

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Učební text: Základy podvojného účetnictví

Ing. Lenka Vlková

Závěrečná práce doplňujícího pedagogického studia

2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 10. 6. 2014

Ing. Lenka Vlková

PODĚKOVÁNÍ:

Považuji za svou milou povinnost poděkovat všem, kdo mi byli při přípravě této práce jakkoli nápomocni.

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce paní PhDr. Mgr. Iloně Ďatko, Ph.D. za odborné vedení, obětavou pomoc, rady a cenné připomínky v průběhu zpracování této práce.

ANOTACE

Závěrečná práce doplňujícího pedagogického studia, téma „Učební text: Základy podvojného účetnictví“ zpracovává problematiku současné výuky účetnictví na středních školách typu Obchodní akademie a Ekonomické lyceum v České republice.

Práce je zpracována pro část vyučovaného předmětu účetnictví, konkrétně podvojně účetnictví. Obsahem práce je teoretická část, zabývající se didaktikou, oborovou didaktikou předmětu podvojně účetnictví a metodami výuky používaných při výuce tohoto předmětu. A část praktická, tato část obsahuje učební text a jeho rozbor.

KLÍČOVÁ SLOVA

Didaktika, oborová didaktika, výuková metoda, účetnictví, podvojně účetnictví, aktiva, pasíva, účet, syntetický účet.

TITLE

Textbook: Principles of double-entry bookkeeping

ANNOTATION

Final thesis of supplementary pedagogical study, the theme „Textbook: Principles of double-entry bookkeeping“ handles accounting issues currently taught in secondary schools, the type of Academy of Business and Economics Lyceum in the Czech Republic.

Thesis is processed for a part of the subject of accounting, namely the double-entry bookkeeping. The work includes the theoretical part dealing with didactics, subject didactics double-entry bookkeeping and teaching methods used in teaching this course. This thesis also includes a practical part, this section includes study text and its analysis.

KEYWORDS

Methodology, professional didactics, teaching method, accounting, double-entry accounting, assets, liabilities, account, synthetic account.

Obsah

Úvod.....	1
1. Teoretická část.....	2
1.1 Didaktika	3
1.2 Oborová a předmětová didaktika.....	4
1.3 Vyučovací metody.....	6
1.4 Didaktika základů podvojného účetnictví	8
1.4.1 Předmět zkoumání didaktiky účetnictví.....	9
1.4.2 Cíle předmětu základy podvojného účetnictví.....	10
1.4.3 Uspořádání učiva předmětu účetnictví.....	10
1.4.4 Cíle výuky předmětu účetnictví	10
1.4.5 Metody práce v předmětu.....	11
1.4.6 Metody vyučování podle koncepcí	12
1.5 Účetnictví a jeho úprava ve školním vzdělávacím programu.....	14
1.6 Učebnice, učební text	15
1.6.1 Poslání učebnice.....	16
1.6.2 Pracovní sešity, cvičebnice	17
1.6.3 Podoba učebnice.....	17
1.6.4 Funkce učebnice a požadavky na učebnici	17
1.7 Učební text pro základy podvojného účetnictví	19
1.8 Popis výukového textu	24
2. Učební text „Základy podvojného účetnictví“	26
2.1 Historie podvojného účetnictví.....	26
2.2 Podvojný účetnictví v ČR.....	28
2.3 Základní pojmy.....	30
2.4 Účetnictví	32
2.5 Zúčtování dokladů	34
2.6 Účetní písemnosti	39
2.6.1 Účetní knihy	40
2.6.2 Rozvaha a výkaz zisků a ztrát	41
2.7 Zásoby	47
2.8 Zúčtovací vztahy.....	52

2.8.1	Pohledávky a závazky	52
2.8.2	Pohledávky a závazky z obchodních vztahů	53
2.8.3	Dlouhodobé závazky	63
2.9	Závazky z mezd	70
2.10	Dlouhodobý majetek	75
2.11	Výkazy v podvojném účetnictví	84
3.	Didaktická analýza výukového textu	88
3.1	Pojmová analýza	88
3.2	Operační analýza	92
3.3	Analýza učiva z hlediska mezipředmětových vztahů	95
3.4	Shrnutí důvodů k vytvořenému výukovému textu	98
4.	Návrh na zlepšení výuky	98
	Závěr	101
	Zdroje:	103
	Seznam příloh	109

Seznam obrázků

Obr. 1 Zaúčtování interního dokladu v software EKONOM.....	21
Obr. 2 Účetní deník v software EKONOM.....	21
Obr. 3 Zaúčtování interního dokladu v software ACONTO.....	21
Obr. 4 Účetní deník v software	22
Obr. 5 Ukázka účtování pomocí metody T-úctů	23
Obr. 6 Ukázka účtování pomocí metody T-úctů	23
Obr. 7 Schéma syntetického účtu pro majetkové a nákladové účty a účty pohledávek.....	35
Obr. 8 Schéma syntetického účtu pro kapitálové, závazkové výnosové účty.....	35
Obr. 9 účetní doklady k příkladu číslo 1	36
Obr. 10 Doklady k příkladu číslo	48
Obr. 11 Doklady k příkladu číslo 4	54
Obr. 12 Doklady k příkladu číslo 5	56
Obr. 13 Doklady k příkladu číslo 6	60
Obr. 14 Doklady k příkladu číslo 7	75
Obr. 15 Doklady k příkladu číslo 8	78
Obr. 16 Karta majetku	79
Obr. 17 Pojmová mapa druhého ročníku	90
Obr. 18 Pojmová mapa třetího ročníku	90
Obr. 19 Kniha počtů staroměstského malířského cechu	92
Obr. 20 Schéma mezipředmětových vztahů.....	97
Obr. 21 Účtování syntetického účtu 342 Ostatní přímé daně	99
Obr. 22 Účtování syntetického účtu 541 a 542	99

Seznam tabulek

Tab. 1 Platná znění všech účetních standardů.....	29
Tab. 2 Třídy účetní osnovy pro podnikatele	33
Tab. 3 Účetní zápis.....	37
Tab. 4 Účetní zápis.....	37
Tab. 5 Účetní zápis.....	38
Tab. 6 Třídy účetní osnovy pro podnikatele	42
Tab. 7 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát zápis účetních tříd.....	43
Tab. 8 Účetní deník	43
Tab. 9 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát	45
Tab. 10 Účetní deník účtování zásob způsobem „A“.....	49
Tab. 11 Účetní deník účtování zásob způsobem „B“	49
Tab. 12 Výkazy při účtování zásob způsobem „A“	50
Tab. 13 Výkazy při účtování zásob způsobem „B“	50
Tab. 14 Účetní zápis.....	55
Tab. 15 Účetní deník	57
Tab. 16 Rozvaha a výsledovka.....	57
Tab. 17 Schématické zaúčtování zálohy	58
Tab. 18 Schématické zúčtování záloh - vyúčtování.....	59
Tab. 19 Účetní deník	62
Tab. 20 Rozvaha.....	63
Tab. 21 Účetní deník	65
Tab. 22 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát za rok 2013	66
Tab. 23 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát.....	66
Tab. 24 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát.....	67
Tab. 25 Rekapitulace mezd	71
Tab. 26 Účetní deník	72
Tab. 27 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát	74
Tab. 28 Účetní deník	80
Tab. 29 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát.....	81
Tab. 30 Účetní deník	82
Tab. 31 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát.....	83

Seznam použitých zkratk

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
D	Dal
DPH	Daň z přidané hodnoty
MD	Má Dáti
Obr.	obrázek
odst.	odstavec
písm.	písmeno
Pozn.	poznámka
RVP	Rámcový vzdělávací program
SÚ	Syntetický účet
ŠVP	Školní vzdělávací program
Tab.	tabulka
tzv.	tak zvané

Úvod

Ideálem vzdělávání by měl být dobrý, moudrý, aktivní, šťastný a zodpovědný člověk. Výsledkem vzdělávání by měl být člověk připravený na celoživotní vzdělávání a učení se, připravený adaptovat se v budoucnosti na množství rozličných změn ve společnosti, člověk připravený efektivně vykonávat všechny svoje životní role, člověk, který bude formovat tvořivý styl života prostřednictvím vnitřní motivace, citové bohatosti, rozvinutých intelektuálních schopností, dobré socializace a hodnotové orientace.¹

Závěrečná práce zpracovává téma Učební text: základy podvojného účetnictví. Práce je rozčleněna do dvou částí, první část zaměřená teoreticky se bude zabývat oborovou didaktikou, didaktikou podvojného účetnictví. Dále učebními metodami používanými pro předmět podvojně účetnictví a teoretickým přístupem k tvorbě učebnice.

Druhá část závěrečné práce bude zaměřena na zpracování učebního textu „Základy podvojného účetnictví“, zde bude zpracován učební text v rozsahu historie podvojného účetnictví legislativní působnost, základní pojmy a následně vlastní účetní operace. Práce bude obsahovat rozbor zpracovaného učebního textu.

Každý učební text ovlivňuje existující stupeň poznání daného oboru, případně jisté části a jeho aktuálnost do doby, než jsou existující poznatky nahrazené novějšími. Učební text, můžeme považovat za odborné dílo, které je ovlivněno souhrnem relevantních poznatků z didaktiky a předmětových didaktik a zároveň je prezentací vlastních výsledků autorů. Snahou zpracovaného výukového textu je ukázat jiný přístup k systému výuky v oblasti podvojného účetnictví, zaměřenou především na srozumitelnější postup výuky předmětu pro studenty středních ekonomických škol.

Cíle práce

Prvním cílem je sestavení výukového textu pro základy podvojného účetnictví.

Druhým cílem je vysvětlení základů sestavování účetních výkazů.

¹ DUBOVSKÁ a LAJČIN. Didaktika Odborných Predmetov. In: Štátny inštitút odborného vzdelávania: ŠIOV [online]. 2007. vyd. (c)2007 ŠIOV, 2007, 18. 02. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.siov.sk/ext_dok-dop/16351c

1. Teoretická část

Lidé jsou sociální bytosti, jež rozvíjí své rozumové schopnosti a vědomí, využívají artikulované řeči a žijí ve společnostech. S vývojem společností jsou spojeny dva procesy, proces poznávání okolního světa a proces vyučování nových generací. Pod pojmem poznávání rozumíme odhalování nových faktů a zákonů rozvoje objektivního světa, zatím co vyučování má přinášet nové poznatky a zkušenosti, jichž bylo dosaženo do povědomosti lidstva. Z toho plyne, že poznání je impulzem k vyučování.

Vývoj společnosti je tedy spojen s přenosem nových zkušeností, vědomostí, dovedností a návyků do vědomí stávajících i nových generací lidstva, k tomu dochází právě na základě vyučování a vzdělávání. Mluvíme o procesu, který přenáší nové vědomosti, dovednosti a návyky pro lidstvo v zobecněné formě jako zkušenosti.

S výchovou jako procesem záměrného, soustavného a organizovaného působení na každého jedince vedoucí k formování především jeho duševního a do jisté míry i tělesného vývoje se setkáváme v každé rodině, následně pak ve škole, případně v zájmových činnostech apod.

Výchovu tedy můžeme chápat jako jistý druh sociální činnosti. Hlavním znakem je záměrné a cílevědomé působení na osobnost s úmyslem dosažení trvalejších změn ve vývoji osobnosti, jejího chování a jednání.

Mezi výchovou, vzděláváním a společností existuje vzájemné propojení. Při určování cílů výchovy a vzdělávání je nutné brát v úvahu i změny, jež ve vývoji společnosti aktuálně probíhají, v současnosti především na rozvoj vědy, techniky, kultury, výroby, ale i ekonomiky.

Věda, která se zabývá výchovou a vzděláváním se nazývá pedagogika. Pedagogika je jako samostatný obor už od 19. století. Již J. Á. Komenský vytvořil první systém pedagogických poznatků a zásad. Úkolem pedagogiky je zkoumání zákonitostí výchovy jako společenského jevu, definuje cíle, obsah, podmínky, metody a prostředky výchovy. Teorie vzdělávání se zabývá zejména otázkou „čemu učit“. Patří sem také otázky cílů jak vzdělávacích tak i výchovných a otázky obsahu. Teorie vyučování řeší především otázky vlastního procesu.

Obecná pedagogika vymezuje základní kategorie (výchovu, vzdělání, vyučování), sleduje obecné zákonitosti pedagogického procesu, vztahy mezi biologickými a psychologickými podmínkami výchovy, řeší obecné metodologické problémy teorie výchovy a didaktiky.²

---

² Základy pedagogiky a didaktiky. Informační systém Masarykovy univerzity [online]. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/fsps/ps07/teortren/pdf/3._Zaklady_pedagogiky_a_didaktiky.pdf

1.1 Didaktika

Termín didaktika je v návaznosti na J. A. Komenského chápán instrumentálně jako umění vyučovat. Didaktika je tedy součástí pedagogiky. V odborné literatuře se setkáváme s různými přístupy k vymezení obecné pedagogiky.

J. Skalková (2007) vymezuje obecnou didaktiku jako teorii vzdělávání a vyučování zabývající se problematikou obsahů a zároveň i procesem, v němž si žáci tento obsah osvojují, tedy vyučováním a učením.

J. Maňák (2003) definuje didaktiku jako teorii vzdělávání, která zahrnuje všechny jevy a procesy týkající se záměrné myšlenkové a motorické kultivace člověka, a to ve všech formách a stádiích jeho vývoje. J. Průcha (2006 s. 101) chápe didaktiku jako obecnou teorii o „intencionálních procesech učení a vyučování a o obsazích a formách těchto procesů ... ať se realizují ve školní třídě, nebo v podnikovém kurzu, při výcviku artistů aj.“

Podrobnější rozbor naznačuje, že většina definic (např. Jank, Meyer 1991; Vyskočilová, Dvořák 2002) chápe obecnou didaktiku jako základní pedagogickou disciplínu, která usiluje o vědeckou reflexi, analýzu a objasnění procesů vyučování a učení ve všech stupních a formách vzdělávání a na tomto základě přispívá k jejich zkvalitňování.³

Můžeme říci, že didaktika je obecnou teorií vyučování a učení. Cílem obecné didaktiky je objasňování didaktických pojmů, ale zaměřuje se i na praktické cíle. Didaktika je samostatnou vědní disciplínou, není však striktně oddělena od ostatních součástí pedagogiky zejména teorie výchovy. Na didaktiku musíme nahlížet komplexně.

Didaktika není pouze vědou o teorii vyučování, zabývá se zároveň také analyzujícími podmínkami a faktory vyučování, do celého vyučovacího procesu se tak zahrnují jak problémy obsahové, tak i otázky procesuální. Didaktické problémy jsou velmi komplexní, při jejich řešení se tedy uplatňují těsné vztahy s ostatními pedagogickými disciplínami, můžeme například jmenovat obecnou pedagogiku, dějiny pedagogiky, pedagogická psychologie, speciální pedagogika, filosofie výchovy, sociologie výchovy a vzdělávání.

O obecné didaktice můžeme říci, že se zabývá problematikou vzdělávacích obsahů, jež jsou výsledky společensko-historické zkušenosti lidstva a v procesu vyučování se stávají individuálním majetkem vzdělávaných osob. Obecná didaktika je zároveň procesem charakterizující činnosti učitele a studentů, v němž si studenti znalosti osvojují, vyučováním a učením.

---

³ JANÍK, Tomáš. Didaktika obecná a oborová: pokus o vymezení a systematizaci pojmů. Centrum pedagogického výzkumu PDF MU, Brno. [online]. Akreditační komise Česká republika, 10. květen 2011, Copyright © 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/279/didaktika_obecna_a_oborova_Janik.pdf

Základem výchovně-vzdělávacího procesu je tzv. didaktický trojúhelník. Jeho vrcholy tvoří: učitel, žák a učivo. Učitel poskytuje něco nového pro žáka, ten nové přijímá a učivo je obsahem toho, co je předáváno učitelem a přijímáno žákem. Pro správné sdělování nového je důležité vhodné nastavení cíle, ke kterému výchovně vzdělávací proces směřuje. Důležité jsou také pomůcky využívané k usnadnění pochopení dané problematiky a obousměrná komunikace probíhající mezi učitelem a žákem.

Předmětem didaktiky jako vědy se tedy stávají: vyučovací cíl a obsah vzdělávání, podmínky a prostředky, didaktické principy, organizační formy a metody, didaktické prostředky a výsledky procesu a jejich kvalita.⁴

S rozvojem společnosti, především vědy a techniky se objevují nové problémy k řešení. Což vyvolává tlak na obecnou didaktiku, vznikají tak didaktiky oborové jako samostatné vědní disciplíny. V současné době zaznamenávají nemalý rozvoj. Pro vznik a tvorbu nových oborových didaktik je potřebné mít vhodné a dobré znalosti v oboru pedagogiky a psychologie, a zároveň znalosti příslušných vědních oborů ve vhodném rozsahu, k němuž se daná oborová didaktika vztahuje. Stále však platí, že obecná didaktika a oborové didaktiky jsou ve velmi blízkém vzájemném vztahu.

1.2 Oborová a předmětová didaktika

Slovo obor označuje odbornou oblast. Oblast, která řeší specifické úkoly a problémy. Obor je možné také chápat jako jistou formu uspořádání lidského vědění a poznávání. Vztah mezi didaktikou a oborem v sousloví oborová didaktika, je tedy dynamický a může nabývat různých podob. Je vhodný symetrický průnik oboru a didaktiky, aby byla zachována vyváženost podmínek učení a oborová kvalita vyučování.

Oborové a předmětové didaktiky společně s didaktikou obecnou považujeme za pedagogické disciplíny, které popisují a objasňují procesy vyučování a učení, a na základě toho přispívají k jejich zkvalitňování. Procesy vyučování a učení v oborové didaktice zohledňují specifikace vlastní pro obor, pro který jsou určeny. Rozdílná oborová i předmětová didaktika bude zcela jistě pro umělecké, technické a jiné obory určené k výchově a vzdělávání.

Oborové didaktiky lze chápat jako vědy zprostředkovávající svůj obor směrem k nejrozličnějším adresátům. Oborové didaktiky nezprostředkovávají všechny oborové obsahy, ale vybírají a zpracovávají především ty, jež se ukazují jako užitečné z hlediska vyučování a učení, tedy ty, které

---

⁴ JANIŠ, Kamil. Obecná didaktika - vybraná témata. Vyd. 5. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012, 108 s. ISBN 978-80-7435-224-9

přispívají k rozvoji znalostí, dovedností, kompetencí, postojů atd. Zohledněny musí být i jednotlivé stupně škol. Oborové didaktiky jsou interdisciplinárního charakteru, využívají poznatky z více disciplín, např. obecné didaktiky, pedagogické a vývojové psychologie, mimo těchto disciplín jsou využívány i disciplíny situované mezi určitý vědecký, umělecký, technický či jiný obor související s daným oborem.

Oborové didaktiky se utvářejí v průniku mezi určitou oblastí lidského poznávání a jednání, např. pro umělecké, technické, a jí odpovídající složky vzdělávání, vymezované obvykle jako vyučovací předmět nebo jako širší celek – vzdělávací oblast.

Vymezení pojmu oborová didaktika není dosud ustálené. V současnosti zahrnuje úzké pojetí metodiky, pravidla správného vyučování v určitém oboru, ale i komplexní pojetí oborové didaktiky jako vědy aplikované, založené na základním výzkumu.

Oborovou didaktiku lze vymežit i z hlediska funkcí, které naplňuje:

- Didaktika popisující a objasňující – primární cíl takto chápané didaktiky nespočívá v přímé proměně či inovaci výukové praxe, ale v systematickém, teoreticko-empirickém popisu a vysvětlování podmínek vyučování a učení v různých obsahových oblastech vzdělávání.
- Didaktika zasahující – hlavním cílem takto chápané didaktiky je ovlivňovat výukovou praxi, zasahovat do ní formou intervencí a více či méně kontrolovaných experimentů (didaktika jako tvorba).
- Didaktika normující – hlavním cílem didaktiky normující či normativní je určování pravidel a postupů (např. pro jednání učitele) a vypracování příslušných posuzovacích kritérií či standardů.⁵

Můžeme tedy říci, že oborová didaktika je určena především pro výuku odborných předmětů, praktického vyučování, a pro učitele z praxe na středních školách. Určujícím faktorem je obor, řeší problémy jednotlivých oborů. Vychází z obecné didaktiky a zabývá se teorií vzdělání a vyučování v jednotlivých odborných předmětech a sobě příbuzných oborech (např. strojírenství, stavebnictví, elektrotechnika atd.).

Didaktika se rozvíjí v sepětí s učitelským vzděláváním, proto je často chápána jako profesní věda pro učitele zaměřující svůj teoretický a praktický zájem na situace vyučování a učení v oboru, a zároveň na jejich cíle a podmínky. Mimo didaktik jednotlivých vyučovacích předmětů (didaktika matematiky, didaktika zeměpisu, didaktika anglického jazyka aj.) se můžeme setkat také s didaktikami oborů, případně celých vzdělávacích oblastí (např. didaktika uměleckých předmětů, didaktika přírodních věd, aj.). Nesmíme zapomínat ani na didaktiky zpracované pro jednotlivé druhy

---

⁵ JANÍK, Tomáš. Didaktika obecná a oborová: pokus o vymezení a systematizaci pojmů. Centrum pedagogického výzkumu PDF MU, Brno. [online]. Akreditační komise Česká republika, 10. květen 2011, Copyright © 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/279/didaktika_obecna_a_oborova_Janik.pdf

a stupně škol. Didaktiky předmětové a oborové a didaktiky jednotlivých druhů a stupňů škol bývají někdy souhrnně označovány jako didaktiky speciální.

Předmětová didaktika se zabývá konkrétními problémy výuky vyučovaného předmětu, obvykle jsou chápány jako jejich metodiky. Předmětová didaktika se utvářela v přímé vazbě na příslušný vyučovací předmět a návazně na podmínky daných kurikulem školního vzdělávání. Na rozdíl od oborové didaktiky je v podstatě autonomní vědní disciplínou, jejím předmětem je veškerý komunikační proces v daném oboru.

Termín předmětová didaktika skrývá navíc důležitou skutečnost, že některé vyučovací předměty existují chronologicky dříve než jejich „mateřské“ obory. Vyučovací předmět totiž může být konstituován na základě specifického vzdělávacího úkolu z několika vědních oborů či praktických činností.⁶

Postupem času vznikaly didaktické systémy at' v podobě teorie vyučování, vzdělávání, metodiky, případně oborové didaktiky atd. Postupně se tvořily ucelené koncepce na úrovni obecné roviny zahrnující cíle výchovy, obsah výuky, organizační formy a převládající metody výuky, požadavky na pojetí úlohy učitele aj.

1.3 Vyučovací metody

Z pohledu historického vývoje didaktiky se hlavní zájem v oblasti vyučování soustředil na metody. Metody jsou prostředkem, s jejich pomocí lze dosáhnout vytyčený cíl celého pedagogického procesu, výsledkem je potom změna ve vědomostech, dovednostech, postojích a také v osobnostních vlastnostech studentů.

Pojem metoda vykládáme jako cestu, postup k určitému cíli. Metoda je tedy prostředkem, jenž vede k dosahování cílů v každé uvědomělé činnosti. Vyučovací metoda pak udává cestu, která vede k naplňování cílů vyučování, jde o koordinovaný systém činností učitele a studentů se zaměřením na dosažení výchovně vzdělávacích cílů za dodržení didaktických zásad.

Dnes máme rozsáhlou škálu vyučovacích metod, které se od sebe v některých aspektech mohou velmi lišit, případně se mohou podobat. Neexistuje žádná metoda, o které je možné říci, že je univerzální. Stejně tak neexistuje ani žádné univerzální dělení učebních metod. Vyučovací

---

⁶ JANÍK, Tomáš. Didaktika obecná a oborová: pokus o vymezení a systematizaci pojmů. Centrum pedagogického výzkumu PDF MU, Brno. [online]. Akreditační komise Česká republika, 10. květen 2011, Copyright © 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/279/didaktika_obecna_a_oborova_Janik.pdf

metody lze tedy dělit podle různých kritérií, např. podle fází výuky, podle pramene poznání a typu poznatku, podle obsahu vzdělání, apod.

Vyučovací metody plně souvisí se specifikou vyučovacího procesu a s danými didaktickými úlohami. Při volbě vyučovací metody jsou důležité učitelem použité prostředky a pomůcky. Je potřeba respektovat kritéria pro optimální výběr metod výuky, např. cíle a úkoly výuky, je potřeba zhodnotit, zda je daná metoda vhodná pro výuku vyučovaného předmětu, učební možnosti studentů (věk, úroveň teoretické a praktické přípravy aj.).

Popišme si jednu z používaných metod.

Problémová metoda je chápána jako vyučovací metoda, respektive typ výuky, který začleňuje řešení problémů samotnými posluchači jako prostředek jejich intelektového rozvoje. Do určité míry je tato metoda realizována při každé výuce, preferována je ve výuce alternativních škol (reformní pedagogika).⁷

Pojmem problémové vyučování rozumíme z didaktického hlediska soubor takových činností, jako např. formování problému, organizování problémových situací, případně poskytování nezbytné pomoci posluchačům při řešení problémů a ověřování těchto řešení a samozřejmě i řízení procesu systematizace a upevňování takto získaných poznatků. Problémem bývá teoretická nebo praktická obtíž, jež posluchač samostatně řeší svým vlastním aktivním zkoumáním. Problémové úlohy je nutné odlišit od úloh na procvičování látky. Pokud učitel na typové úloze předvedl řešení, pak řešení obdobné typové úlohy již nepovažujeme za řešení problému, ale mluvíme o procvičování předvedeného postupu.

Základem metody je pojetí řešení problémů formou aktivní a samostatné činnosti vzdělávaných osob. Studentům nejsou předávána fakta a „hotové“ vědomosti, naopak jsou vedeni tak, aby se samostatně, jen za pomoci odborného vedení pedagoga, snažili sami dobrat vlastním uvažováním k řešení problémové úlohy na základě již získaných vědomostí, případně pozorování, měření, výpočtem apod. Pojem problémové vyučování se neoznačuje jenom proces řešení problémových úloh, ale také vhodné kladení problémových otázek a následně řešení jednoduchých problémových situací. Metoda je náročná na přípravu ze strany učitele, je nutné vybrat vhodné problémy k řešení a správně je prezentovat.

Porovnáme-li metodu s klasickou metodou vyučování, zjistíme, že je pomalejší a časově náročná, ale získané vědomosti jsou trvalé. Typická výuka pro využití metody řešení problémů je tzv. heuristická výuka. Problémové vyučování můžeme řadit k aktivizujícím metodám výuky. Využitím

---

⁷ Didaktika a metodika: Vyučovací metody - problémové vyučování. INFOGRAM – Portál pro podporu informační gramotnosti [online]. 2008 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1306>

této metody pedagog vytváří neautoritativní prostředí, podněcuje u studentů iniciativu a samostatnost při hledání správného řešení, podporuje také jejich divergentní myšlení, fantazii, ale i flexibilitu, posiluje jejich vytrvalost a houževnatost pro řešení dalších úkolů a problémů. Metoda má základní požadavek na pedagoga, aby ovládal dovednost klást podněcující otázky a aby dokázal vytvořit motivující pracovní prostředí.

Pro využití metody problémového učení je vhodné, aby problémové úlohy vycházeli z reálných životních situací nebo na ně navazovali, reálnější problém lépe aktivizuje studenty k činnosti. Úlohy musí být přiměřené, aby je studenti mohli vyřešit a úloha sama osobě by měla podněcovat posluchače k uvažování, zkoumání. Problémové úlohy lze řešit až po získání dostatečného množství pojmů a faktů.

Metoda problémového vyučování má tři etapy:

- etapa shromažďování faktů, osvojování pojmů, poznávání struktur,
- etapa procvičování prostřednictvím aplikací informací do praxe,
- etapa heuristických postupů a řešení problémových úloh.⁸

Při řešení úloh je možné, že se pokus o řešení nezdaří, ale jak ze vzdělávacího, tak výchovného pohledu jsou i nezdařené pokusy významné. Vedou k novému pokusu o řešení.

1.4 Didaktika základů podvojného účetnictví

Vzhledem k tomu, že se v této práci věnuji výukovému textu pro předmět „Základy podvojného účetnictví“, zaměříme se na didaktiku pro ekonomické předměty. Při použití konkrétního oboru se obecný termín „oborová“, „předmětová“ didaktika nahrazuje termínem, který vymezuje a specifikuje danou didaktiku oboru, předmětu (např. didaktika matematiky, didaktika českého jazyka, apod.), v našem případě nahrazujeme didaktiku oborovou didaktikou ekonomiky a předmětovou didaktiku účetnictví.

Vrátíme se ještě k pojmům pedagogika a technické vědy. Pedagogika i technické vědy mají značně odlišný předmět zkoumání. Pedagogika je definována jako věda zabývající se vzděláváním a výchovou v nejrůznějších sférách života společnosti, členíme ji na obory, významným oborem

---

⁸ Didaktika a metodika: Vyučovací metody - problémové vyučování. INFOGRAM – Portál pro podporu informační gramotnosti [online]. 2008 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1306>

pedagogiky je didaktika. Technické vědy jsou vymezovány jako vědy, jejichž přímým předmětem zkoumání je technika, její navrhování, výroba, užívání, údržba i likvidace.

Výše uvedené definice jsou značně odlišné. Didaktická technika je využívána pro optimalizaci procesu výuky, technické vědy a technika se mohou stát obsahem výuky či vzdělávání.⁹

Účetnictví tak jak jej známe a používáme dnes je velmi ovlivňováno technickým rozvojem, tedy technikou. Má vliv nejen na samu technologii účetnictví, kde ke zjednodušení využíváme počítače a různý software. Ale i předmět účetnictví jako takový, se právě s distribucí nových technologií mění. Často se mění podstata celého účetnictví firem právě se změnou výrobní technologie apod. V dnešní době se firmy častěji setkávají s účtováním o duševním vlastnictví. Zanedbatelný není ani vliv změn legislativy.

Didaktika účetnictví vychází z poznatků pedagogiky, pedagogické psychologie, sociologie, oborové didaktiky ekonomických předmětů a ekonomických vědních disciplín včetně vědních disciplín jako je právo, matematika a další. Předmětem didaktiky základů podvojného účetnictví jsou zákonitosti a problematika výchovy a vzdělání tohoto předmětu na školách. Uvedená didaktika konkrétně ukazuje, jak aplikovat pedagogicko-psychologické a didaktické kategorie na obsah daného učiva. Účetnictví je naukou o hospodaření účetních subjektů s návazností na aktuální legislativu (zákony vztahující se k daním, mzdám, apod.). Z toho vyplývá obtížnost v respektování požadavku, aby byl věcný obsah problematiky aktuální a praxí akceptovatelný.

Didaktika účetnictví se zabývá: stanovením cílů učiva, obsahem učiva, **uspořádáním učiva**, výběrem metod a didaktických prostředků, uplatněním didaktických zásad, organizačními formami vyučování a problematikou osobností učitele i žáka ve vyučovacím předmětu.

1.4.1 Předmět zkoumání didaktiky účetnictví

Předmět „účetnictví“ je jedním ze základních ekonomických předmětů, jež se studuje na středních školách - obchodních akademiích spolu s předmětem ekonomika. Účetnictví je vyučováno po dobu tří let, s tím, že v prvním ročníku jsou vyučovány předměty, na které studium účetnictví navazuje. Cílem výuky je osvojení si základních účetních poznatků a návyků pro praxi. Poznatky z celé výuky jsou základem pro samostatné myšlení související s ekonomickým a hospodářským rozvojem firem s ohledem na hospodárnost a efektivnost a podnikatelskou etiku.

---

⁹ Zdroj: KROPÁČ, Jiří. *Didaktika technických předmětů: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, 223 s. Ediční řada Skripta. ISBN 80-244-0848-1.

Učivo tedy může rozdělit do dvou okruhů. První okruh zahrnuje studium ekonomiky v prvním ročníku a úvodu do účetnictví studovaném ve druhém ročníku, studenti se s poznatky těchto předmětů setkávají poprvé. Druhý okruh zahrnuje učivo třetího a čtvrtého ročníku, zde poznatky o účetnictví již vycházejí z poznatků získaných v prvním okruhu.

1.4.2 Cíle předmětu základy podvojného účetnictví

Obsah učiva účetnictví je východiskem pro profesní vzdělávání studentů středních škol – obchodních akademií. Snahou je u studentů dosáhnout základní účetní gramotnosti. Vymezuje plnění **vzdělávacích** (kognitivních) a **výchovných** (formativních) **cílů**. Výchovný cíl podporuje vznik odborné kompetence studenta především formováním osobnosti v oblasti mravní, etické, právní a jiných.

Hlavním úkolem je seznámit studenty se základy účetnictví používaného v ČR včetně vlivů změn legislativy. Hlavním cílem je rozvíjet u studentů podnikatelské myšlení, tvořivost a kreativnost v podmínkách eko-sociální tržní ekonomiky, získat poznatky z oboru účetnictví a vytvořit základní účetní návyky.

1.4.3 Uspořádání učiva předmětu účetnictví

Stejně jako předmět ekonomika je i předmět účetnictví uspořádán koncentricky (cyklicky), toto uspořádání učiva je vhodné především pro školy - obchodní akademie. Jak jsme již výše popsali strukturu vzdělávání, jde o dvě etapy výuky, v první etapě se studenti seznámí s novými pojmy v předmětech ekonomika a úvod do účetnictví, v druhé etapě dále rozvíjejí a prohlubují poznatky již získané v první etapě.

1.4.4 Cíle výuky předmětu účetnictví

Cílem výuky předmětu účetnictví je připravit studenty obchodních akademií pro práci účetního. Předpokladem je tedy získání dovedností spojených s touto profesí. Pro práci účetního se předpokládá získání návyků typických pro tuto profesi. Mezi základní návyky patří: pečlivá úprava písemností, dodržování náležitostí účetních písemností, formální a početní kontrola všech podkladů k zaúčtování apod. Tyto návyky si musí student osvojit během výuky.

Učivo v účetnictví je uceleným systémem, poznatky jsou postupně přidávány, nabalovány na prvotní, jsou stále opakovány a prohlubovány, nejedná se o poznatky, které student již dále k ničemu nepoužije, musí probírané učivo znát celé, v případě, že nějakou část vynechá, nemůže dospět ke správnému výsledku v budoucnosti.

Je nutné vytvořit dostatečně velký prostor k procvičování a upevnění získaných vědomostí a pro samostatnou práci studentů. Při výuce učitel využívá k upevnění dovedností rozdělení třídy na skupiny a pravidelné zadávání domácích cvičení. Rozdělení studentů ve třídě, kde je počet studentů třicet a více, je vzhledem k náročnosti zvládnutí učiva velmi vhodné zvláště u hodin určených k procvičování probrané látky.

1.4.5 Metody práce v předmětu

Osvojení zkušenosti z tvůrčí činnosti je dosahováno v důsledku cílově zaměřeného učení, je nezbytná jeho zvláštní organizace s pomocí speciálně vytvářených pedagogických situací, které od učícího se subjektu vyžadují tvůrčí činnost na jemu dostupné úrovni. Tyto situace se konstruují prostřednictvím předkládaných problémů a problémových úkolů.¹⁰

Vzhledem k tomu, že se účetnictví začíná vyučovat již ve druhém ročníku na středních školách, musí se dbát na to, aby studenti dostatečně pochopili podstatu základních pojmů a jejich vzájemné vztahy a ve vyšších ročnících dokázali na základy navázat. Vycházíme z předpokladu, že po ukončení studia by měli být schopni zvládnout zpracovat podklady k rozhodování o ekonomické situaci firmy pro řídicí pracovníky. Výuka tedy musí vést k osvojení dovedností různého druhu. Do výuky tedy zařazujeme správné vyjadřování studentů, práci s knihou, se sešitem, literaturou práci s výpočetní technikou, rozborů dat a samostatnou práci a práci v kolektivu.

Pro proces vyučování předmětu účetnictví má význam slovo učitele i studenta a to jak psané, tak mluvené. Pokud je správně použito, je jedním z hlavních nástrojů procesu poznání a slouží jako nástroj myšlení studenta. V předmětu účetnictví tedy využíváme tyto metody:

1. Mluvené slovo

- monologické, učitel sám vykládá látku ve formě vyprávění, popisu, instruktáže a vysvětlování,
- dialogické, učitel si se studenty vyměňují myšlenky navzájem – patří sem metoda dialogu, diskuse, brainstormingu, rozhovoru.

2. Metody psané komunikace verbální

- práce s učebnicí, cvičebnicí a knihou, s odborným textovým materiálem. Práce s knihou je nejdůležitější metoda k získávání nových poznatků v předmětu, cvičebnice pak slouží k jejich upevňování.
- metody písemných prací – především vedení pracovních sešitů, poznámkové zápisy, zápisy pořizované na počítači v daném software, případně promítané zápisy při výkladu.

---

¹⁰ Lerner, Isaak Jakovlevič, 1917-. Didaktické základy metod výuky. Isaak Jakovlevič Lerner ; [z rus. orig. přel. F. Bacík, E. Walterová]. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1986. Pedagogická teorie a praxe. 165 s.

3. Metody názorné, demonstrační. Zde studenti využijí smyslového poznání, setkávají se s reálným účetním materiálem, naučí se rozpoznat jednotlivé jevy v účetnictví. Využíváme tedy operací názorného, osvojované vědomosti jsou pak trvalejší povahy. Znamenají
  - metody založené na pozorování podniku nepřímo, využívají se pro zjednodušené zprostředkování kontaktu s účetním životem prostřednictvím tabulek zpracovávající hospodářský výsledek, obrázků, fotografií účetních dokladů a písemností. Využívá se počítačů, internetu apod.
4. Metodami praktických cvičení studentů, nemáme na mysli praktické cvičení typu dílenských prací na strojích, případně laboratorní práce, v předmětu účetnictví praktické cvičení zahrnuje především práci s účetními doklady (daňové doklady, mzdové doklady, různé druhy smluv – pracovní, kupní, zástavní, převodní apod.) a jako nástroj se nejčastěji používá odborná literatura, zákony, kalkulačka, případně počítač. Metoda praktických cvičení je v předmětu účetnictví používána k upevnění více jak 80% probírané látky. Můžeme říci, že se jedná o činnost, jež je učitelem průběžně kontrolována, opravována, pak student sám svůj výkon analyzuje a srovnává, kontroluje, tedy směřuje ke splnění vytyčeného cíle, žáci nereprodukuje naučenou látku, ale naučí se vykonávat určité činnosti.

1.4.6 Metody vyučování podle koncepcí

Pod pojmem **koncepce vyučování** rozumíme celkový přístup ke vzdělání a vyučování týkající ekonomických předmětů. V rámci výuky předmětu účetnictví se používá tzv. **tradiční koncepcí vyučování** a je založená na popsání činností a vymezení faktů. Při používání těchto metod dominuje frontální vyučování, což často navozuje jednotvárnost práce ve třídě, u studentů pak dochází ke snižování aktivity a zájmu o danou problematiku. Studenti umí reprodukovat naučené účetní poučky a účty účtové osnovy (verbálně produktivní koncepce), jsou však naprosto odtrženi od praxe.

Od tradiční koncepce vyučování se v současnosti některé školy postupně odklánějí a začínají využívat metody rozvíjející aktivity a samostatnost studentů, přechází se tedy od pasivního vztahu studentů k výuce k získávání poznatků myšlenkovým přičiněním studentů. Aktivní přístupy jsou tvořeny za pomoci tzv. koncepce problémového vyučování.

Jaké jsou požadavky na studenty pro aktivní zapojení do účetní praxe? Především **senzitivita** myšlení, citlivost pro možnou existenci ekonomických problémů, případně organizačních změn

zasahující účetnictví firmy. **Fluence**, invenční přístup k řešení praktických problémů, vhodný přístup k rozhodování, při řešení problémů apod. **Flexibilita**, pružnost v myšlení při řešení praktických problémů vzniklých např. změnou legislativy, změn souvisejících s integrací v rámci EU a s procesy globalizace.¹¹

Mezi didaktické znaky problémové účetní situace patří řešení problémů, vyžadující určitou míru obtížnosti pro studenta, je nutné přihlídnout k již získaným vědomostem studenta, příliš jednoduchý problém by na studenta působil demotivujícím způsobem stejně jako příliš složitý problém. Problém musí být tedy přiměřený schopnostem studenta, ale musí mít také určitou obtížnost, která studenta bude motivovat k překonání problému vlastním úsilím. Koncepce problémového vyučování rozvíjí rozumové dovednosti studenta, je motivační a podnětná.

Sestavme si základní etapy ekonomického myšlení studenta v problémovém vyučování. První etapa sestává z popisu účetní operace a identifikace účetního problému, následuje řešení problému. Další etapou je kontrola řešení účetního problému, zde hodnotíme správnost výsledku, ke kterému řešením problému studenti dospěli.

Učitel řídí poznávací proces problémového vzdělávání na základě struktury didaktického materiálu, existuje tedy vhodné věcné uspořádání didaktických procesů pro účetnictví. Didaktický materiál formuluje výchovně vzdělávací cíl problémové situace, stanovuje vědomosti, které student potřebuje ke zvládnutí látky. Jeho obsahem je i zadání a řešení ekonomického problému, instrukce, jak didaktický materiál používat. Pedagog vyjadřuje řešení problémové situace, ale v této fázi nesděluje studentům, jaké má být správné řešení problému, vede studenty k interpretaci získaných výsledků řešeného problému, zjišťuje jak využít výsledného řešení. Postupně vede studenty ke generalizaci problému, hodnocení zda lze výsledků využít i pro další účetní operace.

Struktuře didaktického materiálu se věnuje i hodnocení zkušeností z používání didaktického materiálu, a to z pohledu učitele i studentů. Hodnotí návod k didaktickému materiálu, včetně přiměřenosti s ohledem na schopnosti studentů apod.

Při této metodě se musí učitel vyvarovat zadávání neúplných informací, případně přemíry informací, obě situace ovlivňují možný způsob řešení. Ne vždy je nutné všechny potřebné informace zadat, studenti k nim mohou dojít dedukcí. Pokud dojde ke kombinaci neúplných informací s částečnou přemírou, zvyšuje se podstatně problémovost úkolu. Lze využít i zadání s tzv. skrytým cílem, v tomto případě tedy není přesně dán problémový úkol k řešení.

Úkolem učitele je motivace k variabilnímu řešení problému, předkládá materiály z praxe s tím, že by měly vycházet. Dále ovlivňuje alokaci nápadů vyjádřených studenty v rámci řešení problému,

---

¹¹ ROTPORT, Miloslav, Marie FIŠEROVÁ a Kateřina BERKOVÁ. Didaktika základů účetnictví. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 141 s. ISBN 978-80-245-1837-4.

poukazuje na snadnější přístupy k získání správného výsledku s poukázáním na předchozí zkušenosti z řešení předchozích situací.

Závěrem tedy můžeme říci, že metody problémového vyučování v účetním vzdělávání vedou k aktivizaci. Stupeň složitosti zadaného problému závisí na druhu studia, je pravděpodobnější, že bude vyučujícím zvolena větší obtížnost problému, pokud jej budeme zadávat studentům studujícím při zaměstnání a studentům studujícím v prezenčních formách studia. Je nesporné, že kladení problémových otázek vede k větší pozornosti studentů a zároveň motivuje a stimuluje jejich myšlenkové toky.

1.5 Účetnictví a jeho úprava ve školním vzdělávacím programu

Rámcový vzdělávací program (dále RVP) pro Obchodní akademie byl schválen dne 28. 6. 2007, č. j. 12 698/2007-23. Jeho součástí je také vymezení odborných kompetencí, jež by student obchodní akademie měl získat během studia. Samostatná odborná kompetence pro účetnictví není stanovena, naopak zasahuje do několika odborných kompetencí. RVP uvádí odborné kompetence:

- aplikace poznatků z oblasti práva v podnikatelské činnosti (např. orientace v právní úpravě pracovně právních vztahů a závazkových vztahů; vyhledávání příslušných právních předpisů a práce s nimi).
- provádění typické podnikové činnosti (např. zabezpečování hlavní činnosti oběžným majetkem; základní výpočty odpisů; efektivnost investic; základní mzdové výpočty; zpracování dokladů související s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců, prodeje a hlavní činnosti; orientace v dokladech obchodních případů; vyhotovování písemností v normalizované úpravě).
- efektivní hospodaření s finančními prostředky (např. zpracování dokladů související s hotovostním a bezhotovostním platebním stykem; provádění základní hodnocení efektivnosti činnosti podniku; stanovení daňové povinnosti k DPH a k daním z příjmů; účtování pohledávek, závazků, nákladů, výnosů; provádění účetních závěrek).¹²

Koncepce jsou dále podrobněji rozpracovány v Kurikulárním rámci pro jednotlivé oblasti vzdělávání, zde je zaznamenána také existence účetních standardů českých i mezinárodních. RVP však neřeší uspořádání učiva, toto je zapříčiněno právě tím, že učivo spadá do několika odborných kompetencí. Konkrétní pojetí výuky, tak umožňuje vytvoření nového vhodného a pro

---

¹² Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dne 28. 6. 2007, č. j. 12 698/2007-23. [online]. 2010 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%206341M02%20Obchodni%20akademie.pdf> Vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 28. 6. 2007, č. j. 12 698/2007-23

výuku efektivního školního vzdělávacího programu (dále ŠVP). Většina škol dnes zařazuje účetnictví od druhého ročníku a podvojně účetnictví od třetího ročníku. Tedy až v okamžiku, kdy student již získal dostatečné množství informací a schopností nutných pro správné zpracování účetních podkladů. Nadále je využíváno koncentrické uspořádání učiva.

Ale zaváděné změny v dříve používaném pojetí výuky předmětů účetnictví se setkávají s problémem využívání učebnic sestavovaných několik desítek let stejným způsobem včetně jejich chronologie. Tento typ učebnic má samozřejmě části, které by nebylo vhodné měnit, zkušenosti s jejich používáním jsou dobré a přináší požadované výsledky u studentů. Zejména při výuce skladové evidence, využívání různých metod oceňování a zhotovení výstupních sestav, které slouží jako podklad pro samotné zaúčtování.

1.6 Učebnice, učební text

V didaktické teorii se od poloviny 70. let začal rozvíjet intenzivnější zájem o tvorbu učebnic, o objasňování jejich funkce v procesu vyučování a učení, o teorii učebnice a o empirické výzkumy učebnic. Učebnice představuje významnou etapu didaktické transformace kulturních obsahů do školního vzdělávání.¹³

Učebnice se přímo zapojuje do každodenní činnosti učitele a učení studentů jak při vyučování, tak mimo něj. Právě proto se v průběhu vývoje vytvořily různé přístupy používané při tvorbě učebnic, projevují se v nich také didaktická východiska autorů.

Velmi významnou roli při tvorbě učebnic hrají i hlediska axiologická. Jejich předpoklad výběru učiva bude zvýrazňovat mimo jiné kritické aspekty vyučování dané látky, bude podporovat rozvoj hodnotové orientace studentů.

V současnosti vycházíme také z předpokladu, že učebnice by měla být také prostředkem řízení učení studentů, založeném na jejich vlastní aktivní činnosti. Důležitějším zdrojem poznávání studentů je učebnice. U některých vyučovacích předmětů a škol je základní učebnice provázena dalšími knihami, bez nichž může být působení učebnice omezeno.

---

¹³ SKALKOVÁ, Jarmila. Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování. 2., rozš. a aktualiz. vyd., [V nakl. Grada] vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

1.6.1 Poslání učebnice

Učebnice by měla v dostatečné míře pomáhat studentům v jejich vzdělávání. Didakticko-metodologický systém učebnic je v poslední době nastavován tak, aby student mohl s učebním textem pracovat nejen pod vedením pedagoga, ale též samostatně doma, pokud se z jakéhokoliv důvodu na vyučovanou látku nemůže dostavit do školy. Učebnice pro předmět účetnictví by měla být převážně deduktivní a měla by se střídat s induktivní částí. Učebnice by měla být sestavena tak, aby student postupným nabalováním informací získal ucelený přehled. Aby byl na základě již získaných informací schopen sám vydedukovat další konkrétní navazující poznatky, případně pravidla aby ověřil nebo dokázal vyslovený fakt. Je nutné, aby text obsahoval potřebné informace, či jiné vhodné prostředky a nástroje. Důležité je pochopení studenta a umění poznatek či obecné pravidlo v případě potřeby vyhledat a následně jej využít. Student pak procvičuje své kombinační schopnosti, schopnost kriticky myslet.

Velký vliv na využívání učebnice a vlastní motivace studenta má také grafické zpracování učebnice, základního vzhledu, obrázků, barevného vzhledu, ba i typu využitého písma, zda je využíváno proložené či zvýrazněné písmo. Jestliže použijeme ve výukovém textu ilustrace mající plnit funkci neverbálních informací, je nutné, aby byly vždy srozumitelné a zohledňovaly věk studenta. Ale musí být věcně a odborně správné.

Studium účetnictví předpokládá, že část vyučovací hodiny je věnována samostatné práci studentů, kdy řeší různé úkoly především aplikačního charakteru zejména při používání cvičebnic. Tak dochází v podstatě k okamžité zpětné vazbě, učitel je tedy neustále v kontaktu se studenty, může poskytnout radu či pomoc. Docházíme k závěrům, že by učebnice měla studenta vést k rozvoji vlastních kompetencí v procesu učení a sebeučení. Dostatečné kompetence v budoucnu umožňují získávání a vhodné využívání potřebných informací. Měla by být sestavována tak, aby umožnila aktivní účast studenta na celém vyučovacím procesu, a to především v aplikačních úkolech.

Učebnice by také měla vést studenty k aktivnímu vyhledávání jiných zdrojů získávaných informací. Proto by měla učebnice obsahovat informační zdroje, uváděné odkazy, doporučení další literatury, internetových stránek apod.

Při sestavování učebnice je nutné respektovat vývojové možnosti studenta, mentální vývoj studenta, intelektové možnosti, psychologický profil, předpokládaný věk studenta atd., v návaznosti na tyto skutečnosti pak vhodně volit výukové metody.

1.6.2 Pracovní sešity, cvičebnice

Pracovní sešit, cvičebnice, je nutným doplňkem učebnice podvojného účetnictví. Cvičebnice by měla odkazovat na učebnici, na její jednotlivé stránky a konkrétní cvičení. Je využívána především k procvičení studované látky mimo školu, ale může ji využít i učitel v rámci výuky. Různá aplikační cvičení v cvičebnici zajišťují individuální přístup.

1.6.3 Podoba učebnice

Dnešní autor učebnice nesmí zapomínat na vědeckotechnický rozvoj společnosti, tedy i na studenty, jež se setkávají s novou technologií a využívají ji. Těžko můžeme studenty účetnictví využívající v běžném životě počítače, internet atd. nutit k používání pouhé tužky, papíru, případně počítadla, maximálně kalkulačky. Musíme předpokládat, že vývoj umožňuje využívat stále nové technologie, ať hardwarového či softwarového původu také v oboru účetnictví, získávání informací je snadnější např. s pomocí internetu.

Otázkou tedy je, zda má být učebnice vydána v elektronické podobě či tištěná. Pro předmět účetnictví stále smysl tištěná učebnice má, neodmítám výuku pomocí postupného promítání celého vývoje účetního řešení. Student by však měl mít možnost vidět zejména při samostatném studiu celkový pohled na příklad, jež ho povede k vlastnímu zamyšlení, proč je výsledek, jaký je, nenaučí se tak jen mechanicky postup, jež bude aplikovat na každý účetní příklad obdobného zadání. I když přiznávám, že základní účetní operace jsou v podstatě mechanickou činností. Elektronická učebnice by měla smysl, pokud by všichni studenti mohli využívat tyto učebnice jak ve škole, tak i doma, což předpokládá určitou technickou vybavenost škol, ale zároveň domácností. Každý student by mohl z elektronické učebnice vytvořit svůj vlastní soubor doplněný o osobní poznámky studenta apod., tento soubor by byl přenositelný právě mezi školou a domovem studenta. Další využití elektronických učebnic má určitě své výhody při studiu hendikepovaných studentů. Při výuce podvojného účetnictví je běžně ve školách využíván účetní software, studenti se jej učí používat v rámci cvičení k předmětu.

1.6.4 Funkce učebnice a požadavky na učebnici

Pojmem učebnice tedy rozumíme didaktický text, jehož úkolem je prezentovat učivo s cílem osvojení si jej studenty. Učebnice má vycházet z učebních osnov a konkretizovat to, co učební osnovy předepisují.

Učebnice sehrává rozhodující úlohu ve vyučovacím procesu, je nejdůležitější učební pomůckou pro studenty a zároveň je oporou práce učitele (Zujev, 1986; Sadker-Sadker, 1991).

Podle D. D. Zujeva (1986) **učebnice má splňovat tyto funkce:**

- **informační** – prezentovat učivo, které si mají žáci osvojit,
- **transformační** - přepracovat systém vědeckých poznatků do učiva na základě didaktických principů,
- **systemovou** - zabezpečit logickou postupnost učiva, jeho uspořádání do systému,
- **upevnění a sebekontroly** – poskytovat pomoc, oporu, zpětnou vazbu při osvojování učiva, orientaci v něm a při aplikaci vědomostí,
- **sebevzdělávací** - formovat potřebu a schopnost samostatně a přitom racionálně se učit,
- **integrující** – zabezpečit pomoc a sjednocování v případě učení se z rozličných zdrojů,
- **koordinující** – zabezpečit optimální funkční využití učebních pomůcek a didaktické techniky, které mají sloužit na konkretizaci, jisté rozšíření a prohloubení učiva, ale v souladu s učivem v učebnici,
- **rozvíjející a výchovnou** – rozvoj schopností a formování postojů žáků.¹⁴

Z toho vyplývá, že učebnice by měla mít takovou strukturu, aby byla pro studenty a učitele co nejvíce srozumitelná a přehledná. Touto problematikou se zabývá mnoho autorů. Profesor J. Průcha vymezuje tři základní a neopomenutelné funkce učebnic.

- Funkci prezentace učiva - učebnice je soubor informací, které musí prezentovat, nabízet a přenášet uživatelům nejrůznějšími formami, jako je verbální, obrazová či kombinovaná.
- Funkci řízení učení a vyučování - učebnice je současně didaktickým prostředkem¹⁵, který řídí žákovo učení i učitelovo vyučování.
- Funkci organizační (orientační) - učebnice uživatele informuje o způsobu jejího využívání (např. pomocí rejstříku či obsahu apod.).¹⁶

Podle I. Turka (2008) by učebnice měla splňovat ještě motivační funkci.

Při tvorbě učebnic je potřebné dodržovat **didaktické zásady**, zejména tyto:

- **zásada vědeckosti** – obsah učiva a způsob jeho prezentace by měli být v souladu s nejnovějšími poznatky vědy a techniky,
- **zásada jednoty teorie a praxe** – vyžaduje interpretovat vědecké poznatky jako zevšeobecněné a systematické výsledky společensko-historické praxe.

¹⁴ ZUJEV, Dmitrij Dmitrijevič: Ako tvoriť učebnice. Bratislava: SPN, 1986.

¹⁵ MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 104 s. ISBN 80-210-3123-9.

¹⁶ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika: Věda o edukčních procesech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, 495 s. ISBN 80-717-8170-3. s. 277 – 278.

- **zásada přiměřenosti** – vyžaduje, aby obsah učiva v učebnici, jeho rozsah a způsob jeho prezentace odpovídali reálným možnostem a schopnostem žáků,
- **zásada názornosti** – jde o uspořádání učiva do ucelené, přehledné soustavy, v které jsou uspořádány poznatky tak, aby následující se opírali o předcházející, aby jeden poznatek logicky vyplýval z druhého.¹⁷

1.7 Učební text pro základy podvojného účetnictví

V současnosti dochází k tlaku na změnu přístupu k tvorbě nových učebnic spojených s RVP a návazně tvořenými ŠVP, ve své práci uvádím učební text pro předmět základy podvojného účetnictví.

Zpracovaný učební text je určen pro výuku základů podvojného účetnictví pro střední školy ekonomického zaměření, zejména obchodní akademie. Některé základní pojmy využívané v textu nejsou vysvětleny, celý text vychází z předpokladu, že se nemění využívaný systém výuky zpracovaný na základě RVP a ŠVP. Studenti středních škol se zaměřením na ekonomii se v prvním a v druhém ročníku svého studia naučí s těmito názvy a pojmy pracovat. Zejména v rámci výuky předmětu ekonomika, podnikové činnosti, daně a především účetnictví, kde získají vědomosti z daňové evidence, dříve jednoduché účetnictví, tento předmět je obvykle vyučován ve druhém ročníku.

Učebnice účetnictví se často setkávají s didaktickým problémem z hlediska zachování aktuálnosti a platnosti učiva, příčina je v legislativních změnách, např. časté změny procentuální sazby daní. Z tohoto důvodu je v uvedeném výukovém textu o dani účtováno pouze ve mzdách a to v souhrnné částce za celou firmu. Tedy změna sazby zaúčtování neovlivňuje a daň z přidané hodnoty (dále DPH) a její účtování je zde uvedeno minimálně, aby nevyžadovala časté aktualizace. Výpočet DPH je studentům znám z předchozího ročníku a dále bude využíván při rozšiřování znalostí podvojného účetnictví.

Učební text je napsán pouze pro hodiny teoretické výuky, obchodní akademie mají pro předmět podvojně účetnictví hodiny teoretické – výkladové a hodiny určené k procvičování probrané látky. K tomuto textu by tedy měl existovat tzv. pracovní sešit, cvičebnice s příklady určenými k procvičení, stejně jako je tomu u dosud používaných učebnic např. od autora Ing. Pavla Štola, kde k učebnici je vydávána sbírka příkladů.

Uvedený učební text má odlišnou konstrukci než dostupné učebnice, využívám své zkušenosti z doučování studentů středních a vysokých škol během školního roku, včetně přípravy na opravnou

---

¹⁷ TUREK, Ivan. Didaktika. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2008. 595 s. ISBN 978-80-8078-198-9.

zkoušku na středních školách, případně při přípravě na maturitní zkoušku z podvojného účetnictví, ale i dalších druhů výuky.

Výukové texty běžně dostupné učí účtování pomocí tzv. T-úctů. Metoda je sice stále funkční, ale v praxi již nepoužívaná. Dnes již těžko bude někdo zapisovat účetní operace do papírových účetních knih vlastní rukou, firmy využívají účetní software. Výuka pomocí T-úctů se u nás učí spoustu let, studenti škol neumí software využívat, při „pokusech“ o účtování si kreslí na papír u počítače T-účty a doufají, že se zaúčtovat nějak podaří. Důvodem je, že neumí správně sestavovat rozvahu a výkaz zisků a ztrát. K rozvaze a výkazu zisků a ztrát znají definice, umí tyto výkazy sestavit zvlášť a jako samostatný úkon, jsou naučení využít přenosu konečného stavu účtu do výkazů. Bohužel si neuvědomují, že každá účetní operace mění i tyto výkazy.

Z toho plynou i problémy s praxí studentů. Firmy vědí, že studenti neumí účtovat, nerozeznávají ani základní doklady (hotovostní platba, platba na fakturu). Během praxe studenti nemají možnost pracovat ani na třídění dokladů, většinou skončí někde u kopírovacích strojů, nebo v lepším případě pomáhají při balení dokladů k archivaci pod stálým dohledem pracovníka firmy. Případně jsou považováni za levnou pracovní sílu při opisování textů.

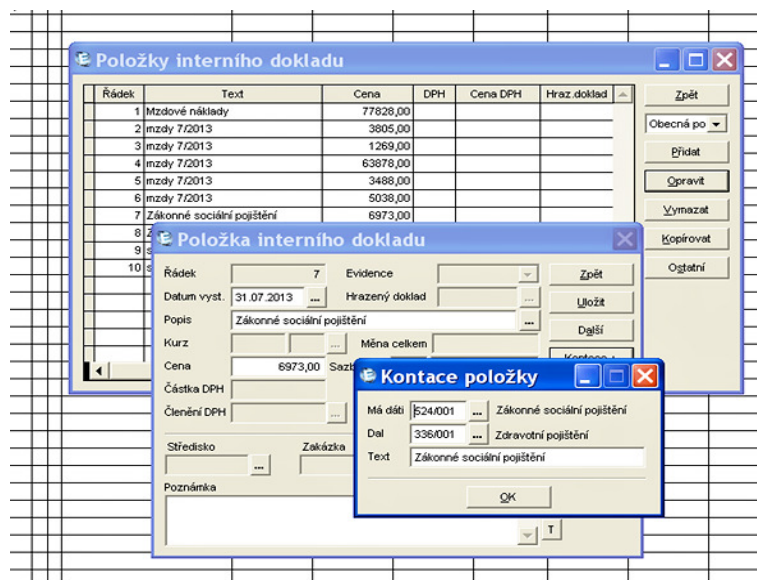
Toto jsou důvody, které mne přiměly k sestavení a využívání jiného přístupu při výuce účetnictví, T-účet studentům nevysvětluji, pouze jako typ grafické struktury pro odvození zjednodušené rozvahy a výkazu zisků a ztrát.

Proto v tomto studijním textu od počátku používám, tzv. řádkový zápis, který najdeme v každém účetním software, včetně zavedeného na ekonomických školách, tj. software Pohoda. Ilustrativně ukazují na obrázku z účetního software EKONOM Obr. 1 a Obr. 2 a ACONTO Obr. 3 a Obr. 4.

Na obrázcích je patrné, že se řádkový zápis používá v běžné praxi na rozdíl od záznamu ve formátu T-úctů. Formát T-úctů neodpovídá vizuálnímu zápisu dnes používanému, proto studenti chybně rozlišují účetní zápisy, ukázkou zápisu do T-úctu vidíme na obrázku Obr. 5 a Obr. 6 z knihy Základy účetnictví. V tento okamžik by bylo možné použít i další autory a knihy, učebnice.

Na obrázku Obr. 1 a Obr. 3 vidíme zaúčtování interního dokladu – mzdových nákladů, položku náklady odvodu zaměstnavatele na sociální pojištění. Obrázek Obr. 2 a Obr. 4 je částečným výpisem účetního deníku.

Obr. 1 Zaúčtování interního dokladu v software EKONOM

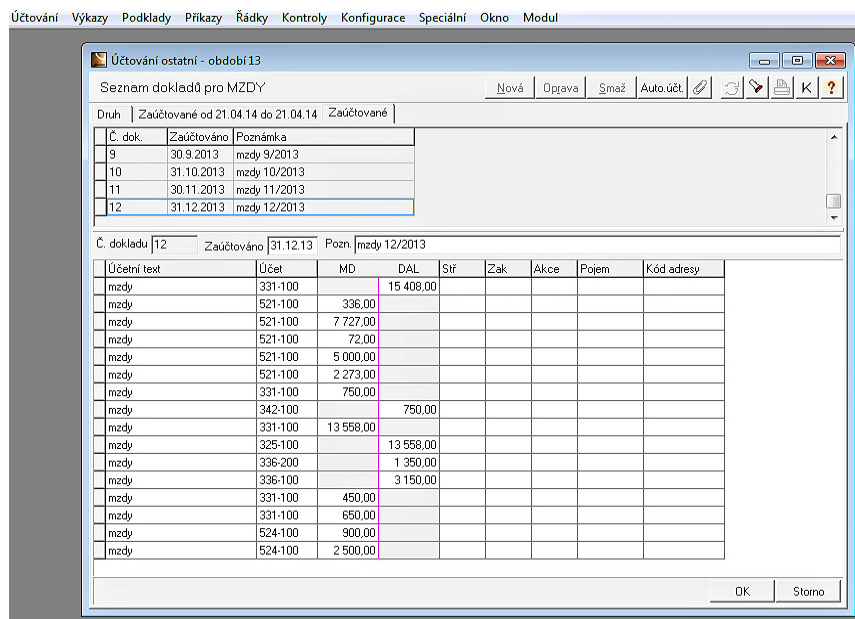
Zdroj: Účetní software EKONOM: data vlastní zpracování. Autor software ELISOFT, s.r.o., 2013.

Obr. 2 Účetní deník v software EKONOM

Řádek	Text zápisu	Doklad	Má dle	Dal	Datum	Cena	Symbol	Středisko
9423	stravenky	MZD13001	528/001	213/001	31.01.2013	2046,00		
9424	stravenky	MZD13001	325/001	213/001	31.01.2013	1674,00		
9425	stravenky	MZD13002	528/001	213/001	28.02.2013	1815,00		
9426	stravenky	MZD13002	325/001	213/001	28.02.2013	1485,00		
9427	stravenky	MZD13003	528/001	213/001	31.03.2013	1848,00		
9428	stravenky	MZD13003	325/001	213/001	31.03.2013	1512,00		
9429	stravenky	MZD13004	528/001	213/001	30.04.2013	2046,00		
9430	stravenky	MZD13004	325/001	213/001	30.04.2013	1674,00		
9431	stravenky	MZD13005	528/001	213/001	31.05.2013	1914,00		
9432	stravenky	MZD13005	325/001	213/001	31.05.2013	1566,00		
9433	stravenky	MZD13006	528/001	213/001	30.06.2013	1848,00		
9434	stravenky	MZD13006	325/001	213/001	30.06.2013	1512,00		
9435	stravenky	MZD13007	528/001	213/001	31.07.2013	1551,00		
9436	stravenky	MZD13007	325/001	213/001	31.07.2013	1269,00		
9437	stravenky	MZD13008	528/001	213/001	31.08.2013	1716,00		
9438	stravenky	MZD13008	325/001	213/001	31.08.2013	1404,00		
9439	stravenky	MZD13009	528/001	213/001	30.09.2013	2013,00		
9440	stravenky	MZD13009	325/001	213/001	30.09.2013	1647,00		
9441	stravenky	MZD13010	528/001	213/001	31.10.2013	2112,00		
9442	stravenky	MZD13010	325/001	213/001	31.10.2013	1728,00		

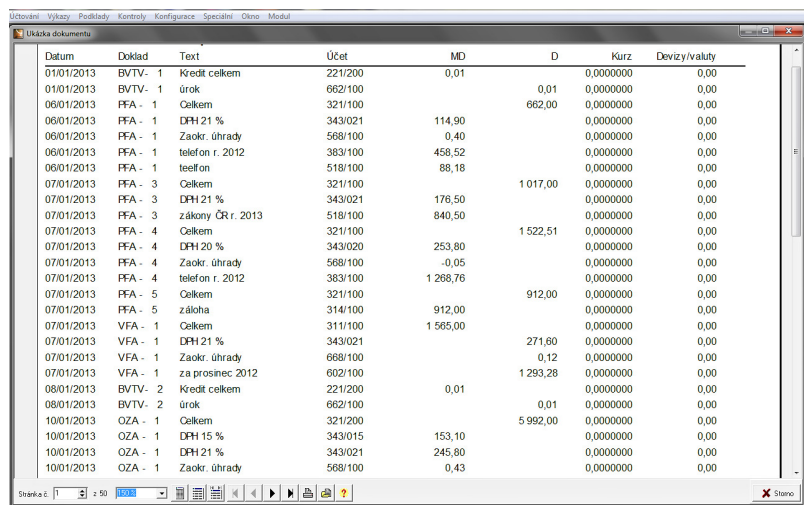
Zdroj: Účetní software EKONOM: data vlastní zpracování. Autor software ELISOFT, s.r.o., 2013.

Obr. 3 Zaúčtování interního dokladu v software ACONTO

Zdroj: Účetní software ACONTO: data vlastní zpracování. Autor software PCS, spol. s r.o., 2013

Obr. 4 Účetní deník v software

Zdroj: Účetní software ACONTO: data vlastní zpracování. Autor software PCS, spol. s r.o., 2013

Na Obr. 5 a Obr. 6 vidíme klasickou ukázkou výukového textu pro studenty předmětu podvojně účetnictví. Studenti se učí vepisovat účetní záznamy pomocí metody T-úctů jak vidíme záznam je velmi odlišný od předchozího záznamu řádkového používaného při účtování pomocí software. Zápis měl opodstatnění v minulosti, kdy se pro každý účet používal samostatný arch papíru a připisovali se na něj jednotlivé přírůstky a úbytky.

Obr. 5 Ukázka účtování pomocí metody T-úctů

132 - Zboží na skladě			
PZ	90 000	(1)	50 000
KZ	40 000		
504 - Náklady na prodané zboží			
(1)	50 000		
KZ	50 000		
311 - Odběratelé		604 - Tržby za prodej zboží	
(2)	120 000	(2)	100 000
KZ	120 000	KZ	100 000
		343 - DPH	
		(2)	20 000
		KZ	20 000

Zdroj: LANDA, Martin. *Základy účetnictví. 2., upr. vyd.* Ostrava: Key Publishing, 2011. 254 s. Ekonomie. ISBN 978-80-7418-117-7. Strana – 116

Obr. 6 Ukázka účtování pomocí metody T-úctů

Příklad 5.6: Metoda B účtování zásob

Podnik vykazuje počáteční stav zboží na skladě k 1.1.200x ve výši 10 000 Kč. V průběhu účetního období nakoupil zboží v částce 60 000 Kč (bez DPH – operace 1) a z této zásoby prodal celkem 40 000 Kč v prodejní ceně 90 000 Kč bez DPH (operace 2). Inventarizací k 31.12.200x byl zjištěn stav zboží na skladě ve výši 30 000 Kč. Vzhledem k použití metody B je nutné k datu účetní závěrky provést korekci účtu 132 – Zboží na skladě a 504 – Náklady na prodané zboží.

Operace 1 – Pořízení zboží v průběhu účetního období:

504 - Náklady na prodané zboží		321 - Dodavatelé	
(1)	60 000	(1)	72 000
KZ	60 000	KZ	72 000
		343 - DPH	
	(1)	12 000	
		KZ	-12 000

Operace 2 – Prodej zboží v průběhu účetního období (všimněte si, že součástí této operace není účtování vyskladnění zboží, což je dáno tím, že při metodě B se do nákladů zahrnuje celý nákup zboží):

311 - Odběratelé		604 - Tržby za prodej zboží	
(2)	108 000	(2)	90 000
KZ	108 000	KZ	90 000
		343 - DPH	
		(2)	18 000
		KZ	18 000

Operace 3 – Účtování k datu účetní závěrky: Tyto operace mají ve smyslu výše uvedených pravidel dvě fáze:

- počáteční zůstatek zásob zboží se převede na vrub nákladového účtu 504 – Náklady na prodané zboží,
- stav zásob zboží podle skladové evidence (ověřený inventarizací), tj. v našem případě 30 000 Kč se zaúčtuje na vrub účtu Zboží na skladě souvztažně s účtem Náklady na prodané zboží.

Zdroj: LANDA, Martin. *Základy účetnictví. 2., upr. vyd.* Ostrava: Key Publishing, 2011. 254 s. Ekonomie. ISBN 978-80-7418-117-7. Strana – 117

1.8 Popis výukového textu

V prvních kapitolách je stručně popsán vznik podvojného účetnictví a dále jsou vysvětleny pojmy, jež jsou nově zaváděné. V kapitole účetnictví je popsána konstrukce účetní rozvahy a tvorba účtů, z nichž je účetní osnova sestavena. V těchto kapitolách se tento text neodlišuje od učebních textů jiných autorů.

Po úvodních kapitolách, však dochází ke změně, nepopisuji zde účetní doklady, účetní knihy apod. Přistupuji hned k prvnímu příkladu zaúčtování. V obdobných učebnicích by se na tomto místě studenti dozvěděli o účetních písemnostech a následovala by výuka zaúčtování podle skupin účtů přesně v pořadí od třídy nula. V této práci je hned přistoupeno k prvnímu zaúčtování, ale ne třídy 0 - majetku, ale tříd 5- náklady, 6 – výnosy, tyto třídy jsou pro studenty nejlépe pochopitelné, s jejich obdobou ve formě výdajů a příjmů se již seznámili v předchozím studiu. Zde je zaveden nový účet z účetní třídy 2 – finanční účty, na tomto prvním účtování se student naučí nalézt správný syntetický účet v účtové osnově, názorně si vyzkouší podvojnost zaúčtování. Předpokládám, že je snadnější vysvětlit si první účetní zápis s náklady, když s obdobou již student umí pracovat.

Nejdříve je vysvětlen na jednoduchém příkladu způsob účetního zápisu, pomocí řádkového zápisu, jsou využity dva účty třídy 2 (pokladna a banka – vše nakupujeme za peníze, případně platíme pomocí bankovních domů), používané v praxi každodenně i v běžném životě občana (mnoho studentů má ve třetím ročníku i studentské účty včetně platební karty), ukázka je tedy nejběžnějším zápisem. Až po prvních účetních zápisech vysvětluje text užívané účetní písemnosti, v příkladech je již proveden zjednodušený zápis a s malou úpravou vzniká zápis do účetního deníku. V tomto okamžiku jsou v textu vysvětleny účetní písemnosti, běžné učebnice je popíše v úvodních kapitolách, ale student si těžko představí zápis v deníku, když netuší, jak vznikl.

Poté následuje vysvětlení pojmů souvisejících s povinnými výkazy každé účetní uzávěrky, Rozvahou a Výsledovkou (Výkazem zisků a ztrát) a zároveň je vysvětlen i zápis jednotlivých operací zapisovaných do těchto výkazů. V učebnicích jsou výkazy vyučovány v samostatné kapitole a zápis do výkazu je v podstatě převodem konečných stavů T-úctů do výkazu, ale výkazy se mění po každém účetním zápisu.

Pro snadnější pochopení zápisů ve výkazech je vhodné použít dvou různých zákonem povolených způsobů účtování o zásobách, tedy o účetní třídě 1, text zavádí další účetní třídu (nyní již student používá třídy 1,2,5,6) a zároveň názorně ukazuje různé změny při zaúčtování ve výkazech.

Následuje zavedení účetní třídy 3, ta je sice běžně používaná, ale pro studenty velmi složitá. Dosud každá účetní třída patřila jen do aktiv, pasiv, nákladů, či výnosů. Ale třída 3 je zvláštní tím, že se používá pro závazky i pohledávky účetní jednotky, tedy část zápisů patří do aktiv a část do pasiv. Student si musí ujasnit co je aktivem a co pasivem z pohledu účtované účetní jednotky. Další problémy přináší mnoho druhů pohledávek a závazků, vznikají např. z obchodních vztahů – běžných nákupů materiálu, služeb, zboží; při zúčtování mezd, kde známe pohledávky a závazky vůči zaměstnancům. Tím však není dělení u konce, ještě je nutné vyřešit otázku délky trvání závazků a pohledávek. Obtížnost se opět zvýší, když začneme dělit pohledávky a závazky na krátkodobé a dlouhodobé. Pohledávky obou skupin účtujeme v třídě 3, ale pro dlouhodobé závazky je zavedena jiná účetní třída a tak se ve výukovém textu logicky dostáváme k vysvětlení účtování již předposlední vysvětlované účetní třídy, třídy 4.

V poslední části výukového textu je popsána účetní třída 0, tedy není jako obvykle učena jako první, ale naopak jako poslední. Důvod je jednoduchý, jakákoliv účetní operace, mimo zaúčtování odpisů je vždy spojena s účetní operací zasahující do ostatních účetních tříd.

K vysvětlení operací jako je pořízení zboží nebo vyřazení majetku, je sice možné ukázat pouze účtování o majetku, ale výhodnější je ukázat i jak majetek vznikne, tedy v našem případě ukázat pořízení majetku nákupem, jiné možnosti pořízení majetku samozřejmě existují (např. stavební firma si sama sobě postaví sklad, atd.). Obdobně v případě vyřazení majetku v příkladu je způsob vyřazení prodejem, našli bychom zcela jistě i jiné způsoby.

Na konci výuky jsou shrnuty poznatky k výkazům, které si student postupně osvojoval již při zápisu jednotlivých účetních operací u jednotlivých tříd.

2. Učební text „Základy podvojného účetnictví“

2.1 Historie podvojného účetnictví

Cíle

Po prostudování této kapitoly se budeme umět orientovat v historii podvojného účetnictví.

Průvodce studiem

V této kapitole se stručně seznámíme s historií podvojného účetnictví. Dovíme se o prvních zápisech účetnictví, jež jsou přenášeny až do současnosti.

Klíčová slova

Luca Pacioli, K. P. Kheil, Antonín Skřivan.

Podvojného účetnictví se zápisy do účetních knih a se zápisem na účet „Má Dáti“ a „Dal“ se používalo dle záznamů z roku 1134 v Egyptě, jak je patrné z dochovaného fragmentu účtu, v roce 1211 ve Florencii, byla tímto způsobem vedena kniha bankovní společnosti, zachována zůstala pouze část florentinské účetní knihy. Nejstarší zachovaný systém podvojného účetnictví zaznamenávající každou transakci dvakrát (tedy podvojným zápisem) pochází z roku 1340, nalezneme jej účetních knihách městských finančních úředníků v Janově. Popis pravidel a principů podvojného účetnictví pochází již z 15. století.

Za tvůrce podvojného účetnictví se považuje italský mnich Luca Pacioli (1445-1517), jež poprvé účetnictví písemně popsal v roce 1494 ve své publikaci - spisu "Summa de arithmetica, geometrica, proportioni et proportionalita". Zde kodifikuje účetní metody, které se v praxi používaly již nejméně dvě století. K velkému rozvoji podvojného účetnictví došlo v 16. - 18. století. Účetní dokumenty v českých archivech lze nalézt pod různými názvy, např. Berní knihy, Knihy počtů, Purkmistrovké účty, Účetní rejstříky, Dolové účty, Urbáře, Cestovní rejstříky.¹⁸ Již z názvů uvedených dokumentů je patrná závislost vzniku podmínek pro užívání podvojného účetnictví na rozvoji řemesel a obchodu. Prvotní záznamy využívali roční evidenci majetku a závazků, z těchto údajů se vypočítalo obchodní jmění, následně se výsledky porovnávali s předchozím rokem.

---

¹⁸ Historie účetnictví: Stručné a výstižné označení dotazu: Historie účetnictví. In: [online]. Copyright © Národní knihovna ČR, 2009 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba006/historie-ucetnictvi>

Název podvojně účetnictví poprvé použil K. P. Kheil ml. (1843 - 1908), dříve se používal název „složitě účetnictví“. Po roce 1850 se o české názvosloví v účetnictví zasloužil Antonín Skřivan (1818 – 1887), do té doby se používal jazyk německý. K zavedení českého jazyka do účetnictví vydal několik spisů, můžeme jmenovat např. spisy: *Nauka o slohu kupeckých listů* (1850) a *Počítářství pro život obecný se zvláštním zřetelem k třídě obchodní* (1851 – 52).

Kontrolní otázky

- Kdy se poprvé v písemné formě objevil zápis na účet „Má Dáti“ a „Dal“?
- Koho považujeme za tvůrce podvojněho účetnictví?
- Kdo první použil název podvojněho účetnictví?

Literatura

- [1.] Historie účetnictví: Stručné a výstižné označení dotazu: Historie účetnictví. In: [online]. Copyright © Národní knihovna ČR, 2009 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba006/historie-ucetnictvi>
- [2.] COLL, Juan Carlos Martínez. ECONOMIA DE PIATA: Avantaje si dezavantaje. Enciclopedia Y Biblioteca: Virtual De Las Ciencias Sociales, Económicas Y Jurídicas [online]. ISBN: 84-607-2111-6: Universitatea din Málaga [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.eumed.net/ecorom/Mari%20economisti/fra_luca_paciolli.htm
- [3.] OPLETALOVÁ, Alena. Základy účetnictví. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 88 s. ISBN 80-244-1296-9.

2.2 Podvojně účetnictví v ČR

Cíle

Po prostudování kapitoly se budeme umět orientovat v základní legislativě České republiky spojené s podvojným účetnictvím.

Průvodce studiem

Pojetí účetnictví v České legislativě známe již z předcházejícího studia účetnictví související s daňovou evidencí (dříve jednoduchého účetnictví). Nyní si specifikujeme další legislativní dokumenty, jež se týkají podvojného účetnictví.

Klíčová slova

Zákon o účetnictví, Vyhláška, České účetní standardy.

Současné podvojně účetnictví je upraveno legislativou České republiky (dále ČR). Mezi základní předpisy upravující účetnictví patří: **zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví**, ve znění pozdějších předpisů; **vyhláška č. 500/2002 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů; České účetní standardy a ostatní právní předpisy nepřímo ovlivňující účetnictví.

Zákon o účetnictví a provádějící vyhláška definuje účetní jednotky, předmět účetnictví a účetní období, stanovuje základní povinnosti při vedení účetnictví, definuje účetní knihy, účetní doklady a směrnou účtovou osnovu a rozvrh, definuje účetní uzávěrku, pravidla pro inventarizaci a oceňování majetku.

České účetní standardy vydává Ministerstvo financí ČR ve smyslu §36 zákona o účetnictví a vydání je oznamováno ve Finančním zpravodaji, registr vydaných standardů vede ministerstvo financí a je dostupný na jeho webových stránkách. Standardy obsahují popis účetních metod a postupů účtování, tak aby zajistily soulad při používání účetních metod u účetních jednotek. Seznam platných znění všech Českých účetních standardů pro některé vybrané účetní jednotky pro rok 2013 jsou uvedeny v tabulce Tab. 1.

Všechny uvedené legislativní dokumenty nesmí odporovat Ústavě ČR a zároveň nesmí být v rozporu s legislativou Evropské unie.

Tab. 1: Platná znění všech účetních standardů

Platná znění všech Českých účetních standardů pro některé vybrané účetní jednotky platných pro rok 2013 – úplná znění bez vyznačení změn

○ Český účetní standard č. 701 - Účty a zásady účtování na účtech
○ Český účetní standard č. 702 - Otevírání a uzavírání účetních knih ○ Příloha: Vzor převodového můstku k 1. lednu 2010
○ Český účetní standard č. 703 - Transfery
○ Český účetní standard č. 704 - Fondy účetní jednotky
○ Český účetní standard č. 705 - Rezervy
○ Český účetní standard č. 706 - Opravné položky a vyřazení pohledávek
○ Český účetní standard č. 707 - Zásoby
○ Český účetní standard č. 708 - Odpisování dlouhodobého majetku
○ Český účetní standard č. 709 - Vlastní zdroje
○ Český účetní standard č. 710 - Dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý hmotný majetek

Zdroj: České Účetní Standardy - platné pro rok 2013 [online]. Ministerstvo financí ČR, Copyright © 2005-2013, 15. 1. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy/2013/cus-pro-rok-2013-13453-13453>

Kontrolní otázky

- Kterým zákonem je upraveno podvojně účetnictví v ČR?
- Existuje v legislativě ČR prováděcí vyhláška k zákonu o účetnictví?
- K čemu slouží České účetní standardy?

Literatura

[1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>

- [2.] České Účetní Standardy č. 701 až 710 - použijí některé vybrané účetní jednotky v účetním období začínajícím dnem 1. ledna 2014[online]. Ministerstvo financí ČR, Copyright © 2005-2013, 24. 2. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy/2014/ceske-ucetni-standardy-c-701-az-710-pouz-16981>
- [3.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [4.] Vyhláška č. 500/2002. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: 2002.

2.3 Základní pojmy

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme rozlišovat, základní pojmy užívané v podvojném účetnictví.

Průvodce studiem

V této kapitole opět navážeme na předchozí studium a rozšíříme jej o definice. Kapitola se zabývá upřesněním subjektů, které podvojně účetnictví vedou povinně a které jej vést mohou. Vysvětlíme si základní pojmy, vztahující se k podvojnému účetnictví. Dovíme se o některých pravidlech, které subjekty účtující podvojně nesmí porušovat.

Klíčová slova

Účetní jednotka, účetní období, účetní doklady, účetní osnova.

Zákon o účetnictví vymezuje pojem **účetní jednotka**, ke kterému se vztahuje povinnost řídit se tímto zákonem a účtovat v soustavě podvojného účetnictví. Obecně platí, že pokud se fyzická či právnická osoba stane účetní jednotkou podle zákona o účetnictví, má povinnost účtovat v soustavě podvojného účetnictví, výjimkou jsou fyzické osoby – podnikatelé podle §1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví.¹⁹ Z toho vyplývá, že účetní jednotkou účtující dle zákona o účetnictví jsou právnické osoby se sídlem na území ČR nebo zahraniční právnické osoby podnikající na území ČR; organizační složky státu; fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku; fyzické osoby dosahující zákonem daného obrátu; fyzické osoby, jež podnikají ve sdružení bez právní subjektivity, kde alespoň jeden z účastníků účtuje v soustavě podvojného účetnictví; případně fyzické osoby, které účtují v soustavě podvojného účetnictví na základě svého rozhodnutí. *Pro zjednodušení budeme dále v textu předpokládat, že účetní jednotka je právnická osoba.* Zde neuvedené subjekty vedou daňovou evidenci.

Každé účetnictví je prováděné v určitém účetním období, vyplývajícím z legislativy státu. Za **účetní období** považujeme dvanáct po sobě jdoucích měsíců (obvykle se shoduje s kalendářním rokem nebo lze využít rok hospodářský). Kratší období je možné v případě, že účetní jednotka vznikne v průběhu roku, delší i kratší období než 12 měsíců může být v případě, kdy účetní jednotka přechází z kalendářního roku na hospodářský rok a opačně. Účetní období, je vždy uzavřené účetní uzávěrkou. V české republice jsme zvyklí považovat za účetní období kalendářní rok, není tomu tak ve všech zemích světa. Příkladem je Velká Británie, kde účetní období začíná dnem 1. 4. stávajícího roku a končí 31. 3. následujícího roku, toto období je ve Velké Británii nazýváno finančním rokem. Účetní jednotky vedou účetnictví tak, aby bylo účetnictví – **věrným a poctivým zobrazením předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky**. Za tímto účelem jsou povinny všechny skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví **zachytit účetními doklady**. Účetní jednotky povinně zaznamenávají v účetních knihách jednotlivé účetní případy a inventarizují majetek a závazky. Účetní jednotky mají povinnost sestavovat účetní závěrku. Účetnictví musí splňovat dané požadavky - musí být správné, úplné, průkazné, srozumitelné a přehledné způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů dle platné legislativy. Účetnictví poskytuje informace pro potřeby podnikatele, dodává informace pro daňové účely, zobrazuje stav majetku a hospodaření účetní jednotky. Účetnictví se zabývá sledováním majetku, zdrojů financování, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření v peněžních jednotkách za určité období, jež je dáno rozdílem výnosů a nákladů. Pro jednotlivé podnikatelské subjekty je daná **účetní osnova**, rozdílná je např. pro podnikatele, pojišťovny atd. Účetní osnova je vydána Opatřením Ministerstvem financí. *Pro zjednodušení*

---

¹⁹ Ryneš, Petr. Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2011. Petr Ryneš. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. Účetnictví. 1031 s. ; . ISBN 978-80-7263-633-4 (brož.):. s.24

budeme dále v textu předpokládat, že účetní jednotka je právnická osoba a platí pro ni účetní osnova pro podnikatele. Účetní osnova používána v tomto textu je uvedena v příloze č. 1.

Kontrolní otázky

- Musí vést účetní jednotka podvojně účetnictví?
- Kdo vede daňovou evidenci?
- Jak dlouhé je obvykle účetní období?
- Kdy začíná a končí účetní období?
- Co se v účetnictví sleduje?
- Existuje více účetních osnov, pokud ano, jaké známe druhy účetních osnov?

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [3.] Ryneš, Petr. Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2011. Petr Ryneš. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. Účetnictví. 1031 s.; ISBN 978-80-7263-633-4 (brož.).

2.4 Účetnictví

Cíle

Porozumíme základnímu systému stavby účtů a jeho dělení na třídy, skupiny.

Průvodce studiem

V této kapitole si vysvětlíme stavbu účtů v účtové osnově, vysvětlíme pojem syntetický a analytický účet. Docházíme tedy k novému číselnému členění, nepoužívaném v daňové evidenci, ale jednotlivé názvy skupin již právě ze studia daňové evidence známe.

Klíčová slova

Syntetický účet, analytický účet, třída, skupina.

Při účtování účetní jednotka využívá účetní osnovu danou Ministerstvem financí. Každá účetní osnova je dělena do tříd, pro podnikatelské subjekty platí dělení uvedené v tabulce Tab. 2. Třídy se dělí dál, na účetní skupiny. Účetní skupiny na syntetické účty a ty lze následně dělit na analytické účty. Analytické členění nebudeme v textu používat. Syntetický účet tedy bude mít tvar např. 213, kde zleva 2 je třída, 1 je skupina, 3 je účet.

Tab. 2 Třídy účetní osnovy pro podnikatele

Třídy účetní osnovy pro podnikatele		
Účtová třída	Popis	Typ
0	Dlouhodobý majetek	Aktiva
1	Zásoby	Aktiva
2	Finanční účty	Aktiva
3	Zúčtovací vztahy	Aktiva/Pasiva
4	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky	Pasiva
5	Náklady	Náklady
6	Výnosy	Výnosy
7	Závěrkové a podrozvahové účty	Kombinované
8 a 9	Vnitropodnikové účetnictví	

Zdroj: vlastní zpracování

Syntetické účty třídy 0-4 dělíme na aktiva – tedy majetkové (účetní jednotka vlastní nemovitosti, stroje, akcie, peníze na účtech v hotovosti – třída 0-2 a nezaplacené pohledávky část třídy 3), pasiva (nezaplacené pohledávky část třídy 3 a celá třída 4), tyto účty používáme při sestavení rozvahy. Syntetické účty třídy 5 – 6 používáme při sestavování výsledovky. Každý syntetický účet je možné účtovat na stranu „Má Dáti“ a „Dal“.

Kontrolní otázky

- Z čeho se skládá syntetický účet?
- Jaké známe účtové skupiny?
- Je rozdíl mezi syntetickým analytickým účtem?

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.

2.5 Zúčtování dokladů

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme umět zapsat účetní operaci na účetní stranu „Má Dáti“ a „Dal“.

Průvodce studiem

V této kapitole si ukážeme na příkladech, zaúčtování nákladů nakoupených v hotovosti, a platby prováděné na vrub, nebo ve prospěch bankovního účtu. S těmito účetními operacemi jsme se již setkali v předchozím studiu, nyní bude rozšířeno.

Klíčová slova

Má Dáti, Dal, Účetní souvztažnosti.

Podvojně účetnictví znamená, že při účtování musí být k jednomu syntetickému účtu použit jako protiúčet jiný syntetický účet. K vyhledání účtů lze použít účetní osnovu, případně publikaci vydávanou několika nakladatelstvími pod názvem „**Účetní souvztažnosti**“, zde jsou popsány nejběžnější účetní operace, ale i operace, které účetní jednotky mohou použít i jedenkrát za několik let, nebo nikdy za celou svoji existenci. Účetní souvztažnosti jsou vydávány v návaznosti na účetní standardy a jsou stejně členěny (pro podnikatele, pojišťovny, ...). **Používáme dvě strany**

syntetického účtu, stranu „Má Dáti“ (dále MD) a stranu „Dal“ (dále D). Na stranu MD účtujeme přírůstky a na stranu D úbytky stavu účtu pro majetkové a nákladové účty (viz. Obr. 7) a na stranu MD účtujeme úbytky a na stranu D stavu účtu přírůstky pro výnosové účty (Obr. 9). Zápis provedeme tak, že u jednoho syntetického účtu účtujeme přírůstek a u druhého úbytek.

Obr. 7 Schéma syntetického účtu pro majetkové a nákladové účty a účty pohledávek

MD	D
přírůstek stavu účtu	úbytek stavu účtu

Pozn. Za majetkové účty považujeme všechny účty, které vyjadřují stav peněz nebo majetku, jež za peníze můžeme směniti.

Obr. 8 Schéma syntetického účtu pro kapitálové, závazkové výnosové účty

MD	D
úbytek stavu účtu	přírůstek stavu účtu

Při zaúčtování tedy budeme postupovat z pohledu právnické osoby účtující podvojně, náš subjekt je společnost ALFA s.r.o.

Běžným dokladem, o kterém firmy, podnikatelé účtují je jakýkoliv doklad placený v hotovosti, např. nákup kancelářských potřeb.

Příklad 1

Zaučtujte účetní doklady na Obr. 9 z pohledu společnosti Alfa.

Obr. 9 Účetní doklady k příkladu číslo 1

Odběratel: **Alfa s.r.o.**
ÚČTENKA za hotové
- daňový doklad

DIČ: CZ 283 58 911

Název zboží / %DPH	Počet	Cena za MJ	Celkem Kč s DPH
kancelářské potřeby			121,-

Datum UZP: 18.11.2013
 K úhradě Kč: 121,-

21% Cena bez DPH:	DPH v Kč:
.....% Cena bez DPH:	DPH v Kč:

Dodavatel: **Alfa s.r.o.**
 Zahradní 327/14
 725 01 Beroun
 DIČ: CZ26358911
 IČ: 26358911
 Karel Vorel
 razítko - podpis

16 7012 - FORMTISK, Dominikánské nám. 5, Brno II/95
 Tisk BUILDINGcentrum Velké Meziříčí

Alfa s.r.o.
 Zahradní 327/14
 725 01 Beroun
 DIČ: CZ26358911

PŘÍJMOVÝ H * 191741
 pokladniční doklad
 ze dne 18.11.2013. Přílohy:

Přijato (Kč) 363,- h
 (jméno a adresa) Miroslav Josef
 Dolní myslá 2
 slovy tři sta šedesát tři Kč

Účet platby: keta na zboží
 Rozpočtová skladba

Schválil(i) Podpis pokladníka

ÚČETNÍ DOKLAD ze dne 18.11.2013 č.

Text	Účtovací předpis (Dal-účet)	Kč	h
provoz		363,-	

Přezkoušel(i) DPH %
 dne Zaúčtoval dne

16 7012 - FORMTISK, Dominikánské nám. 5, Brno II/95
 Tisk BUILDINGcentrum Velké Meziříčí

Zdroj: vlastní zpracování

Slovní popis k dokladům:

Společnost Alfa s.r.o. koupila dne 18. 11. 2013 v obchodě kancelářské potřeby (Účtenka za hotové) v hodnotě 121,- Kč. (Účetní doklad vypadá jako jakýkoliv doklad, který dostaneme při soukromém nákupu, s tím že jsou doplněny náležitosti dle zákona o účetnictví, případně o dani z přidané hodnoty). Dále společnost Alfa s.r.o. prodala zboží, za které zákazník zaplatil v hotovosti celkem 363,- Kč ve stejný den (Příjmový doklad H * 191741).

K nákupu kancelářských potřeb i prodeji zboží, budeme přistupovat jako ke dvěma samostatným účetním případům (operacím). Není možné tyto dva různé účetní případy jakkoliv sčítat apod. Začneme nákupem kancelářských potřeb. Připravíme si účtovou osnovu (viz Příloha č. 1 Účtová osnovu pro podnikatele), používáme ji k vyhledání syntetického účtu.

Postup zaúčtování:

1. Ze zadání je patrné, že společnost bude účtovat na syntetický účet (dále SÚ) pokladny (211 – dle účtové osnovy). Protiúčtem bude nákladový účet z třídy 5, v účtové osnově nalezneme správný SÚ, kancelářské potřeby jsou spotřebním materiálem (501). Nalezli jsme tedy SÚ.
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – pokladna (211) – vydání peněz, tedy dochází k úbytku finanční hotovosti z pokladny, toho plyne: účtujeme na stranu D.
  - 2.2. SÚ – náklady (501) – dochází k nárůstu nákladů, účtujeme na stranu MD.
3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 3 **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**).

Tab. 3 Účetní zápis

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
18. 11. 2013	Kancelářské potřeby	121,00	Náklady (501)	Pokladna (211)

Nyní zaúčtujeme tržby dle zadání

4. Společnost bude účtovat na syntetický účet (dále SÚ) pokladny (211 – dle účtové osnovy). Protiúčtem bude výnosový účet z třídy 6, v účtové osnově nalezneme správný SÚ, tržby za zboží (604). Nalezli jsme tedy SÚ.
5. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 5.1 SÚ – pokladna (211) – příjem peněz, tedy dochází k přírůstku finanční hotovosti do pokladny, toho plyne: účtujeme na stranu MD.
  - 5.2 SÚ – výnosy (604) – dochází k nárůstu výnosů, účtujeme na stranu D.
6. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 4).

Tab. 4 Účetní zápis

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
18. 11. 2013	Tržby za zboží	363,00	Pokladna (211)	Výnosy (604)

Tímto způsobem vznikají veškeré účetní zápisy, jediný rozdíl proti skutečnému zaúčtování je, že se neuvádí v kolonce MD a D název účtu, ale pouze jeho číselné označení.

Vyzkoušíme si na dalším příkladu, zaúčtování nákladových a výnosových účtů, tentokrát využijeme místo pohybu hotovostních peněz, pohybu peněz v bance. Podkladem k účtování je tedy bankovní výpis, který většina z nás zná, máme bankovní účet (platíme z něj např. obědy ve škole).

Příklad 2

Společnost Alfa s.r.o. zaplatila z bankovního účtu dne 30. 11. 2013 poplatek za vedení účtu ve výši 169,- Kč a byl jí na bankovní účet připsán kladný (výnosový) úrok ve výši 0,38 Kč. (Účetním dokladem je bankovní výpis, který za dané období poskytuje banka).

Postup:

1. Ze zadání je patrné, že společnost bude účtovat na SÚ banky (221 – dle účtové osnovy). Protiúctem bude nákladový účet z třídy 5 pro poplatek za vedení účtu a výnosový účet třídy 6 pro připsaný úrok, v účtové osnově nalezneme správné SÚ pro poplatek z účtu SÚ - 568 a pro výnosový úrok SÚ - 662. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.

1.1 SÚ – banka (221) – vydání peněz za poplatek, tedy dochází k úbytku peněz z bankovního účtu, z toho plyne: účtujeme na stranu D.

1.2 SÚ – náklady (568) – dochází k nárůstu nákladů, účtujeme na stranu MD.

1.3 SÚ – banka (221) – příjem peněz za úrok, dochází k přírůstku peněz na bankovním účtu, účtujeme na stranu MD.

1.4 SÚ – výnosy (662) – dochází k nárůstu výnosů, účtujeme na stranu D.

1.5

2. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 5), k zapsáním nám stačí jedna tabulka.

Tab. 5 Účetní zápis

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
30. 11. 2013	Poplatek za vedení účtu	169,00	Náklady (568)	Banka (221)
30. 11. 2013	Úrok (výnosový)	0,38	Banka (221)	Výnosy (662)

Právě tato tabulka (**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) v našem případě tvoří v podstatě účetní deník, aby byla plnohodnotným deníkem, musíme ji doplnit o číslo daného účetního dokladu.

Kontrolní otázky

Pro které účty se zapisuje přírůstek na straně MD?

Pro které účty se zapisuje úbytek na straně MD?

Pokud účtujeme podvojně, musí být účetní zápis proveden minimálně na jeden syntetický účet?

Náklady obvykle účtujeme na účetní stranu MD nebo D?

Literatura

[1.] Platné České účetní standardy. *Http://www.mfcr.cz/*: Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>

[2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sběrka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.

[3.] Ryneš, Petr. Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2011. Petr Ryneš. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. Účetnictví 1031 s; ISBN 978-80-7263-633-4 (brož.).

2.6 Účetní písemnosti

Cíle

Po prostudování této kapitoly budeme umět rozlišit základní účetní knihy, a výkazy sestavované na základě účetních knih.

Průvodce studiem

V této kapitole se seznámíme s účetními knihami, z předcházejícího studia známe peněžní deník, jeho obdobou je v podvojném účetnictví deník, do něhož jsou zapsány veškeré zápisy účetních operací. Deník je jednou ze sestavovaných knih. Na základě těchto knih sestavujeme další výkazy.

Klíčová slova

Účetní knihy, deník, hlavní kniha, rozvaha, aktiva, pasiva, výkaz zisků a ztrát, výsledovka.

Zákon o účetnictví mluví o účetnictví jako soustavě účetních záznamů. Účetní záznamem rozumíme veškeré písemnosti, související s účetnictvím. Účetními písemnostmi jsou:

- a. účetní doklady,
- b. účetní knihy,
- c. účetní závěrky a výroční zprávy,
- d. vnitropodnikové směrnice,
- e. jiné účetní písemnosti (např. účtový rozvrh, doklady o provedených inventarizacích,...).

2.6.1 Účetní knihy

Jednotlivé účetní knihy, jak jsou upraveny v § 13 zákona o účetnictví (563/1991 Sb. v platném znění). Všechny účetní jednotky, které vedou účetnictví, musí vést tyto závazné účetní knihy:

- deník,
- hlavní knihu,

pokud účetní jednotka vede účetnictví v plném rozsahu, vede ještě knihu:

- analytických účtů,
- podrozvahových účtů.

Deník, jednotlivé účetní záznamy dle zákona o účetnictví musí na sebe navazovat. Právě časový (chronologický) zápis zabraňuje dodatečným úpravám a vepisování dalších účetních případů (operací), tím je tedy zajištěna podmínka průkaznosti a spolehlivosti účetnictví s vazbou na prvotní doklady (např. bankovní výpis, doklad o nákupu, prodeji aj.), účetní deník má i kontrolní funkci. Účetní jednotka může vést jeden nebo více deníků. Pokud účetní jednotka vede jeden deník, je v deníku zaúčtováno o všech účetních dokladech za účetní období.

U větších účetních jednotek se setkáváme s vedením více deníků pro větší přehlednost. Jednotlivé deníky pak zaznamenávají jistou část účetních operací, např. deník bankovního účtu, deník pokladních dokladů (pokladních knih), deníky vydaných faktur a přijatých faktur, atd.

V deníku by měly být o každém účetním dokladu uvedeny základní údaje (tj. číslo daného účetního dokladu, krátký slovní popis účetní operace, datum vystavení účetního dokladu, účtovací předpis - stran MD/DAL a částka, o které účtujeme).

Hlavní kniha zachycuje veškeré účetní zápisy uspořádaný systematicky (z časového hlediska). Zápis poskytuje informace o syntetických účtech účtového rozvrhu účetní jednotky. Obsahuje minimálně tyto informace:

- zůstatek účtu ke dni, k němuž se otevírá hlavní kniha,
- souhrnné obraty účtu pro strany MD a DAL, minimálně za období jednoho kalendářního měsíce, některé vybrané účetní jednotky uvádějí obraty denní,
- zůstatek účtu ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

Účetní jednotka nesmí zřizovat účty mimo účtový rozvrh a účetní knihy. Veškeré účetní zápisy v hlavní knize jsou zachycovány souvztažně a podvojně.

2.6.2 Rozvaha a výkaz zisků a ztrát

Výstupy účetních knih jsou podkladem ke stanovení výsledku hospodaření účetní jednotky, který je výsledkem uzávěrky účetní závěrky. Hospodářský výsledek označujeme jako zisk, případně ztrátu.

V tabulce Tab. 6 jsou uvedeny nejen účtové třídy, ale i jejich typ. Typ rozlišuje u účtových tříd, do kterého výkazu bude prováděn zápis, zda do rozvahy nebo výkazu zisků a ztrát (výsledovky).

Rozvaha zahrnuje informace o stavu majetku účetní jednotky, ať hmotného, nehmotného, či finančního (účtová třída 0-2). Dále stavu závazků a pohledávek (účtová třída 3) a stavu kapitálu účetní jednotky (účtová třída 4). Pro zjednodušení si vysvětlíme, jak rozeznáme aktiva od pasiv.

Aktivem je oběživo, nebo vše co jde za oběživo v krátké nebo delší době směnit. Oběživo = hotovostní peněžní prostředky v oběhu, peníze v pokladně firmy, peníze na účtu, které lze vyzvednutím z banky za hotovost vyměnit, majetek (budovy, stroje, cenné papíry ...), do aktiv patří také pohledávky např. za odběrateli z dosud nezaplacených faktur vydaných firmou. Logicky pak **pasiva** jsou dluhy, které firma má, jež musí zaplatit např. úvěry, nezaplacené přijaté faktury od dodavatelů. Zjištěním rozdílu aktiv a pasiv, tedy firma zjistí, zda hospodář ztrátově, v případě, že dluhy jsou větší než aktiva, nebo je v zisku, pak firma má více majetku než dluhů.

Aktivy se v účetnictví rozumí vše, co podniku přináší (v přítomnosti i v budoucnosti) prospěch. Hodnotu aktiv vyjadřují pasiva, která se dělí na vlastní a cizí zdroje financování. Obě veličiny se zachycují ve finančním výkazu zvaném rozvaha, který podnikatel sestavuje vždy na začátku

a na konci účetního období. Je potřeba dbát na to, aby aktiva a pasiva byly v rovnováze. Zobrazují se na aktivních účtech účtové osnovy a standardně se zachycují na levé straně výkazu.²⁰

Výkaz zisků a ztrát, tzv. výsledovka slouží k zápisu účetních operací týkající se nákladů (účtová třída 5) a výnosů (účtová třída 6). **Náklady a výnosy** jsou zřejmě pochopitelnější, nákladem je vše co firma potřebuje, aby mohla vyprodukovat to, co prodává. Nakupuje např. materiál, zboží, práci od zaměstnanců, pronajímá si výrobní prostory, kanceláře atd., toto známe již z předcházejícího studia. O nákladech se účtu v době jejich vzniku, tedy v době, kdy společnost má doklad o nákupu nákladů, ale nemusí být ještě zaplacený (dluhy - pasiva v rozvaze) do nákladů patří i odpisy majetku. Výnosy jsou tedy tržby za produkci firmy, úroky z vkladů atd., opět o výnosech účtujeme v okamžiku jejich vzniku, u hotovostní platby v den přijetí hotovosti u vydané faktury v den prodeje, i když ještě není zaplacená.

„Výnos je peněžní vyjádření výsledků hospodaření podniku – nezáleží na tom, zda byla provedena skutečná peněžní transakce (tj. zda za dodaný výrobek nebo odvedenou službu bylo skutečně zaplaceno.“²¹

Tab. 6 Třídy účetní osnovy pro podnikatele

Třídy účetní osnovy pro podnikatele		
Účtová třída	Popis	Typ
0	Dlouhodobý majetek	Aktiva
1	Zásoby	Aktiva
2	Finanční účty	Aktiva
3	Zúčtovací vztahy	Aktiva/Pasiva
4	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky	Pasiva
5	Náklady	Náklady
6	Výnosy	Výnosy
7	Závěrkové a podrozvahové účty	Kombinované
8 a 9	Vnitropodnikové účetnictví	

Zdroj: vlastní zpracování

²⁰ h Aktiva a jejich struktura. Podnikátor.cz [online]. Podnikátor.cz, © 2012, 9. 7. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:18097/Aktiva-a-jejich-struktura>

²¹ SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. [s.l.]: Grada Publishing, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.

Ve schématické rozvaze si uspořádáme aktiva a pasiva vedle sebe, v levé části uvedeme aktiva a v pravé části pasiva. V tabulce Tab. 7 je znázorněno členění jednotlivých účetních tříd pro rozvahu a výkaz zisků a ztrát.

Tab. 7 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát zápis účetních tříd

Rozvaha				Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva		Náklady		Výnosy	
účetná třída	popis	účetná třída	popis	účetná třída	popis	účetná třída	popis
0	Dlouhodobý majetek	3	Zúčtovací vztahy	5	Náklady	6	Výnosy
1	Zásoby	4	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky				
2	Finanční účty						
3	Zúčtovací vztahy						

Zdroj: vlastní zpracování

Jak ovlivňují jednotlivé účetní zápisy hospodaření účetní jednotky, si ukážeme na již uvedených Příkladech č. 1 a č. 2. Využijeme výstupní hodnoty těchto příkladů uvedené v tabulce Tab. 8.

Tab. 8 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Číslo účetního dokladu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
18. 11. 2013	PV - 1	Kancelářské potřeby	121,00	Náklady (501)	Pokladna (211)
18. 11. 2013	PP - 1	Tržby za zboží	363,00	Pokladna (211)	Výnosy (604)
30. 11. 2013	BANKA - 1	Poplatek za vedení účtu	169,00	Náklady (568)	Banka (221)
30. 11. 2013	BANKA - 1	Úrok (výnosový)	0,38	Banka (221)	Výnosy (662)

Zdroj: vlastní zpracování

Použité zkratky v Tab. 8:

<i>PV - 1</i>	<i>pokladní výdajový doklad číslo 1</i>
<i>PP - 1</i>	<i>pokladní příjmový doklad číslo 1</i>
<i>BANK - 1</i>	<i>bankovní výpis číslo 1</i>

Účetní jednotka si sama volí zkratky pro označení účetních dokladů, tyto názvy jsou stanoveny vnitřními předpisy – tzv. vnitrosměrnými.

Jednotlivé účetní zápisy našeho deníku vepíšeme do rozvahy a výkazu zisku a ztrát na základě dělení účetních tříd a jejich typů (aktiva, pasiva, náklady, výnosy). Za aktiva považujeme majetek účetní jednotky (účetní třída 0,1,2) a pohledávky (účetní třída 3). Pasiva jsou kapitálové účty a dlouhodobé závazky (třída 4) a závazky (účetní třída 3). Aktiva a pasiva zapisujeme do rozvahy. Na rozdíl od nákladů a výnosů, jež se zapisují do výkazu zisků a ztrát. Pro přehlednost si vložíme pod rozvahu a výkaz zisků a ztrát řádek. Zde budeme zapisovat rozdíl aktiv a pasiv v rozvaze a rozdíl výnosů a nákladů ve výkazu zisků a ztrát, rozdíl v obou výkazech musí být shodný. Tento rozdíl vyjadřuje zisk, případně ztrátu účetní jednotky.

Nyní přistoupíme k samotnému zápisu jednotlivých dokladů z tabulky Tab. 8 do Rozvahy a Výkazu zisků a ztrát (výsledovky) do tabulky Tab. 9. Výdej z pokladny za kancelářské potřeby nám snižuje stav aktiv na účtu pokladny (**211** – účtová třída Finanční účty) a zároveň zvyšuje náklady účetní jednotky (**501** – účtová třída Náklady), naopak tržby za zboží přijaté v hotovosti zvyšují stav pokladního zůstatku (**211** – účtová třída Finanční účty), tedy aktiv a zároveň tržby jsou výnosem účetní jednotky (**604** – účtová třída Výnosy). Stejný postup uplatníme i v případě zaúčtovaných účetních operací týkajících se našich dalších položek účetního deníku. Poplatek uhrazený z bankovního účtu sníží stav aktiv (**221** – účtová třída Finanční účty) a zároveň zvýší náklady účetní jednotky (**568** – účtová třída Náklady). Úrok z bankovního účtu opět zvyšuje stav bankovních aktiv (**221** – účtová třída Finanční účty) a stav výnosů (**663** – účtová třída Výnosy).²² Později si uvedeme také případy, kdy se podvojný účetní zápis může zapisovat pouze do rozvahy.

---

²² Na tomto příkladu jsme si ukázali podvojnost jednotlivých zápisů, tedy známe původ názvu typu účetnictví.

Tab. 9 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha				Doklad	Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva			Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka		Popis	Částka	Popis	Částka
Pokladna - (211) - výdej	-121,00 Kč			PV-1	Náklady (501)	121,00 Kč		
Pokladna - (211) - příjem	363,00 Kč			PP-1			Výnosy (604)	363,00 Kč
Banka - (221) - výdej	-169,00 Kč			BANKA- 1	Náklady (568)	169,00 Kč		
Banka - (221) - příjem	0,38 Kč			BANKA- 2			Výnosy (662)	0,38 Kč
Celkem	73,38 Kč	Celkem	0,00 Kč		Celkem	290,00 Kč	Celkem	363,38 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		73,38 Kč			Zisk (Výnosy - Náklady)		73,38 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky Tab. 9 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát je patrný výsledek našeho hospodaření sestavený na základě účetního deníku Tab. 8 Účetní deník v našem případě jde o zisk ve výši 73,38 Kč. Pokud vyjde u výsledku minusové znaménko, mluvíme o ztrátě.

Ve skutečnosti u výkazu zisků a ztrát jsou hodnoty kumulovány za jedno účetní období a rozvaha je výsledkem kumulovaných hodnot za dobu existence účetní jednotky. Tedy počáteční stav účtů na začátku účetního období u výkazu zisků a ztrát vykazuje u všech účtů hodnotu nula na rozdíl od rozvahy, kde hodnoty nula u všech účtů dosáhneme pouze v prvním účetním dni, jako počáteční stav účtů, nebo v některých případech při ukončení činnosti účetní jednotky.

Kontrolní otázky

- Jaké znáte účetní knihy, popište co se, do které knihy zapisuje?
- Jaké znáte účetní výkazy?
- Je rozdíl mezi Výkazem zisků a ztrát a Výsledovkou?
- Co zjistíme z rozvahy?
- Do kterého výkazu zapisujeme náklady a výnosy?
- Najdeme hospodářský výsledek za aktuální účetní období v účetních knihách?
- V kterém výkazu jsou kumulované stavy účtů od počátku podnikání účtovaného subjektu?
- Zvýšení výnosů nebo nákladů zlepšit hospodářský výsledek?
-

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [3.] Aktiva a jejich struktura. Podnikátor.cz [online]. Podnikátor.cz, © 2012, 9. 7. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:18097/Aktiva-a-jejich-struktura>
- [4.] SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. [s.l.]: Grada Publishing, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.

2.7 Zásoby

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme znát rozdíl v účtování zásob způsobem „A“ a způsobem „B“.

Průvodce studiem

V této kapitole využijeme poznatků z prvních kapitol, kde jsme v účetních operacích využívali nákladové účty. V podvojném účetnictví je při pořizování zásob možné využít i jiné než nákladové účty.

Klíčová slova

Účtování o zásobách, způsob „A“, způsob „B“.

Další účetní operaci prováděnou velkou částí firem je nákup zboží, nákup materiálu určeného pro výrobu apod. Účetní operaci lze zaúčtovat dvěma způsoby. **Rozlišujeme účtování o zásobách způsobem „A“ a způsobem „B“**, dle platných předpisů.

Způsobem „A“ rozumíme: účtování nákupu materiálu/zboží **přímo na sklad**, využíváme tedy účty účtové osnovy pro nákup materiálu/zboží (např. účet účtové skupiny účtové skupiny 11 – Materiál, 12 – Zásoby vlastní výroby, nakoupené zboží 13 – Zboží, protiúctem je účet při nákupu v hotovosti účet pokladny (211), nebo účet odběratelů (321) při nákupu na fakturu placenou prostřednictvím bankovního účtu.

Způsobem „B“ rozumíme: přímé účtování veškerých nákladů na nákup materiálu/zboží, tedy do spotřeby. Aby byl zachován předpoklad věrného pohledu obrazu účetnictví vypovídající správně o nákladech firmy je na konci účetního období provedena inventura a zjištěné zůstatky (tj. aktuální stavy) slouží k zaúčtování na účty zásob. V průběhu roku tedy není v účetnictví vedený aktuální stav zásob. Aktuální stav zásob vede účetní jednotka v samostatné evidenci (skladové evidenci).

Nyní si ukážeme oba způsoby zaúčtování a vysvětlíme jejich vliv na rozvahu a výsledek firmy.

Příklad 3

Zaúčtujte účetní doklady na Obr. 7 z pohledu společnosti Alfa.

Obr. 10 Doklady k příkladu číslo

DODACÍ LIST (daňový doklad) číslo: 2027/2013

Dodavatel: FLOWERS CZ s.r.o. 270 45 Příbof, Dohnalova 25 DIČ: IČ : 47831870 IČO:		Odběratel: Alfa s.r.o. Zahradní 327/14 725 01 Beroun DIČ: CZ26358911 IČO: 26358911			
Datum vystavení: 1.12.2013		Číslo objednávky:			
Polozka	Druh dodávky	Počet kusů	% DPH	Cena za ks bez DPH	Cena celkem s DPH
	stuhy	100	21	20,-	200,-
	bambulky	50	21	30,-	150,-
	dešťáčky	40	21	15,-	1.125,-
	žirafky	20	21	53,-	1.060,-
	albon				1.085,-
DPH %		DPH Kč	Celkem Kč bez DPH	K úhradě	7.685,-
21					
FLOWERS CZ s.r.o. SPZ: 270 45 Příbof, Dohnalova 25 DIČ: IČ : 47831870 Expedoval: Datum uskutečnění: 1.12.2013 Převzal: Anna Vránová					

Zdroj: vlastní zpracování

Slovní popis dokladu:

Společnost Alfa s.r.o. koupila materiál placený v hotovosti z pokladny dne 1. 12. 2013 za 5.685,- Kč.

Postup:

Zaúčtujeme způsobem „A“

1. Společnost bude účtovat na SÚ pokladny (211 – dle účtové osnovy). Protiúctem bude účet z třídy 1, v účtové osnově nalezneme správný SÚ pro zásoby, v našem případě účtujeme o materiálu pořízeném na sklad (112 - Materiál na skladě). Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.

1.1. SÚ – pokladna (211) – vydání peněz za materiál, dochází k úbytku peněz z pokladny, z toho plyne: účtujeme na stranu D.

1.2. SÚ – materiál na skladě (112) – dochází k nárůstu hodnoty materiálu na skladě, účtujeme na stranu MD.

Zaúčtujeme způsobem „B“

2. Společnost bude účtovat na SÚ pokladny (211 – dle účtové osnovy). Protiúčetem bude účet z třídy 5, v účtové osnově nalezneme správný SÚ pro spotřebovaný materiál (501 - Spotřeba materiálu). Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.

2.1. SÚ – pokladna (211) – vydání peněz za materiál, dochází k úbytku peněz z pokladny, z toho plyne: účtujeme na stranu D.

2.2. SÚ – náklady (501) – dochází k nárůstu nákladů, účtujeme na stranu MD.

Oba postupy zapíšeme do účetního deníku, rozvahy a výsledovky pro lepší názornost pro každý způsob účtování sestavíme samostatný deník a výkazy. Tabulka Tab. 10 je účetním deníkem pro účtování způsobem „A“ a Tab. 11 účetním deníkem pro účtování způsobem „B“. V Tab. 12 je zapsán způsob účtování „A“ do rozvahy a výsledovky a v Tab. 13 vidíme způsob účtování „B“. Zápis v účetním deníku není nijak rozdílný, účtujeme na stranu MD/D na různé účty, ale podíváme-li se na Výkazy je rozdíl účtování zřejmý.

Tab. 10 Účetní deník účtování zásob způsobem „A“

Datum účetního zápisu	Číslo účetního dokladu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
1. 12. 2013	PV -2	Spotřeba materiálu	5.685,-	Materiál na skladě (112)	Pokladna (211)

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 11 Účetní deník účtování zásob způsobem „B“

Datum účetního zápisu	Číslo účetního dokladu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
1. 12. 2013	PV -2	Spotřeba materiálu	5.685,-	Náklady (501)	Pokladna (211)

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 12 Výkazy při účtování zásob způsobem „A“

Rozvaha				Doklad	Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva			Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka		Popis	Částka	Popis	Částka
Pokladna (211) výdej	-5 685,00 Kč			PV - 2				
Materiál na skladě- (112) příjem	5 685,00 Kč			PV - 2				
Celkem	0,00 Kč	Celkem	0,00 Kč		0,00 Kč	Celkem	0,00 Kč	
Zisk (Aktiva - Pasiva)		0,00 Kč			Zisk (Výnosy - Náklady)		0,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 13 Výkazy při účtování zásob způsobem „B“

Rozvaha				Doklad	Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva			Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka		Popis	Částka	Popis	Částka
Pokladna (211) výdej	-5 685,00 Kč			PV - 2	Náklady (501)	5 685,00 Kč		
Celkem	-5 685,00 Kč	Celkem	0,00 Kč		5 685,00 Kč	Celkem	0,00 Kč	
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-5 685,00 Kč			Zisk (Výnosy - Náklady)		-5 685,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Způsob účtování zásob „A“ má vliv na výši aktiv v rozvaze, ale nemá vliv na pasíva, náklady ani výnosy. Ze zápisu vidíme, že aktiva se sníží o vyplacenou hotovost z pokladny, ale zároveň se zvýší o částku zásoby přijaté na sklad. Tato účetní operace tedy nemá vliv na zisk. Zisk firmy ovlivní až účetní operace, kterou zaúčtujeme výdej materiálu ze skladu.

Způsob účtování zásob „B“ má vliv na výši aktiv v rozvaze, a na náklady zaznamenané ve výkazu zisků a ztrát. Dojde ke snížení aktiv, účtu pokladny a ke zvýšení nákladů, dojde i ke změně hospodářského výsledku firmy – zisku, zisk se snižuje o hodnotu nákladů. Firma vykazuje z této účetní operace ztrátu.

Na tomto příkladu jsme si u účtování zásob „A“ ukázali, že existují i účetní zápisy, které ovlivní pouze stav aktiv v rozvaze. Dále si ukážeme účetní operace, které budou mít vliv pouze na účty zaznamenávané v rozvaze.

Kontrolní otázky

- *Popište rozdíl při účtování o zásobách způsobem „A“ a způsobem „B“.*
- *Který způsob podává věrnější obraz o hospodaření účtovaného subjektu v průběhu účetního období?*
- *Ovlivní zaúčtování nákupu materiálu hospodářský výsledek, pokud subjekt účtuje o zásobách způsobem „A“?*
- *Kde zjistíme, že účetní jednotka používá způsob účtování „B“?*

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.

2.8 Zúčtovací vztahy

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme umět rozlišit krátkodobé a dlouhodobé závazy a pohledávky a budeme k nim umět přiřadit správný syntetický účet.

Průvodce studiem

V této kapitole se naučíme zaúčtovat závazky a pohledávky vznikající každé účetní jednotce, především z obchodních vztahů. Již v předcházejícím studiu jsme se již seznámili s fakturou vydanou odběrateli i fakturou od dodavatele.

Klíčová slova

Dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky, dlouhodobé pohledávky, dlouhodobé pohledávky.

2.8.1 Pohledávky a závazky

Postup účtování o pohledávkách a závazcích upravují České účetní standardy, v našem případě využijeme „Český účetní standard pro podnikatele č. 017 Zúčtovací vztahy“, cílem tohoto standardu je stanovit podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen "zákon") a vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen "vyhláška") základní postupy účtování zúčtovacích vztahů za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.²³

Dle ustanovení § 1721 Občanského zákoníku platí, že ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit. Dle ustanovení § 1723 odst. 1 občanského zákoníku dále platí, že závazek vzniká též ze smlouvy. Z této definice tak vyplývá, že nový občanský zákoník definuje závazek jako souhrn veškerých práv a povinností, které dlužníku a věřiteli ze smlouvy vznikají. Pohledávka je v Občanském zákoníku

---

²³ Český účetní standard pro podnikatele č. 017 Zúčtovací vztahy

pojímána jako právo věřitele vůči dlužníku na splnění a dluh je pojímán jako povinnost dlužníka splnit toto právo věřitele.

Pohledávku považujeme za právo věřitele požadovat plnění určitého závazku po dlužníkovi. Pohledávka vzniká v okamžiku splnění dodávky nebo poskytnutí služby odběrateli. Pohledávky účtujeme ve prospěch aktiv, dělíme je podle doby splatnosti na krátkodobé se splatností do jednoho roku a dlouhodobé se splatností delší než jeden rok. Nejčastěji účtované pohledávky jsou pohledávky z obchodního styku.

U pohledávek se dle účetních standardů využívá obsahové vymezení, jež rozlišujeme pohledávky za upsaný základní kapitál, dlouhodobé a krátkodobé pohledávky, časové rozlišení v aktivech a pasívech rozvahy, krátkodobé závazky a dohadné položky aktivní a pasivní.

Pohledávky účtujeme v účtové třídě 3, na stranu aktiv.

Závazek je povinnost dlužníka zaplatit určitý dluh věřiteli. Závazky účtujeme ve prospěch pasív, dělíme je stejně jako pohledávky na krátkodobé (splatnost do jednoho roku) a dlouhodobé (splatnost delší než jeden rok). Nejčastěji účtované závazky vznikají z obchodního styku.

Dlouhodobé **závazky se účtují** v účtové třídě 4 na rozdíl od krátkodobých, které účtujeme ve třídě 3 **na straně pasív**. Z tohoto důvodu budeme dále v této kapitole závazkem rozumět krátkodobý závazek.

2.8.2 Pohledávky a závazky z obchodních vztahů

Nejčastěji se při účtování **pohledávek** setkáme s pohledávkou **z obchodního styku**. Firmy prodávají své výrobky, zboží, služby, inkasují zálohy na budoucí dodávku apod., ne vždy však dostávají zaplacen v hotovosti, ať už je vystavena faktura, kupní smlouva, případně splátkový kalendář, mluvíme o vzniku pohledávky. Zaúčtování si ukážeme na příkladu.

Příklad 4

Zaúčtujte účetní doklady na

Obr. 11 z pohledu společnosti Alfa.

Slovní popis dokladu:

Společnost Alfa s.r.o. prodala svému odběrateli výrobky na fakturu dne 8. 12. 2013 za 26.510,- Kč.

Obr. 11 Doklady k příkladu číslo 4

Faktura - daňový doklad č.: 38/2013

Dodavatel Alfa s.r.o. Zahradní 327/14 Beroun 725 01 IČ: 263 58 911 DIČ: Telefon:	Variabilní symbol: 38/2013 Konstantní symbol: 308	Odběratel IČ: 564 46 231 DIČ: CZ56446231 Odra spol. s r.o. J.E.Purkyně 26 Planá pod Moravou 324 23
--	--	---

Císlo účtu: 19-264125863/0100 Forma úhrady: převodem

Datum vystavení: 8.12.2013
Datum úhrady: 22.12.2013
Datum zd. plnění: 8.12.2013

Fakturuje Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
Za vyrobené dárkové zboží v částce:	40	662,75 Kč		26 510,00 Kč

Nejsme plátcí DPH

Celkem k úhradě 26 510,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	26 510,00 Kč	0%	26 510,00 Kč
	- Kč	15%	- Kč
	- Kč	21%	- Kč

Fakturu vstavit Fakturu přijal

Josef Nový

Razítko a podpis Jméno a podpis

Alfa s.r.o.
Zahradní 327/14
725 01 Beroun
DIČ : CZ26358911
IČ : 26358911

Zdroj: vlastní zpracování

Postup zaúčtování:

1. Ze zadání je patrné, že společnost bude účtovat na syntetický účet (dále SÚ) „Odběratelé“ (311 – dle účtové osnovy). Protiúctem bude výnosový účet z třídy 6, v účtové osnově nalezneme správný SÚ, pro tržbu za výrobky máme účet v účtové osnově „Tržby za vlastní výrobky“ (601). Nalezli jsme tedy SÚ.
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – odběratelé (311) – čekáme na úhradu, tedy dochází k nárůstu aktivního účtu odběratelů, z toho plyne: účtujeme na stranu MD.
  - 2.2. SÚ – výnosy (601) – dochází k nárůstu výnosů, účtujeme na stranu D.
3. Provedeme zápis (viz
4. Tab. 14).

Tab. 14 Účetní zápis

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
8. 12. 2013	faktura za prodané výrobky	26510,00	Odběratelé (311)	Výnosy (601)

Zdroj: vlastní zpracování

Účetní zápis pro krátkodobé i dlouhodobé pohledávky bude stejný, v obou případech užitíme účet z třídy 3 (v našem případě 311). Pro pohledávky využíváme k rozlišení mezi krátkodobou a dlouhodobou pohledávkou analytické členění účtu. Jak jsme si již uvedli, analytický účet již v účtové osnově nenalezneme, účetní jednotka si jej volí sama. V účetních programech je většinou možné uvést třímístný číselný kód.

Výsledný vzhled účtu, kde se zobrazí syntetický (SÚ) a zároveň analytický účet vypadá např. takto:

- 311 100 - krátkodobá pohledávka za odběrateli.
- 311 200 – dlouhodobá pohledávka za odběrateli (se splatností víc než jeden rok).

V tabulce Tab. 16 máme zobrazen vliv změny stavu aktiv v rozvaze a výnosů ve výsledovce. V naší zjednodušené rozvaze není patrný rozdíl v délce splatnosti pohledávky, v podrobném členění se však uvádí. Tabulka Tab. 16 je zařazena za dalším příkladem.

Nyní si ukážeme nejčastěji účtovaný závazek – **závazek z obchodního vztahu**. Opět využijeme příklad, naše společnost nakoupila materiál na fakturu.

Příklad 5

Zaúčtujte účetní doklady na

Obr. 11 z pohledu společnosti Alfa.

Slovní popis dokladu:

Společnost Alfa s.r.o. nakoupila materiál na fakturu od svého dodavatele dne 8. 12. 2013 za 19.685,- Kč, se splatností 8. 1. 2014.

Obr. 12 Doklady k příkladu číslo 5

Faktura - daňový doklad č.: 201300316

Dodavatel FlowersCZ s.r.o. Dohnalova 25 Příboř 270 45 IČ: 478 31 870 DIČ: Telefon:	Variabilní symbol: 201300316 Konstantní symbol: 303
Odběratel IČ: 269 58 911 DIČ: Alfa s.r.o. Zahradní 327/14 Beroun 725 01	Forma úhrady: převodem

Císlo účtu: 0-158912535/0300

Datum vystavení: 8.12.2013
Datum úhrady: 8.1.2014
Datum zd. plnění: 8.12.2013

Fakturujeme Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
materiál na výrobu dárkových předmětů	125	157,48 Kč		19 685,00 Kč

Nejsme plátcí DPH

Celkem k úhradě 19 685,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	19 685,00 Kč	0%	19 685,00 Kč
	- Kč	15%	- Kč
	- Kč	21%	- Kč

Fakturu vystavil: *Anna Vránová*
Razítko a podpis

Fakturu přijal: _____
Jméno a podpis

FLOWERS CZ s.r.o.
270 45 Příboř, Dohnalova 25
IČ: 47831870

Zdroj: vlastní zpracování

Postup zaúčtování:

1. Společnost bude účtovat na syntetický účet (dále SÚ) „Dodavatelé“ (321 – dle účtové osnovy). Protiúctem bude nákladový účet z třídy 5, v účtové osnově nalezneme správný SÚ, pro nákup materiálu, využijeme nákup pro přímou spotřebu, nalezneme účet v účtové osnově „Spotřeba materiálu“ (501). Nalezli jsme tedy SÚ.
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.

2.1. SÚ – dodavatelé (321) – čekáme na úhradu, tedy dochází k nárůstu pasivního účtu dodavatelů, z toho plyne: účtujeme na stranu D.

2.2. SÚ – náklady (501) – dochází k nárůstu nákladů, účtujeme na stranu MD.

3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 15).

Tab. 15 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D
8. 12. 2013	faktura na nákup materiálu	19685,00	Náklady (501)	Dodavatelé (321)

Zdroj: vlastní zpracování

Provedli jsme účetní zápis pro krátkodobý závazek, vycházíme ze stanovené doby splatnosti, v našem případě byla kratší než jeden rok, proto jsme využili účet z třídy 3 a ne účet z třídy 4.

V tabulce Tab. 16 máme zobrazen vliv změny stavu pasív v rozvaze a nákladů ve výsledovce. V naší zjednodušené rozvaze není patrný rozdíl v délce splatnosti pohledávky, v podrobném členění se však uvádí.

Tab. 16 Rozvaha a výsledovka

Rozvaha				Doklad	Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva			Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka		Popis	Částka	Popis	Částka
Odběratelé (311) nárůst stavu účtu	26 510,00 Kč			<i>VF - 1</i>		Výnosy (601) nárůst stavu účtu	26 510,- Kč	
		Dodavatelé (321) nárůst stavu účtu	19 685,00 Kč	<i>PF - 1</i>	Náklady (501) nárůst stavu účtu	19 685,00 Kč		
Celkem	26 510,00 Kč	Celkem	19 685,00 Kč		Celkem	19 685,00 Kč	Celkem	26 510,00 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		6 825,00 Kč			Zisk (Výnosy - Náklady)		6 825,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Použité zkratky v Tab. 16 Rozvaha a výsledovka:

PF - 1 Přijatá faktura číslo 1

VF - 1 Vydaná faktura číslo 1

Mezi pohledávky patří i zálohy zaplacené dodavatelům (zálohy z obchodních vztahů). Na rozdíl od záloh přijatých od odběratelů, které patří do závazků (zálohy z obchodních vztahů). Vycházíme z předpokladu, že záloha je požadována ještě před dodávkou zboží (výrobků, služby,...), tedy nejedná se o celkovou částku vyčíslenou na základě reálného stavu dodávky. Proto jsou zálohy účtovány na rozvázných účtech aktiv a pasív.

Pravděpodobně jsme se již každý s tímto jevem setkali, v domácnostech je běžné platit zálohu např. na spotřebovanou elektrickou energii, která je stanovena na základě předcházejícího vyúčtování, tedy na její výši nemá vliv skutečná hodnota spotřebované energie. Jen pro názornou ukázkou si ukážeme zápis přijaté i vydané zálohy (viz Tab. 17). Vycházíme z předpokladu, že byla vystavena na oba druhy záloh faktura.

Tab. 17 Schématické zaúčtování zálohy

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč s kladným znaménkem	MD	D
-	faktura na přijatou zálohu	+	Odběratel (311)	Přijatá záloha (324)
-	faktura na zálohu dodavateli	+	Záloha dodavateli (314)	Dodavatelé (321)

Zdroj: vlastní zpracování

V rozvaze bude strana MD účtována jako přírůstek aktiv a strana D jako přírůstek strany pasív. K odúčtování, tedy snížení pasív a aktiv dojde v okamžiku, kdy bude záloha zúčtována. Schématické zúčtování záloh vidíme v tabulce Tab. 18. Celková částka k úhradě u přijaté i vydané faktury může být kladná (nedoplatek) i záporná (přeplatek), záleží na rozdílu ceny služby (výrobku, zboží, ...) a zaplacené (inkasované) zálohy. Pokud je záloha nižší, než cena skutečné dodávky pak mluvíme o nedoplatku tedy hodnota je plusová a naopak je-li skutečná cena dodávky nižší než zaplacená záloha, jedná se o přeplatek.

Tab. 18 Schématické zúčtování záloh - vyúčtování

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč Uváděno pouze znaménko	MD	D
-----------------------	----------------------	---	----	---

-	Přijatá faktura – celková částka k úhradě	+		Dodavatelé (321)
		-		
-	Přijatá faktura – částka za dodávku bez odečtení zálohy	+	Náklady (5xx)	
-	Přijatá faktura – odečet zaplacené zálohy dodavateli	-	Záloha dodavateli (314)	

Datum účetního zápisu	Popis účetní operace	Cena v Kč Uváděno pouze znaménko	MD	D
-----------------------	----------------------	---	----	---

-	Vydaná faktura – celková částka k úhradě	+	Odběratel (311)	
		-		
-	Vydaná faktura – částka za dodávku bez odečtení zálohy	+		Výnosy (6xx)
-	Vydaná faktura – odečet přijaté zálohy od odběratele	-		Přijatá záloha (324)

Zdroj: vlastní zpracování

Popíšeme si změny v rozvaze a výsledovce pro oba druhy zúčtování záloh. U výsledovky se zvýší stav nákladů (5xx) a výnosů (6xx). V rozvaze proběhne více změn, na straně aktiv se zvýší/ sníží pohledávky o celkovou částku k úhradě vydané faktury a zároveň se sníží o odečet zálohy zaplacené dodavateli. Pasíva - závazky se zvýší/ sníží o celkovou částku k úhradě přijaté faktury a zároveň se sníží o odečet zálohy zaplacené odběratelem.

Příklad 6

Zaučtujte účetní doklady na Obr. 13 z pohledu společnosti Alfa.

Slovní popis dokladu:

Společnost Alfa s.r.o. obdržela dne 12. 12. 2013 zálohovou fakturu ve výši 22.000,- Kč, na nákup materiálu. Její úhradu provedla společnost Alfa s.r.o. dne 14. 12. 2013 z bankovního účtu.

Dne 20. 12. 2013 byl dodán materiál a konečná faktura na doplatek dodaného materiálu ve výši 28.000,- Kč, kde byla uvedená částka za nákup materiálu 50.000,- Kč, od této částky byla odečtena záloha ve výši 22.000,- Kč.

Obr. 13 Doklady k příkladu číslo 6

Faktura - zálohová č.: 201300328

Variabilní symbol: 201300328
Konstantní symbol: 308

Dodavatel FlowersCZ s.r.o. Dohnalova 25 Příboř 270 45 IČ: 478 31 870 DIČ: Telefon:	Odběratel IČ: 283 58 911 DIČ: Alfa s.r.o. Záhradní 327/14 Beroun 725 01
--	--

Císlo účtu: 0-158912533/0300   Forma úhrady: převodem

Datum vystavení: 12.12.2013
Datum úhrady: 14.12.2013
Datum zd. plnění:

Fakturuje Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
záloha na materiál	1	22 000,00 Kč		22 000,00 Kč

Nejsme plátcí DPH

Celkem k úhradě 22 000,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	22 000,00 Kč	0%	22 000,00 Kč
	- Kč	15%	- Kč
	- Kč	21%	- Kč

Fakturu vystavil: *Anna Vánová*   Fakturu přijal: _____
Razítko a podpis   Jméno a podpis

FLOWERS CZ s.r.o.
270 45 Příboř, Dohnalova 25
IČ : 47831870

Faktura - daňový doklad č.: 201300331

Variabilní symbol: 201300331
Konstantní symbol: 308

Dodavatel FlowersCZ s.r.o. Dohnalova 25 Příboř 270 45 IČ: 478 31 870 DIČ: Telefon:	Odběratel IČ: 283 58 911 DIČ: Alfa s.r.o. Záhradní 327/14 Beroun 725 01
--	--

Císlo účtu: 0-158912533/0300   Forma úhrady: převodem

Datum vystavení: 20.12.2013
Datum úhrady: 4.1.2014
Datum zd. plnění: 20.12.2013

Fakturuje Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
materiál na výrobu dárkových předmětů	1	50 000,00 Kč		50 000,00 Kč
zaplacená záloha č. 201300328	1	- 22 000,00 Kč		- 22 000,00 Kč

Nejsme plátcí DPH

Celkem k úhradě 28 000,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	28 000,00 Kč	0%	28 000,00 Kč
	- Kč	15%	- Kč
	- Kč	21%	- Kč

Fakturu vystavil: *Anna Vánová*   Fakturu přijal: _____
Razítko a podpis   Jméno a podpis

FLOWERS CZ s.r.o.
270 45 Příboř, Dohnalova 25
IČ : 47831870

Zdroj: vlastní zpracování

Postup zaúčtování:

Rozdělíme si příklad na 3 části.

I. část – zaúčtování zálohové faktury.

1. Společnost bude účtovat na SÚ „Dodavatelé“ (321). Protiúčet - je účet z třídy 3 – SÚ (314).
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1 SÚ – dodavatelé (321) – čekáme na úhradu, tedy dochází k nárůstu pasivního účtu dodavatelů, z toho plyne: účtujeme na stranu D.
  - 2.2 SÚ – záloha (314) – dochází k nárůstu pohledávek, účtujeme na stranu MD.
3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 19).

II. část – zaúčtování úhrady zálohové faktury.

1. Společnost bude účtovat na SÚ „Dodavatelé“ (321). Protiúčtem „Poskytnuté provozní zálohy“ SÚ (314).
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – dodavatelé (321) – jedná se o úhradu, tedy dochází ke snížení stavu pasivního účtu dodavatelů, z toho plyne: účtujeme na stranu MD.
  - 2.2. SÚ – bankovní účet (221) – dochází k úbytku finančního majetku- stavu bankovního účtu, účtujeme na stranu D.
3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 19).

III. část – zaúčtování konečné faktury.

1. Společnost bude účtovat na SÚ „Dodavatelé“ (321). Protiúčtem budou tentokrát dva SÚ, nákladový účet pro „Spotřebu materiálu“ (501) a účet pro zálohy z obchodního styku SÚ (314).
2. Určíme strany účtů, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – dodavatelé (321) – čekáme na úhradu, tedy dochází k nárůstu pasivního účtu dodavatelů, z toho plyne: účtujeme na stranu D.
  - 2.2. SÚ – Spotřeba materiálu (501) – dochází k nárůstu stavu nákladového účtu (501), účtujeme na stranu MD. A zároveň na SÚ – zálohy (314) dochází ke snížení aktivního rozvahového účtu záloh (pohledávek), účtujeme na stranu MD se znaménkem mínus, nebo na stranu D se znaménkem plus.
3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 19).

Tab. 19 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Účetní doklad	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D	
12. 12. 2013	<i>PFZ -1</i>	faktura na zálohu	22000,00	Zálohy zaplacené dodavatelům (314)	Dodavatelé (321)	<i>Část zaúčtování I.</i>
14. 12. 2013	<i>BANKA - 1</i>	úhrada zálohové faktury	22000,00	Dodavatelé (321)	Bankovní účet (221)	<i>Část zaúčtování II.</i>

Nyní se dostáváme k zaúčtování III. části příkladu – zúčtování konečné faktury na nákup materiálu.

20.12.213	<i>PF – 1</i>	doplatek	28000,00		Dodavatelé (321)	<i>Část zaúčtování III.</i>
20.12.213	<i>PF – 1</i>	spotřebovaný materiál	50000,00	Náklady (501)		<i>Část zaúčtování III.</i>
20.12.213	<i>PF – 1</i>	záloha dodavatelů	- 22000,00	Zálohy zaplacené dodavatelům (314)		<i>Část zaúčtování III.</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Všimneme si především skutečnosti, že **součet částek na straně MD a D se vždy** v jednotlivých částech zaúčtování **sobě rovnají**, v části I. a II. účtujeme vždy stejnou částku na každou účetní stranu, tím je tato podmínka zajištěna. V části III. při použití zaúčtování s minusovým znaménkem docházíme k výsledku MD = D = 28.000,- Kč, pokud použijeme při odúčtování zálohy plusové znaménko, účtovali bychom zálohu na stranu D, pak platí: MD = D = 50.000,- Kč.

Účetní operace zaznamenané v účetním deníku zapíšeme do rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Poprvé se setkáváme se skutečností, že zapisujeme na jeden účet více zápisů (účet 314 a 321), v tabulce Tab. 20 je pro názornost zaznamenaná každá účetní operace i jejich součty, v praxi je zapisován vždy jen výsledek všech operací od začátku účetního období, u rozvahy je načítán ještě počáteční stav účtu.

Z rozpisu je patrný na straně aktiv nárůst pohledávek v okamžiku přijetí zálohové faktury, jakmile firma obdrží konečnou fakturu se zúčtováním zálohy, dochází ke snížení pohledávek a konečným výsledkem je nulová změna stavu pohledávek. Na rozdíl od pasivního účtu odběratelů, kde k nárůstu stavu dochází zaúčtováním faktury zálohové i konečné, ke snížení dochází až zaplacením těchto faktur. V našem případě není účtováno o platbě konečné faktury, ale pouze o platbě zálohové

faktury, proto došlo k nárůstu pasív. Ostatní zápisy v rozvaze a výkazu zisků a ztrát jsme již vysvětlili v předchozích příkladech.

Tab. 20 Rozvaha

Rozvaha				Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva		Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka
Banka (221) výdej	-22000						
		Dodavatelé (321) součet pohybů na účtu	28000				
		nárůst stavu účtu	22000				
		úbytek stavu účtu	-22000				
		nárůst stavu účtu	28000				
Zálohy (314) součet pohybů na účtu	0						
nárůst stavu účtu	22000						
úbytek stavu účtu	-22000						
						Náklady (501) nárůst	50000
Celkem	-22000,00	Celkem	28000,00	Celkem	50000,00	Celkem	0,00
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-50 000,00 Kč		Zisk (Výnosy -		-50 000,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

2.8.3 Dlouhodobé závazky

Pro dlouhodobé závazky využíváme účty účtové třídy 4. Za dlouhodobé závazky považujeme závazky se splatností delší než jeden rok, vznikají z obchodního styku stejně jako krátkodobé (faktury, smlouvy, přijaté zálohy, směnky apod.). Dlouhodobým závazkem jsou také emitované dluhopisy a bankovní úvěry. Zaúčtování dlouhodobého závazku jeho navýšení či snížení si ukážeme na bankovním úvěru (SÚ – 461).

Příklad 7

Společnost Alfa s.r.o. podepsala smlouvu s bankou o úvěru na stavbu nové výrobní haly, splácení úvěru je plánováno na patnáct let, první splátka je splatná za čtyři měsíce od data poskytnutí úvěru. Smlouva o úvěru byla podepsána dne 8. 9. 2013 na finanční hotovost k čerpání ve výši 4.500.000,- Kč, která byla uvolněna v den podpisu smlouvy, z běžného účtu společnosti.

Dle splátkového kalendáře společnost Alfa s.r.o. dne 8. 1. 2014 zaplatila z bankovního účtu první splátku úvěru, součástí splátky je i úhrada úroků. Celkem zaplacená částka z účtu je 35.987,- Kč z toho na splátku úvěru připadá část ve výši 25.000,- Kč.

Postup zaúčtování:

Rozdělíme si příklad na 2 části.

I. část – zaúčtování poskytnutí úvěru v roce 2013.

1. Společnost bude účtovat na SÚ „Bankovní úvěry“ (461). Protiúčet - je účet z třídy 2 – SÚ (221).
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – bankovní úvěr (461) – čekáme na úhradu, tedy dochází k nárůstu pasivního účtu bankovních úvěrů, z toho plyne: účtujeme na stranu D.
  - 2.2. SÚ – bankovní účet (221) – dochází k nárůstu stavu bankovního účtu, na který byla připsána částka ve výši sjednaného úvěru, dochází k nárůstu aktiv, účtujeme na stranu MD.
3. Provedeme zápis (viz Tab. 21).

II. část – zaúčtování splátky úvěru v roce 2014.

1. Společnost bude účtovat na SÚ „Bankovní úvěry“ (461) a nákladové úroky (562). Protiúčet - je účet z třídy 2 – SÚ (221).
2. Určíme strany účtu, na které budeme účtovat.
  - 2.1. SÚ – bankovní účet (221) – dochází k úbytku stavu bankovního účtu, odepsáním splátky, stav aktiv se snižuje, účtujeme na stranu D.
  - 2.2. SÚ – bankovní úvěr (461) – provedli jsme úhradu, tedy dochází ke snížení stavu pasivního účtu bankovních úvěrů, účtujeme na stranu MD.

2.3. Zároveň účtujeme SÚ – nákladové úroky (562) dochází k nárůstu stavu nákladového účtu (562), účtujeme na stranu MD.

3. Provedeme účetní zápis (viz Tab. 21).

Tab. 21 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Účetní doklad	Popis účetní operace	Cena v Kč	MD	D	
8. 9. 2013	UVĚR -I	Přijetí úvěru	4.500.000,00	Příjem peněz na účet (221)	Bankovní úvěr (461)	Část zaúčtování I.

Nyní se dostáváme k zaúčtování II. části příkladu – zaúčtování splátky úvěru v roce 2014.

8. 1. 2014	BANKA -I	Splátka celkem	35.987,00		Bankovní účet (221)	Část zaúčtování II.
8. 1. 2014	BANKA -I	Splátka úvěru	25.000,00	Nákladové úroky (562)		Část zaúčtování II.
8. 1. 2014	BANKA -I	Splátka úroků	10.987,00	Bankovní úvěr (461)		Část zaúčtování II.

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní jsme vytvořili účetní deníky dva, první pro rok 2013 a druhý pro rok 2014. Sestavíme rozvahu a výkaz zisků a ztrát pro rok 2013, viz Tab. 22, v roce 2013 došlo ke zvýšení aktiv i pasiv bez vlivu na zisk společnosti.

Tab. 22 Rozvaha a Výkaz zisků a ztrát za rok 2013

Rozvaha				Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva		Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka
Bankovní účet (221) nárůst stavu účtu	4.500.000,00						
		Bankovní úvěr (461) nárůst stavu účtu	4.500.000,00				
Celkem	4.500.000,00	Celkem	4.500.000,00	Celkem	0,00	Celkem	0,00
Zisk (Aktiva - Pasiva)		0,00 Kč		Zisk (Výnosy - Náklady)		0,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní sestavíme rozvahu a výsledovku pro rok 2014 pro účetní operace zapsané v deníku pro rok 2014 viz Tab. 23.

Tab. 23 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha				Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva		Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka	Popis	Částka
Bankovní účet (221) úbytek stavu účtu	35987,00						
		Bankovní úvěr (461) úbytek stavu účtu	-25000,00				
Celkem	-35 987,00 Kč	Celkem	-25 000,00 Kč	Celkem	10 987,00 Kč	Celkem	0,00 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-10 987,00 Kč		Zisk (Výnosy - Náklady)		-10 987,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Jak jsme již uvedli, do rozvahy pro nové účetní období přenášíme počáteční stav účtu k prvnímu dni účetního období z posledního dne předchozího období. Předpokládáme tedy, že rozvaha Tab. 23 je konečnou rozvahou k poslednímu dni účetního období a sestavíme nové výkazy pro rok 2014, s kumulovaným součtem v rozvaze z Tab. 22 a Tab. 23. Pro zjednodušení předpokládáme, že nedošlo k jiným účetním zápisům a účetním obdobím je kalendářní rok. Získáme výkazy pro rok 2014, viz Tab. 24, v rozvaze se aktiva snížila o celkovou částku, která byla uhrazena jako splátka úvěru a úroků, pasiva se zmenšila pouze o splátku úvěru a ve výkazu zisků a ztrát došlo k nárůstu nákladů o splátku úroků z úvěru. Nezapomínáme, že rozdíl aktiv a pasiv v rozvaze se musí rovnat rozdílu výnosů a nákladů ve výsledovce.

Tab. 24 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha				Doklad	Výkaz zisků a ztrát			
Aktiva		Pasiva			Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka		Popis	Částka	Popis	Částka
Bankovní účet (221) úbytek stavu účtu	4464013,00			BANKA - I				
		Bankovní úvěr (461) úbytek stavu účtu	4475000,00	BANKA - I	Nákladové úroky (562) nárůst	10987,00		
Celkem	4464013,00	Celkem	4475000,00		Celkem	10 987,00 Kč	Celkem	0,00 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-10 987,00 Kč			Zisk (Výnosy - Náklady)		-10 987,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Na příkladech jsme si ukázali, účtování závazků dlouhodobých a krátkodobých z obchodního styku. Ale krátkodobé závazky nevznikají pouze z obchodního styku, známe závazky vznikající z:

- zúčtování s finančními orgány, tedy zúčtování přímých a nepřímých daní a poplatků, a provozních dotací (účetová skupina 34 - Zúčtování daní a dotací). Účetovou skupinu 34 využíváme při zaúčtování:

- daně z příjmů - v průběhu roku zde, účtujeme o zálohách na daň z příjmů a na konci období účetní jednotka vyúčtuje závazek ze splatné daně finančnímu úřadu,
- daně z přidané hodnoty – účtuje se na základě daňových dokladů,
- daně spotřební,
- silniční daně,
- daně ze závislé činnosti (z mezd),
- dalších daní a poplatků,
- dotací k úhradě nákladů,

- dotací k úhradě úroků,
- dotace na pořízení majetku.

- zúčtování krátkodobých poskytnutých půjček a úvěrů v rámci účetních jednotek konsolidačního celku, pohledávky za upsaný základní kapitál, krátkodobé pohledávky za společníky, pohledávky ze sdružení podle smlouvy o sdružení a pohledávky za členy družstva (účtová skupina 35 - Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva).

- zúčtování krátkodobých závazků z přijatých půjček a úvěrů v rámci účetních jednotek konsolidačního celku, závazky ke společníkům, závazky ze sdružení podle smlouvy o sdružení a závazky ke členům družstva (účtová skupina 36 - Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva).

- zúčtování pohledávek a závazků z prodeje podniků, pohledávky z emise dluhopisů, jakož i zúčtování jiných pohledávek a závazků, jež nejsou zachyceny na účtech v předcházejících účtových skupinách (účtová skupina 37 - Jiné pohledávky a závazky).

- zúčtování na přechodných účtech aktiv a pasiv pro zajištění nezávislosti jednotlivých účetních období (účtová skupina 38 - Přechodné účty aktiv a pasiv).

Účtů této účtové skupiny využíváme pro zaúčtování časového rozlišení nákladů a výnosů. Slouží ke správnému zařazení nákladů a výnosů do správného účetního období, např. faktura za telefon, jež přišla firmě v lednu za prosinec předcházejícího roku. Logicky je nákladem prosincovým, ne lednovým, proto bude zaúčtována pomocí těchto účtů. Časově rozlišovat nelze pokuty, penále, manka a škody. A obdobný přístup je i případě výnosů.

- zúčtování opravné položky k pohledávkám, vnitřních vztahů v rámci účetní jednotky a vzájemných vztahů mezi účastníky sdružení podle smlouvy o sdružení (účtová skupina 39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování).

Závazky účtových skupin 34-39 se budeme zabývat podrobně zabývat v dalším dílu podvojného účetnictví.

Kontrolní otázky

- Jaký je rozdíl mezi závazkem a pohledávkou?
- Je rozdíl v účtování o krátkodobém a dlouhodobém závazku?
- Proč rozlišujeme krátkodobé a dlouhodobé závazky a pohledávky?
- Jakým způsobem ovlivní aktiva a pasiva úhrada pohledávky a závazku?
- Kdy vznikají (kdy se zaúčtují) náklady ze závazků u subjektů účtujících podvojně?
- Ovlivní zaúčtování vydané faktury hospodářský výsledek, a jakým způsobem.

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 90/2012 Sb., Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů, Ročník 2012, Částka 34.
- [3.] Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: Sbírka zákonů, Ročník 2012, Částka 33.
- [4.] Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: Sbírka zákonů. Ročník 1992. Částka 117.
- [5.] Zákon č. 235/2004 Sb., Zákon o dani z přidané hodnoty. In: Sbírka zákonů. Ročník 2004. Částka 78.
- [6.] Zákon č. 262/2006 Sb., Zákon zákoník práce. In: Sbírka zákonů. Ročník 2006. Částka 84.
- [7.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [8.] Vyhláška č. 500/2002. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: 2002.

2.9 Závazky z mezd

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme umět v podvojném účetnictví zaúčtovat předpis mezd.

Průvodce studiem

Naučíme se zaúčtovat závazky a pohledávky vzniklé při zpracování mezd. Využijeme poznatky z předcházejících kapitol a rozšíříme si znalosti o účtování závazků a pohledávek, které neplynou z obchodních vztahů.

Klíčová slova

Hrubá mzda, čistá mzda, záloha na daň, srážky, sociální pojištění, zdravotní pojištění, stravenky.

Nyní se vrátíme k závazkům účtovaným v účtové skupině 33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi. Využijeme i jeden SÚ z účtové skupiny 34 - Zúčtování daní a dotací. Při zaúčtování mezd se používá několik účtů účtové skupiny 33, ale i nákladové účty, uvedeme si příklad. Jako podklad k zaúčtování slouží rekapitulace mezd, jde o položkový součet všech vyplacených a sražených částek. V současnosti firmy často vyplácí zaměstnancům různé benefity, mezi nejběžnější patří příspěvek na stravné formou stravenek, kde se zaměstnavatel podílí na celkové hodnotě stravenky a zaměstnanec platí jen část její hodnoty, podíl je dán vnitrosměrníci a maximální výše daňově uznatelného podílu hrazeného zaměstnavatelem je omezena zákonem. Proto v příkladu zařadíme i zúčtování stravenek. Ukážeme si, jak se provádí zaúčtování srážky z mezd, srážkou nerozumíme pouze srážky exekuční, i když dnes jsou již časté a jejich výpočet není jednoduchý, ale jedná se i o další srážky domluvené například se zaměstnavatelem na úhradu části benefitů apod. (v našem příkladu částečná úhrada ceny stravenek).

Příklad 7

Společnost Alfa s.r.o. zaúčtuje mzdy za měsíc prosinec 2013. Využijeme podklady z rekapitulace mezd, viz Tab. 25.

Tab. 25 Rekapitulace mezd

Rekapitulace mezd za prosinec 2013	Kč
Hrubá mzda zaměstnanců	94 237,00
Záloha daně ze závislé činnosti	7 030,00
Srážky pracovníků	1 512,00
Exekuční srážky zaměstnanců	1 785,00
Odvod zdravotního pojištění	12 638,00
Odvod sociálního pojištění	29 487,00
Zdravotní pojištění zaměstnanců	4 213,00
Sociální pojištění zaměstnanců	6 085,00
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	8 425,00
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	23 402,00
Čistá mzda k vyplacení	73 612,00
Celkem poskytnuté stravenky	3 360,00
Předpis úhrady stravenek zaměstnanci	1 512,00
Náklady na stravenky hrazené zaměstnavatelem	1 848,00

Zdroj: vlastní zpracování

Postup zaúčtování:

Pro zaúčtování využijeme členění z rekapitulace, budeme tedy pro jednotlivé řádky rekapitulace provádět účetní zápisy.

1. Hrubá mzda zaměstnanců, účtujeme na nákladový účet ze skupiny 52 – Osobní náklady, na SÚ „Mzdové náklady“ (521) na straně MD a protiúčetem - je účet z třídy 3 – SÚ „Zaměstnanci“ (331). Zaúčtováním dochází k nárůstu stavu nákladového účtu a zároveň k nárůstu závazků k zaměstnancům.
2. Záloha daně ze závislé činnosti (daň sražená zaměstnancům z mezd), snižujeme závazek vůči zaměstnancům, tedy na stranu MD účtujeme na SÚ „Zaměstnanci“ (331) a zvyšujeme závazek vůči finančnímu úřadu za odvod daně, účtujeme tedy na účet „Ostatní přímé daně“ (342) na straně D.
3. V případě srážek z mezd zaměstnanců postupujeme obdobně jako v bodě 2. snižujeme závazek k zaměstnancům, tj. účtujeme na stranu MD - SÚ „Zaměstnanci“ (331) a protiúčet budeme hledat ve skupině 32 – Závazky, účet „Ostatní závazky“ (325), zvyšujeme stav účtu.
4. Odvod sociálního a zdravotního pojištění se skládá ze dvou částí, jak víme již z předcházejícího studia.

Část pojistného platí zaměstnanec ze své mzdy a druhou část platí zaměstnavatel. Z takto zapsané rekapitulace tedy budeme na stranu závazků vůči institucím sociálního a zdravotního pojištění účtovat o celkové částce odvodu a snížení závazků k zaměstnancům a nákladovou část zaúčtujeme dle toho, kdo pojistné hradí.

4.1 Odvod zdravotního i sociálního pojištění účtujeme na stranu D na účet „Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění“ (336) – zvyšujeme závazek. *(Účetní jednotky využívají pro rozlišení plateb sociálního a zdravotního pojištění analytické členění účtu.)*

4.2 Protiúčty budou dva. Pojistné hrazené zaměstnancem snižuje závazek k zaměstnancům, tj. účtujeme na stranu MD - SÚ „Zaměstnanci“ (331) a pojistné hrazené zaměstnavatelem zvyšuje nákladový účet ze skupiny 52 – Osobní náklady, SÚ „Zákonné sociální pojištění“ (524), účtujeme na stranu MD.

5. Nyní přejdeme k poslední části zúčtování rekapitulace – stravenek. Stravenky považujeme za ceniny stejně jako poštovní známky a vedeme jejich finanční hodnotu na účtu aktiv třídy 2. Celkovou cenu stravenek vydaných v daném měsíci tedy odúčtujeme z účtu „Ceniny“ (213) snižujeme hodnotu aktiv, účtujeme na stranu MD a protiúčetem budou opět dva účty, účet nákladový ze skupiny Osobních nákladů – 52, SÚ Zákonné sociální náklady (527) a účet Ostatní závazky (325), budeme účtovat na stranu MD, nákladový účet (527) zvýší náklady společnosti a zároveň snižujeme účet závazků (325).
6. O řádku čistá mzda k výplatě z rekapitulace neúčtujeme, čistá mzda k vyplacení je výslednou hodnotou po zaúčtování všech položek na účtu „Zaměstnanci“ (331).
7. Provedeme zápis (viz Tab. 26).

Tab. 26 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Účetní doklad	Popis účetní operace	Kč	MD	D
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Hrubá mzda zaměstnanců	94 237,00	Mzdové náklady (521)	Zaměstnanci (331)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Záloha daně ze závislé činnosti	7 030,00	Zaměstnanci (331)	Ostatní přímé daně (342)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Srážky pracovníků	1 512,00	Zaměstnanci (331)	Ostatní závazky (325)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Exekuční srážky zaměstnanců	1 785,00	Zaměstnanci (331)	Ostatní závazky (325)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Odvod zdravotního pojištění	12 638,00		Zúčt. s inst. soc. zab. a zdrav. pojištění (336)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Odvod sociálního pojištění	29 487,00		Zúčt. s inst. soc. zab. a zdrav. pojištění (336)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Zdravotní pojištění zaměstnanců	4 213,00	Zaměstnanci (331)	
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Sociální pojištění zaměstnanců	6 085,00	Zaměstnanci (331)	
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	8 425,00	Zákonné sociální pojištění (524)	
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	23 402,00	Zákonné sociální pojištění (524)	
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Celkem poskytnuté stravenky	3 360,00		Ceniny (213)
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Předpis úhrady stravenek zaměstnanci	1 512,00	Ostatní závazky (325)	
31. 12. 2013	<i>MZDY – 12</i>	Náklady na stravenky hrazené zaměstnavatelem	1 848,00	Zákonné sociální náklady (527)	

Zdroj: vlastní zpracování

Sestavíme rozvahu a výkaz zisků a ztrát pro rok 2013, pro zjednodušení nebudeme uvažovat počáteční stavy. Pro názornost zaneseme všechny účtované částky (modré písmo) do obou výkazů viz Tab. 27. Ve skutečných výkazech uvádíme pouze kumulované částky. Ve Výkazu zisků a ztrát vidíme, že nákladem firmy jsou hrubé mzdy, odvody pojistného hrazené firmou a příspěvek na stravenky hrazený firmou, proto je vykázána ztráta. V rozvaze došlo k odúčtování stravenek proto je účet mínusový (neuvažovali jsme počáteční stav účtu). Dále na účtu ostatních závazků došlo k vyrovnání srážek za stravenky průúčtováním mezd a výdeje stravenek, proto je zůstatek na účtu pouze srážka ze mzdy na exekuce. Na účet závazků k zaměstnancům jsme účtovali hrubé mzdy a snížili jsme stav účtu o odvody na pojistné, srážky z mezd a daň z mezd, výsledkem je čistá mzda k vyplacení zaměstnancům. Zároveň došlo k nárůstu stavu účtu na závazkových účtech – dluh na nezaplacené dani a odvodech na pojistném, k vyrovnání závazku dojde po zaplacení firmou Finančnímu úřadu, Zdravotním pojišťovněm a Správě sociálního pojištění (odepsáním z účtu firmy).

Tab. 27 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha			
Aktiva		Pasiva	
Popis	Částka	Popis	Částka
Ceniny (213) výdej	-3 360,00		
		Ostatní závazky (325) součet pohybů na účtu	1 785,00
		nárůst stavu účtu	1 512,00
		nárůst stavu účtu	1 785,00
		úbytek stavu účtu	-1 512,00
		Zaměstnanaci (331) součet pohybů na účtu	73 612,00
		nárůst stavu účtu	94 237,00
		úbytek stavu účtu	-7 030,00
		úbytek stavu účtu	-1 512,00
		úbytek stavu účtu	-1 785,00
		úbytek stavu účtu	-4 213,00
		úbytek stavu účtu	-6 085,00
		Zúčt. s inst. soc. zab. a zdrav. pojištění (336) součet pohybů na účtu	42 125,00
		nárůst stavu účtu	12 638,00
		nárůst stavu účtu	29 487,00
		Ostatní přímé daně (342) součet pohybů na účtu	7 030,00
Celkem	-3 360,00 Kč	Celkem	124 552,00 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-127 912,00 Kč	

Výkaz zisků a ztrát			
Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka
Mzdové náklady (521) nárůst	94 237,00		
Zákonné sociální pojištění (524) součet pohybů na účtu	31 827,00		
nárůst stavu účtu	8 425,00		
nárůst stavu účtu	23 402,00		
Zákonné sociální náklady (527) nárůst	1 848,00		

Celkem	127 912,00 Kč	Celkem	0,00 Kč
Zisk (Výnosy - Náklady)		-127 912,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Kontrolní otázky

- Vyjmenujte alespoň dva druhy závazků plynoucích ze zaúčtování mezd.
- Doplňte text: Zaměstnanců m vzniká ..... při zaúčtování předpisu mezd vůči zaměstnavateli. (doplňte).
- Co je nákladem zaměstnavatele, na který syntetický účet účtujeme, na jakou účetní stranu (MD/D)?
- Pokud se změní zákon a zaměstnanci budou platit menší odvod na sociální pojištění, změní se výše nákladů a hospodářský výsledek účtovaného subjektu, při předpokladu, že se mzda nemění?

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: Sbíрка zákonů. Ročník 1992. Částka 117.
- [3.] Zákon č. 262/2006 Sb., Zákon zákoník práce. In: Sbíрка zákonů. Ročník 2006. Částka 84.
- [4.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbíрка zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [5.] Vyhláška č. 500/2002. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: 2002.

2.10 Dlouhodobý majetek

Cíle

Po prostudování kapitoly budeme umět zaúčtovat běžné účetní operace spojené s dlouhodobým majetkem.

Průvodce studiem

V této kapitole se naučíme zaúčtovat pořízení a vyřazení majetku, dále odpisy majetku. Opisy již známe z předcházejícího studia. Využijeme nám již známé zaúčtování závazků a pohledávek z obchodního styku.

Klíčová slova

Účtová třída 0, hmotný majetek, nehmotný majetek, finanční majetek, účetní odpisy, daňové odpisy, oprávk.

Dlouhodobý majetek je vždy součástí aktiv zaznamenávaných v rozvaze, při účtování se pohybujeme v třídě 0, **veškeré účty třídy 0 mají vliv na aktiva**. Slovo dlouhodobý nám stejně jako v případě závazků a pohledávek naznačuje, že jde o majetek, který má delší použitelnost než jeden rok. Dalším kritériem pro majetek je pořizovací cena. Majetek se postupně opotřebovává. Opotřebování majetku je zaznamenává pomocí odpisů.

Majetek dělíme na hmotný, nehmotný a finanční. Uvedeme si některé příklady majetku dle tohoto členění.

Hmotný majetek:

- pozemky,
- stavby – *považujeme za majetek vždy bez ohledu na pořizovací cenu,*
- samostatné movité věci a soubory movitých věcí,
- základní stádo a tažná zvířata, ...

U hmotného majetku zohledňujeme jeho pořizovací cenu v případě, že je nižší, než 40.000,- Kč považujeme majetek za drobný hmotný majetek, výjimku tvoří stavby, kde pořizovací cena není zohledňována.

Pozemky jsou hmotným majetkem, ale o jejich opotřebování se neúčtuje, neprovádí se odpisy.

Nehmotný majetek:

- zřizovací výdaje,
- nehmotné výsledky výzkumu a vývoje,
- software,
- ocenitelná práva,
- goodwill, ...

Stejně jako u hmotného majetku existuje finanční limit pro drobný nehmotný majetek. Za nehmotný majetek považujeme majetek s pořizovací cenou od 60.000,- Kč.

Finanční majetek:

- podíly v ovládaných a řízených osobách,
- podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem,
- ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly,
- půjčky a úvěry - ovládající a řídící osoba, podstatný vliv, ...

Na příkladu si ukážeme zaúčtování majetku jeho pořízení, odpisování i vyřazení. Pro ukázkou zaúčtování použijeme hmotný majetek. Ještě si zopakujeme základní pravidla pro odpisování majetku.

V souvislosti s odpisy se setkáváme s odpisy účetními a daňovými. Daňové odpisy jsou ročním odpisem a doba odpisování je dána zatříděním hmotného majetku do odpisové skupiny. Daňové odpisy lze odložit, případně přerušit. Rozlišujeme dva druhy odpisování: rovnoměrné a zrychlené. Již z názvu vyplývá, že rovnoměrný odpis vstupní cena je tedy odpisována rovnoměrně v každém období. Na rozdíl od zrychlených odpisů, kde je lépe respektována skutečnost, že je majetek v prvních letech využíván více než na konci jeho životnosti (dáno i nutností pozdějších nákladů na servis starého majetku), nejvyšší daňový odpis je ve druhém roce odpisování a v dalších letech se výše odpisu postupně snižuje.

Účetní odpisy se vypočítávají s přesností na jednotlivé měsíce, účtují se do nákladů, ale nemají vliv na daňový základ. Při stanovení doby použitelnosti si účetní jednotka může sama stanovit kvalifikovaným odhadem tuto časovou hranici, nebo k odhadu doby použitelnosti využije zákon o daních z příjmů.

Příklad 8

1. Společnost Alfa s.r.o. dne 19. 11. 2013 zakoupila na fakturu osobní automobil Ford s pořizovací cenou 430.116,- Kč včetně DPH 21%. Základ daně je 355.467,70 Kč, viz Obr. 14.
2. Zaúčtujte zařazení majetku a odpisy v prvním roce dle odpisové karty, daňové odpisy se shodují s účetními Obr. 16.

3. Firma dne 9. 10. 2014 automobil prodala za 266.200,- Kč s DPH na fakturu. Základ DPH 21% je 220.000,- Kč, viz Obr. 14. Zaúčtujte vyřazení majetku, s tím, že si společnost uplatní jednu polovinu ročního odpisu. (*Uplatnění odpisu dle zákona.*)

Obr. 14 Doklady k příkladu číslo 8

Faktura - daňový doklad č.: 1013276

Dodavatel
 Ford CZ s.r.o.
 Jeronýmova 4569/25
 Praha 3
 13000
 IČ: 279 54 330
 DIČ: CZ27954330
 Telefon:

Variabilní symbol: 1013276
 Konstantní symbol: 305

Odběratel
 IČ: 263 58 911
 DIČ: CZ26358911
 Alfa s.r.o.
 Zahradní 327/14
 Beroun
 725 01

Číslo účtu: 12-25758258/0100
 Forma úhrady: převodem

Datum vystavení: 19.11.2013
 Datum úhrady: 3.12.2013
 Datum zd. plnění: 19.11.2013

Fakturuje Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
Osobní automobil značky Ford Fiesta	1	355 467,70 Kč	21%	430 115,92 Kč

Celkem k úhradě 430 116,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	- Kč	0%	- Kč
	- Kč	15%	- Kč
	355 467,70 Kč	21%	74 648,22 Kč

Fakturu vystavil: *Karel Várel*
 Razítko a podpis: **FORD CZ s.r.o.**
 Jeronýmova 4569/25
 130 00 Praha 3
 DIČ: CZ27954330
 IČ: 27954330

Fakturu přijal: _____
 Jméno a podpis

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 15 Doklady k příkladu číslo 8

Faktura - daňový doklad č.: 201402003

Dodavatel
 Alfa s.r.o.
 Zahradní 327/14
 Beroun
 725 01
 IČ: 263 58 911
 DIČ: CZ26358911
 Telefon:

Variabilní symbol: 201402003
 Konstantní symbol: 305

Odběratel
 IČ: 265 64 722
 DIČ: _____
 Jiří Podlesný
 Na Poříčí 214
 Beroun
 725 01

Číslo účtu: 19-264125963/0100
 Forma úhrady: hotově

Datum vystavení: 9.10.2014
 Datum úhrady: 9.10.2014
 Datum zd. plnění: 9.10.2014

Fakturuje Vám:

Popis	Mn.	J. cena	% DPH	Celkem
osobní automobil - Ford Fiesta	1	220 000,00 Kč	21%	266 200,00 Kč

Celkem k úhradě 266 200,00 Kč

Rekapitulace	Cena bez DPH	Sazba	DPH
	- Kč	0%	- Kč
	- Kč	15%	- Kč
	220 000,00 Kč	21%	46 200,00 Kč

Fakturu vystavil: *Jiří Nový*
 Razítko a podpis: **Alfa s.r.o.**
 Zahradní 327/14
 725 01 Beroun
 DIČ: CZ26358911
 IČ: 26358911

Fakturu přijal: _____
 Jméno a podpis

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 16 Karta majetku

KARTA MAJETKU INVENTÁRNÍ ČÍSLO 5		Řada	01
		Typ	HI
		Skupina	2
Název karty	Ford		
Způsob daňového odpisování	Rovnoměrně	Místo uložení	
Způsob účetního odpisování	Dle daňových	Zodp. osoba	
Výrobní číslo		Středisko	
Identifikace		Zakázka	
		Akce	
Datum pořízení	19.11.2013	Pořizovací cena	355 467,70
Datum zařazení	19.11.2013	Zůstatková cena daňových odpisů při zařazení	355 467,70
		Zůstatková cena účetních odpisů při zařazení	355 467,70
Popis			
Poznámka			

Daňové odpisy

Akce	Částka	Vstup./Zůst. cena
Zařazení 19.11.2013	355 467,70	355 467,70
Odpis 2013	39 102,00	316 365,70
Odpis 2014	79 092,00	237 273,70
Odpis 2015	79 092,00	158 181,70
Odpis 2016	79 092,00	79 089,70
Odpis 2017	79 089,70	0,00

Zdroj: vlastní zpracování**Postup zaúčtování:**

1. Nákup automobilu na fakturu od plátce DPH, firma je plátce DPH, naučíme se tedy zaúčtovat nejen o majetku, ale i o DPH.

Společnost bude účtovat na SÚ „Dodavatelé“ (321) na straně D dochází k nárůstu pasivního rozvážného účtu. Protiúctem „Pořízení dlouhodobého hmotného majetku“ SÚ (042) účetní strana MD, nárůst aktiv a závazkový účet pro „Daň z přidané hodnoty“ SÚ (343), účetní strana MD.

2. Zařazení majetku odúčtujeme majetek z účtu „Pořízení dlouhodobého hmotného majetku“ SÚ (042) účetní strana MD a přeúčtujeme jej ve prospěch účtu „Samostatné movité věci a soubory movitých věcí“ SÚ (022), účetní strana D, oba účty třídy 0 patří do aktiv, hodnota aktiv se tedy nezmění, změní se jen stavy jednotlivých účtů.

Nyní zaúčtujeme odpisy, účtujeme opět na účet z třídy 0, skupiny 08 – Oprávky k dlouhodobému majetku. Účtujeme na „Oprávkky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí“ SÚ (082) na stranu MD, snižujeme hodnotu majetku a zároveň na nákladový účet „Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku“ SÚ (551), zvyšujeme náklady. Odpisy pro zjednodušení zaúčtujeme k 31. 12. 2013 v celkové výši pro rok 2013.

3. Prodej automobilu budeme účtovat na SÚ „Odběratelé“ (311) na straně MD, zvyšujeme aktiva. Protiúčetem bude výnosový účet z třídy 6, SÚ „Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku“ (641), zvyšujeme výnosy, účtujeme na účetní stranu D a závazkový účet pro „Daň z přidané hodnoty“ SÚ (343), účetní strana D, snižujeme stav závazků.

Zároveň uplatníme jednu polovinu odpisu a následně vyřadíme majetek, tedy odúčtujeme již zúčtované položky z třídy 0. Zaúčtování – uplatnění ½ odpisu proběhne stejně jako v bodě 2. Odpisy pro zjednodušení zaúčtujeme ke dni prodeje v celkové výši pro rok 2014. Pokračujeme vyřazením majetku. Vyřazení znamená zrušení zápisů na účtech třídy 0. Odúčtování z účtu „Samostatné movité věci a soubory movitých věcí“ SÚ (022), provedeme minusovou operací účetní strana D, dále minusovou operací na účet „Oprávkky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí“ SÚ (082) na stranu MD – oprávkky odečítáme v kumulované hodnotě v našem případě odpisy za rok 2013 a 2014. Pokud majetek není ještě odepsán, stejně jako v našem případě zaúčtujeme zůstatkovou hodnotu majetku do nákladu, na nákladový účet „Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku“ SÚ (541), na stranu MD, zvyšujeme náklady.

4. Provedeme účetní zápis (viz. Tab. 28).

Tab. 28 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Účetní doklad	Popis účetní operace	Kč	MD	D
19. 11. 2013	PFA - 11	Přijatá faktura nákup automobilu	430 116,00		Dodavatelé (321)
19. 11. 2013	PFA - 11	DPH	74 648,30	Daň z přidané hodnoty (343)	
19. 11. 2013	PFA - 11	Pořízení majetku, cena bez DPH	355 467,70	Pořízení dlouhodobého hmotného majetku (042)	
19. 11. 2013	DOKL - 1	Zařazení majetku	355 467,70	Samostatné movité věci a soubory ... (022)	Pořízení dlouhodobého hmotného majetku (042)
31. 12. 2013	DOKL - 2	Odpisy majetku	39 102,00	Odpisy dlouhodobého hmotného..... (551)	Oprávkky k samostatným movitým ... (082)

Zdroj: vlastní zpracování

Sestavíme rozvahu a výkaz zisků a ztrát pro rok 2013 (viz. Tab. 29).

Tab. 29 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha			
Aktiva		Pasiva	
Popis	Částka	Popis	Částka
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku (042) nárůst	0,00	Dodavatelé (321) nárůst	430 116,00
		Daň z přidané hodnoty (343) snížení	-74 648,30
nárůst stavu účtu	355 467,70		
úbytek stavu účtu	-355 467,70		
Samostatné movité věci a soubory ... (022) nárůst	355 467,70	Oprávkky k samostatným movitým ... (082) nárůst	39 102,00
Celkem	355 467,70 Kč	Celkem	394 569,70 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-39 102,00 Kč	

Výkaz zisků a ztrát			
Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka
Odpisy dlouhodobého hmotného..... (551) nárůst	39 102,00		
Celkem	39 102,00 Kč	Celkem	0,00 Kč
Zisk (Výnosy - Náklady)		-39 102,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

V rozvaze je účet daně z přidané hodnoty minusový, nákupem automobilu vznikla pohledávka za Finančním úřadem zaplacenou daň při nákupu.

Protože k prodeji došlo až v dalším období, sestavíme nový účetní deník pro rok 2014 (viz Tab. 30).

Tab. 30 Účetní deník

Datum účetního zápisu	Účetní doklad	Popis účetní operace	Kč	MD	D
9. 10. 2014	VFA - 1	Prodej majetku	266 200,00	Odběratelé (311)	
9. 10. 2014	VFA - 1	DPH	46 200,00		Daň z přidané hodnoty (343)
9. 10. 2014	VFA - 1	Tržba za majetek bez DPH	220 000,00		Tržby z prodeje dlouhodobého hmotného ... (641)
9. 10. 2014	DOKL - 1	Odpisy majetku	39 546,00	Odpisy dlouhodobého hmotného..... (551)	Oprávký k samostatným movitým ... (082)
9. 10. 2014	DOKL - 2	Vyřazení majetku	-355 467,70	Samostatné movité věci a soubory ... (022)	
9. 10. 2014	DOKL - 2	Vyřazení majetku	-78 648,00		Oprávký k samostatným movitým ... (082)
9. 10. 2014	DOKL - 2	Odúčtování zůstatkové hodnoty do nákladů	276 819,70	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného ..... (541)	

Zdroj: vlastní zpracování

Sestavíme rozvahu a výkaz zisků a ztrát pro rok 2014 (viz. Tab. 31). Při sestavování rozvahy nesmíme zapomenout přenést počáteční stavy účtů, použijeme stavy, které jsme zanesli do výkazu za rok 2013. Ztrátu z roku 2013 zaneseme na stranu pasiv v rozvaze se znaménkem mínus.

Odúčtovali jsme majetek ze SÚ 022 a z SÚ 082, tím se stav aktiv snížil o hodnotu neodepsaného majetku. Došlo ke snížení stavu závazkového účtu daně z přidané hodnoty a k nárůstu aktiv na účtu odběratelů.

Při sestavování Výkazu zisků a ztrát nepřenašíme konečné stavy účtů jako u Rozvahy.

Tab. 31 Zohlednění účetních zápisů do Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát

Rozvaha			
Aktiva		Pasiva	
Popis	Částka	Popis	Částka
Odběratele (311) nárůst	266 200,00	Daň z přidané hodnoty (343)	-28 448,30
		<i>počáteční stav účtu</i>	<i>-74 648,30</i>
		<i>nárůst stavu účtu</i>	<i>46 200,00</i>
Samostatné movité věci a soubory ... (022)	0,00	Oprávkám k samostatným movitým ... (082)	0,00
<i>počáteční stav účtu</i>	<i>355 467,70</i>	<i>počáteční stav účtu</i>	<i>39 102,00</i>
<i>úbytek stavu účtu</i>	<i>-355 467,70</i>	<i>nárůst stavu účtu</i>	<i>39 546,00</i>
		<i>úbytek stavu účtu</i>	<i>-78 648,00</i>
		Dodavatelé (321)	430 116,00
		Neuhrazená ztráta minulých let (429)	-39 102,00
Celkem	266 200,00 Kč	Celkem	362 565,70 Kč
Zisk (Aktiva - Pasiva)		-96 365,70 Kč	

Výkaz zisků a ztrát			
Náklady		Výnosy	
Popis	Částka	Popis	Částka
Odpisy dlouhodobého hmotného ... (551) nárůst	39 546,00	Tržby z prodeje dlouhodobého hmotného ... (641) nárůst	220 000,00
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného ... (541) nárůst	276 819,70		

Celkem	316 365,70 Kč	Celkem	220 000,00 Kč
Zisk (Výnosy - Náklady)		-96 365,70 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Uvedené příklady ukazují základní účetní operace účetních jednotek vedoucí k sestavení účetních výkazů. Na příkladech jsme si vyzkoušeli účtování v účetních třídách 0 až 6, seznámili jsme se zápisem účetních operací do účetního deníku a ukázali si, jaký vliv mají jednotlivé zápisy na Rozvahu a Výkaz zisků a ztrát (výsledovku).

Kontrolní otázky

- Vysvětlíte rozdíl mezi hmotným a nehmotným majetkem.
- Vysvětlíte rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy majetku.
- V případě, že prodáme již odepsaný majetek, budeme účtovat na nákladový účet a který?
- Ovlivní výše zůstatkové hodnoty hospodářský výsledek?
- Jakým způsobem ovlivní nákup majetku aktiva a pasiva?

Literatura

- [1.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [2.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [3.] Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: Sbírka zákonů. Ročník 1992. Částka 117.
- [4.] Ryneš, Petr. Podvojný účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2011. Petr Ryneš. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. Účetnictví. 1031 s.; ISBN 978-80-7263-633-4 (brož.)

2.11 Výkazy v podvojném účetnictví

Cíle

Po prostudování kapitoly rozeznáme jednotlivé sestavované výkazy podvojného účetnictví.

Průvodce studiem

V poslední kapitola je souhrnem poznatků získaných v tomto studijním textu. Popisuje jednotlivé účetní výkazy používané v podvojném účetnictví – rozvahu a výsledovku. Dovíme se zde ještě o dalším výkazu, tzv. Výkazu peněžních toků a jeho využití.

Klíčová slova

Výkaz zisků a ztrát, výsledovka, rozvaha, cash flow.

Výkaz zisků a ztrát = výsledovka zachycuje záznamy týkající se nákladů a výnosů. O nákladech a výnosech je účtováno v okamžiku vzniku, na rozdíl od daňové evidence, kde se účtuje o uskutečněném výdaji a příjmu peněžních jednotek. Poukažme např. na účet odpisů, nejedná se o výdej peněz v daném účetním období, finanční hotovost byla vydána v jiné výši při pořízení

majetku. Pokud chce účetní jednotka zachytit tok peněz je využíván tzv. výkaz cash flow -výkaz peněžních toků.

Náklady rozumíme peněžní částky, které byly podnikem účelně vynaloženy na získání výnosů, výnosy jsou tržby vyúčtované zákazníkům. Výsledovka nebere ohledu na to, jestli byly náklady a výnosy v daném období zaplacené.

Výsledovka poskytuje informace o hospodaření společnosti za dané účetní období, po odečtení výnosů od nákladů zjistíme, zda společnost dosahuje v daném období zisk nebo ztrátu.

Rozvaha = bilance je bilančně uspořádaný přehled majetku (aktiv) a zdrojů financování (pasiv). Aktiva i pasiva rozlišujeme dlouhodobá a krátkodobá, kritériem je použitelnost do a nad jeden rok. Rozvaha představuje dvojí pohled na majetek společnosti. Tento pohled vyjadřuje skutečnost, že každá položka majetku, se kterou podnik hospodaří, musela být financována z určitého finančního zdroje. Toto rozřídění majetku představuje rozvahu. Jelikož se jedná pouze o dva různé pohledy na tentýž majetek, aktiva se musí rovnat pasivům. V případě, že se nerovnájí, rozvaha není správně sestavená.²⁴

Při sestavování rozvahy musí vždy platit tzv. **základní bilanční rovnice**, která říká, že **AKTIVA = PASIVA**. Můžeme říci, že firma může mít jen tolik majetku, na nějž má dostatečné zdroje krytí. Z rozvahy je tedy možné zjistit, jak jsou krytá aktiva účetní jednotky, jakým druhem pasiv, jak jsou aktiva financována.

Výkaz **CASH FLOW** (výkaz o peněžním toku) slouží k zjištění finanční stability účtované účetní jednotky. Výkaz o peněžních tocích umožňuje uživatelům účetních výkazů analyzovat vývoj peněžních toků a peněžních ekvivalentů a na základě této analýzy odhadovat schopnost podniku generovat peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty.²⁵ Tento výkaz je povinný při sestavování uzávěrky v souladu s IFSR²⁶, dle zákona o účetnictví platném v ČR výkaz povinný není.

Zaznamenává rozdíly mezi příjmy a výdaji peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů v účetní jednotce. Tento výkaz se naučíme sestavit v dalším studiu podvojného účetnictví.

---

²⁴ Účetnictví rozvaha: Sestavení účetní rozvahy. Westcom s.r.o. [online]. Podnikatelský web, Internetový magazín pro drobné podnikatele, Copyright © 2014 Westcom s.r.o. [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikatelskyweb.cz/ucetnictvi-rozvaha/>

²⁵ DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2008. xii, 329 s. Daně a účetnictví. ISBN 978-80-251-1950-1. Strana 292

²⁶ IFSR - Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS), anglicky International Financial Reporting Standards, ISFR - soubor standardů vydávaných Radou pro mezinárodní účetní standardy.

Kontrolní otázky

Jaké sestavujeme výkazy, pokud subjekt účtuje podvojně?

Co je bilanční rovnice, jaké pravidlo platí při sestavování rozvahy?

Najdeme stav majetku ve výsledovce?

Hospodářský výsledek – zisk v rozvaze a ve Výkazu zisků a ztrát se sobě.....(doplňte).

Jaký je rozdíl mezi rozvahou a výkazem zisků a ztrát.

Literatura

- [1.] Účetnictví rozvaha: Sestavení účetní rozvahy. Westcom s.r.o. [online]. Podnikatelský web, Internetový magazín pro drobné podnikatele, Copyright © 2014 Westcom s.r.o. [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikatelskyweb.cz/ucetnictvi-rozvaha/>
- [2.] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2008. xii, 329 s. Daně a účetnictví. ISBN 978-80-251-1950-1.
- [3.] FSR - **Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS)**, anglicky International Financial Reporting Standards, ISFR - soubor standardů vydávaných Radou pro mezinárodní účetní standardy.
- [4.] Platné České účetní standardy. <Http://www.mfcr.cz/>: Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [5.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [6.] Výkaz zisků a ztrát jako ukazatel hospodářského výsledku podniku. [online]. iPodnikatel.cz - Portál pro podnikatele, © 2011 - 2014, 23. 3. 2012 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Financni-rizeni/vykaz-zisku-a-ztrat-jako-ukazatel-hospodarskeho-vysledku-podniku.html>
- [7.] KNOP, Jiří. Výsledovka - co to je, k čemu je dobrá a jak na ni. MladýPodnikatel.cz [online]. (c) 2011-2013, 21. 3. 2012 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://mladypodnikatel.cz/vysledovka-co-to-je-k-cemu-je-dobra-a-jak-na-ni-t1397>

- [8.] Aktiva a jejich struktura. Podnikátor.cz [online]. Podnikátor.cz, © 2012, 9. 7. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:18097/Aktiva-a-jejich-struktura>
- [9.] Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: Sbírka zákonů. Ročník 1992. Částka 117.
- [10.] HAVIT, s.r.o., Slovník pojmů: cash flow, <http://business.center.cz> [online, © 1998 - 2014 [cit. 2014-04-21]]. ISSN 1213-7235. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p573-cash-flow.aspx>
- [11.] Vyhláška č. 500/2002. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: 2002.

3. Didaktická analýza výukového textu

Komplexní didaktická analýza učiva je především myšlenková činnost, kterou učitel uplatňuje při přípravě na vyučování (u zkušeného učitele nemusí hluboká didaktická analýza učiva tedy nutně mít písemnou podobu - ta je potřebná většinou jen pro studijní účely v rámci pregraduální učitelské přípravy).²⁷

Při volbě výukového textu musíme dbát na to, aby se obsah textu shodoval s učební osnovou předmětu. Musíme znát výukové cíle předmětu pro příslušný ročník, pak je možné provést analýzu výukového textu. Obdobně jako analýza učiva je i analýza výukového textu především myšlenkovou činností.

K analýze výukového textu využijeme didaktickou analýzu, provedeme posouzení ve třech základních oblastech. První bude provedena analýza pojmová a vztahová, druhá analýza operační a poslední analýza mezipředmětových vztahů.

3.1 Pojmová analýza

Cílem pojmové analýzy je vytvoření základní struktury pojmů, které si student v předmětu základy účetnictví osvojí. Vycházíme z již osvojených poznatků získaných v předchozím studiu, tedy ve studiu předmětu účetnictví vyučovaném ve druhém ročníku a ekonomiky vyučované v prvním a ve druhém ročníku. Při výuce jsou používány získané, odvozené, případně pomocné pojmy, tak aby jejich využití vedlo k osvojení nových pojmů. Vzhledem k tomu že s pojmy jsou spojovány vzájemnými vztahy.

Na počátku studia má tedy student jisté množství osvojených vědomostí z předchozího vzdělání. Pojmy související s předmětem základy podvojného účetnictví znázorněné na pojmové mapě na obrázku Obr. 17 považujeme za pojmy klíčové, fundamentální, tyto musí studenti znát, jsou základními stavebními prvky pro další výuku, ne jen pro studium tohoto předmětu. Je potřebné, aby uvedené pojmy znali z pohledu již vyučovaného předmětu všichni studenti. Některé pojmy znají studenti z více předmětů, např. majetek - odpisy, z ekonomiky vědí, že majetek firmy ovlivňuje její stabilitu, výše aktiv a jeho hodnota je snižována o odpisy. Z účetnictví znají, jak se majetek

---

²⁷ Didaktická Analýza Učiva. Informační systém Masarykovy univerzity: Studijní materiály předmětu PedF. [online].

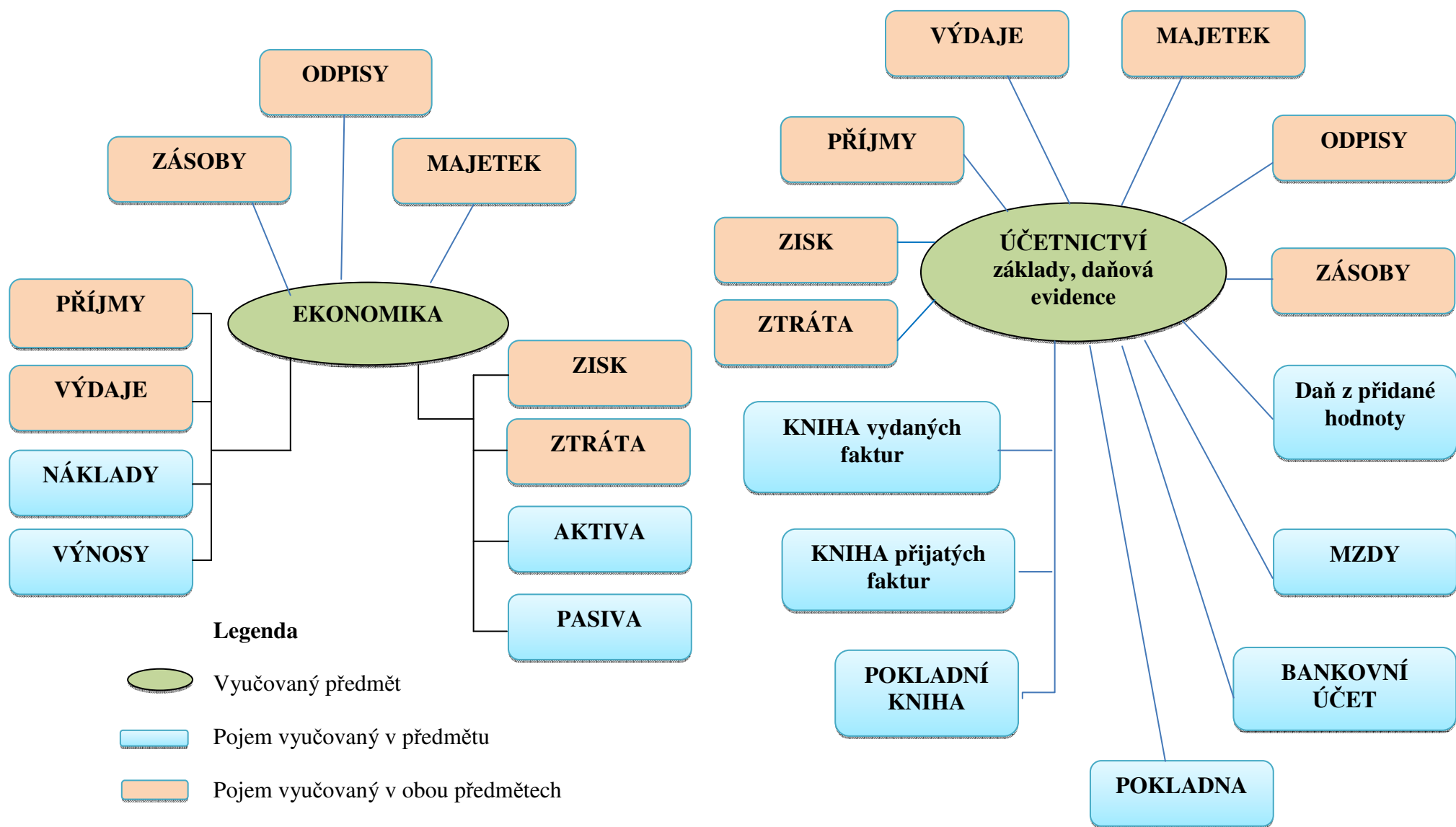
Fakulta informatiky MU [cit. 2014-06-12]. Dostupné z:

http://is.muni.cz/el/1441/jaro2006/ZS1BK_SP2/Did.analyza_uciva.pdf

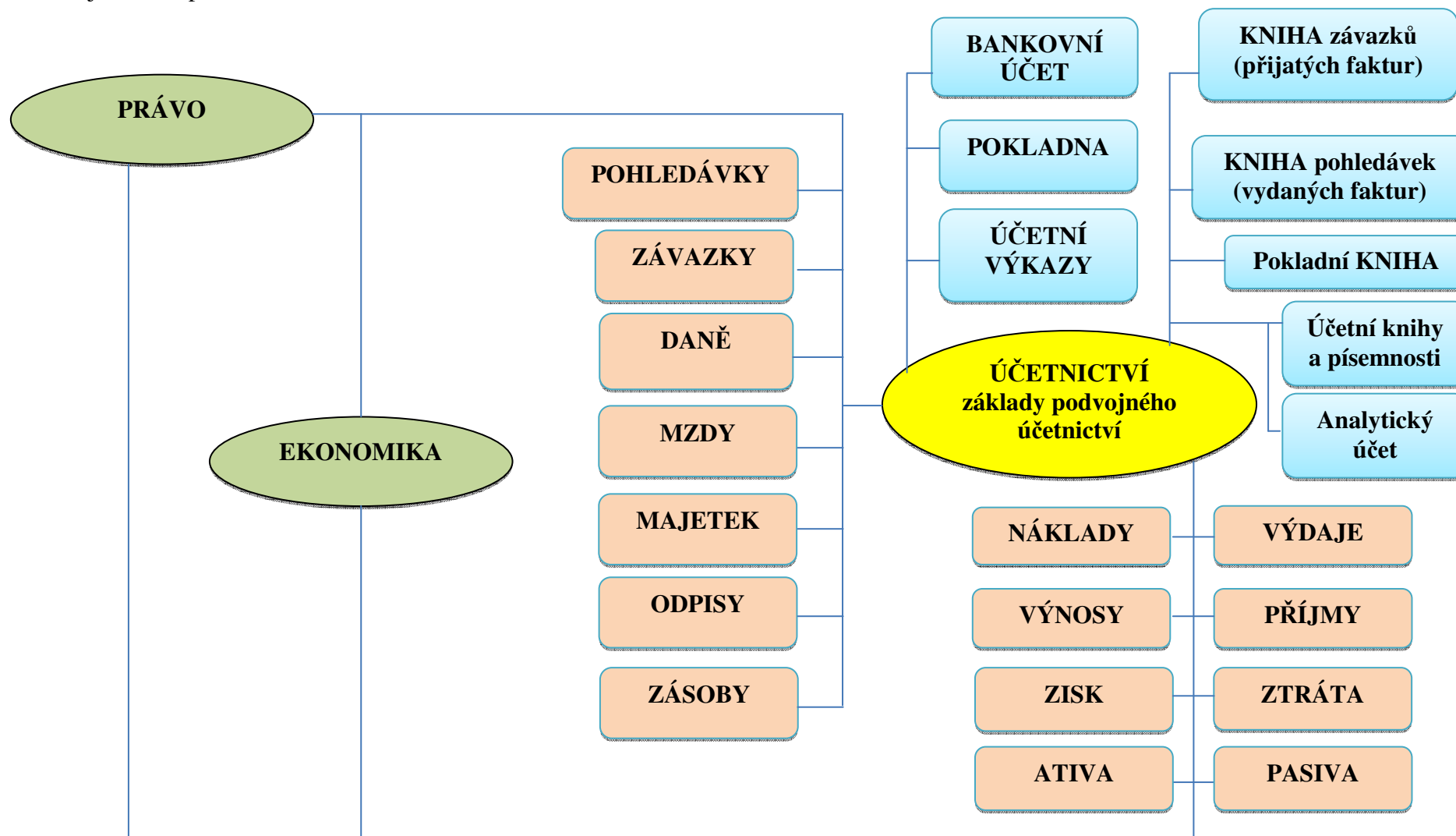
odpisuje, jaká je výše odpisu, umí majetek a odpisy zapsat do daňové evidence, zde vidíme vzájemnou vazbu mezi předměty k danému pojmu, každý z předmětů jistým způsobem znalosti pojmu rozšiřuje. Na Obr. 17 je vzájemná vazba pojmů označena barevně. Pojmy vyobrazené u jednotlivých předmětů mezi sebou vždy souvisí, jejich vzájemná vazba může být těsnější. Vzájemná vazba pojmů je velmi důležitá slouží k pochopení ostatních, jako příklad můžeme uvést pojmy PŘÍJMY, VÝDAJE, ZISK, jejich vzájemný vztah znázorňuje rovnice $ZISK = PŘÍJMY - VÝDAJE$.

Po ukončení studia předmětu základy účetnictví si student osvojí nové pojmy, u některých dochází k rozšíření případně propojení se znalostmi z jiného předmětu (ekonomika, právo) prohlubují se vzájemné vazby. Nově vzniklá pojmová mapa je znázorněna na Obr. 18. Vidíme, že se obsahuje více pojmů, některé postupným získáváním znalostí prošli vývojem a došlo ke změně názvu znamenající podstatné rozšíření (*na počátku knihy přijatých a vydaných faktur, nyní knihy závazků a pohledávek*). Objevily se nové, užší vazby nejen mezi pojmy, ale i mezi vyučovanými předměty.

Obr. 17 Pojmová mapa druhého ročníku

Obr. 18 Pojmová mapa třetího ročníku

Legenda

- Vyučovaný předmět
  - Pojem vyučovaný v předmětu
  - Pojem vyučovaný v obou předmětech
- Zdroj: vlastní zpracování

Obdobně bude postupovat v případě kapitoly Podvojně účetnictví v ČR, kde je vhodné k legislativním dokumentům ukázat jejich obsah, v případě zákona o účetnictví zdůraznit i některé paragrafy z Části II. (část zákona využívána v celém výukovém textu). Např. takto:

Zákon o účetnictví (č. 563/1991 Sb. o účetnictví v platném znění)

Obsah:

Část I. - Obecná ustanovení §1 - §8

Část II. - Rozsah vedení účetnictví, účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy §9 - §17

- *§9 - Rozsah vedení účetnictví*
- *§11 - Účetní doklady*
- *§12 - Účetní zápisy*
- *§13 - Účetní knihy*
- *§14 – Směrná účtová osnova a účtový rozvrh*

Část III. - Účetní závěrka §18 - §23b

Část IV. - Způsoby oceňování §24 - §28

Část V. - Inventarizace majetku a závazků §29 - §30

Část VI. - Úschova účetních záznamů §31 - §32

Část VII. - Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

Následuje kapitola Základní pojmy, zde učitel také použije monologickou metodu – výklad. Opět je možné promítnout část zákona týkající se jednotlivých pojmů. Vyučující bude muset zdůraznit vazbu na předmět Právo a pravděpodobně více vysvětlit text zákona, tak aby byl pro studenty pochopitelnější vzhledem k jejich věku a získaným znalostem legislativního jazyka.

Přednáška není forma výuky pro účetnictví příliš vhodná, proto se používá pouze pro úvodní seznamovací kapitoly, pokud jsou používány monologické metody, je upřednostňován výklad.

Metodu výkladu použijeme pro výuku kapitoly Účetnictví, Zúčtování dokladů.

Pro výše uvedené kapitoly je vhodná dialogická metoda – práce s textem, pro zadání domácích úloh studentům. Např. učitel zadá vyhledání a prostudování příslušných textů paragrafů a jejich výkladů zmíněných v kapitole Podvojně účetnictví v ČR v zákoně o účetnictví, kde mohou využít tištěnou formu zákona, nebo zveřejněný zákon na internetu. V kapitole Účetnictví vyhledat např. ukázky analytických a syntetických účtů.

V kapitole Zúčtování dokladů učitel využije výkladu (monologická metoda). Po propojení s předmětem ekonomika a vědomostí z účetnictví získaného v předcházejícím ročníku a obnovení vědomostí spojených s pojmy výdaje, náklady, příjmy a výnosy, využije při tvoření účetního zápisu i dialogickou metodu. Studenti se tak stávají aktivní součástí výuky. Učitel vyvolá rozhovor, případně diskusi při práci s účtovou osnovou - vyhledávání vhodného nákladového a výnosového

účtu v účtové osnově a logickém odvození účetní strany MD/D. Diskuzí se studenti vzájemně doplňují a osvojují si nové poznatky samostatnou činností. Diskuzi učitel musí řídit, aby nezabíhala do nepodstatných detailů a držela se dané problematiky.

Kapitola Účetní písemnosti využije výklad, je možná i diskuse při sestavování výkazů, a zjištění výsledku hospodaření ze zapsaných účetních operací – zisku.

U následujících kapitol se střídá výklad s diskuzí. Učitel by měl při sestavování účetních zápisů a účetních výkazů využívat metodu koncepce problémového vyučování. Učitel vysvětlí teorii, např. co jsou to zásoby, závazky apod., vytyčí problémovou situaci (*pokud použije příklad v učebnici zadání a obrázek účetního dokladu je vymezením zadání*). Potom již studenty vede při řešení problému (*zaúčtování dokladu, sestavení účetních výkazů*) k nalezení optimálního řešení problému. Studenti se tak snaží získat samostatně informace (*např. z obrázků účetních dokladů*), učí se koncentrovat pozornost, reagovat a argumentovat názory spolužáků, formulovat a obhajovat svá stanoviska, působí motivačně, dochází k rozvoji mezilidských vztahů, rozvíjí tedy vlastnosti potřebné pro vykonávání účetnictví v praxi.

Nesmíme zapomínat, že úkolem učitele je motivace k variabilnímu řešení problému, předkládá pokud možno materiály z praxe. Za pomoci materiálů vycházejících z praxe si student osvojí základní návyky spojené s analýzou těchto materiálů. Tato metoda je pro učitele velmi časově náročná, ale student je lépe připraven pro praxi.

Myšlenkové činnosti studentů probíhající v průběhu využití koncepce problémového učení pak popisujeme jako myšlenkové operace: analýza, syntéza, indukce, dedukce, komparace atd. Využívané složky paměťové činnosti vzpomínání si, vybavování si v paměti (reprodukce) atd.

Přijímají hodnotící stanoviska k danému řešení problému, naučí se používat získané informace, vědomosti z účetnictví, ekonomiky, práva ale i denní ekonomické činnosti ze života (*nakupujeme, platíme, setkáváme se s doklady o zaplacení, případně výzvou k zaplacení, smlouvou*) novým, případně i tvořivým způsobem.

Na konci kapitoly (a hodiny), učitel prověřuje znalosti studentů získaných výkladem nové látky, verbálně pomocí rozhovoru, dochází tak k jisté složitější rozumové dovednosti, snižuje se možnost mechanického učení některých faktů, lépe se osvojuje učivo. Opakování předchozí látky je nutné i na začátku výuky nové látky. Výuka účetnictví je v mnoha směrech ovlivněná návazností jednotlivých vědomostí, proto je potřebné stálé opakování a upevňování základů.

Od kapitoly Zúčtování dokladů je potřebné učivo týkající se zaúčtování dokladů – vyhledání účtů, sestavení účetních zápisů, přenos do účetních výkazů procvičovat na různých příkladech. Procvičování látky zadávat i jako domácí úlohy a na hodinách dle obtížnosti zadání provést kontrolu a případně upřesnit látku tak, aby nevznikaly chyby v zaúčtování.

3.3 Analýza učiva z hlediska mezipředmětových vztahů

Cílem analýzy učiva z hlediska mezipředmětových vazeb je v nejširším pojetí rozbor časové a obsahové návaznosti učiva v rámci osnov a učebního plánu ročníku, ale také v průběhu celého učiva. Vychází z předpokladu analyticko-systematického zpracování učiva ve vyučovaných předmětech, jež mají obsahovou, případně metodologickou souvislost.

Analýzou zjišťujeme vertikální a horizontální mezipředmětové vztahy. Z hlediska vertikálního pohledu zjišťujeme návaznost učiva mezi jednotlivými předměty a ročníky. Horizontální pohled zjišťuje návaznost různých předmětů v jednom ročníku. Schématické znázornění mezipředmětových vazeb je uvedeno na obrázku **Chyba! Chybný odkaz na záložku.**

Z pohledu vertikálního základy podvojného účetnictví vyučované ve třetím ročníku na obchodních akademiích a ekonomických lyceích úzce navazují na předmět účetnictví, vyučovaný ve druhém ročníku a na předmět ekonomika, vyučovaný v prvním a druhém ročníku.

V předmětu ekonomika student získává vědomosti úzce spojené s pojmy podvojného účetnictví, a to ještě před započatím výuky podvojného účetnictví. Zásadní pojmy jsou aktiva, pasiva, náklady, výnosy, výdaje, příjmy, zisk a ztráta firmy. Učitel tedy musí poukázat na tyto pojmy, zopakovat jejich definice a upozornit na vyučovaný předmět a pokud možno též na jednotlivé kapitoly, jež o těchto pojmech pojednávají. Je nutné zopakovat i jednotlivé vazby mezi uvedenými pojmy a ověřit, zda je studenti dokážou správně interpretovat. Zejména, aby nedocházelo k záměně mezi pojmem příjem a výnos a pojmem náklad a výdaj.

Předmět ekonomika prvního a druhého ročníku tedy s výukou předmětu základy podvojného účetnictví přímo souvisí, a připravuje studenty pro jeho studium.

Nyní se budeme věnovat předmětu účetnictví, vyučovaném ve druhém ročníku. Zde se student naučil pracovat s pojmem příjem a výdaj v rámci výuky daňové evidence (dříve jednoduchého účetnictví). Student tedy umí rozlišit, co zisk firmy zvyšuje a snižuje při účtování v daňové evidenci a z toho za pomoci učitele a problémové metody dokáže odvodit zaúčtování nákladů a výnosů v podvojném účetnictví. Tyto pojmy spojují předchozí výuku účetnictví a ekonomie.

Student však umí z předmětu účetnictví používat další pojmy související s účetními písemnostmi – pokladní kniha, kniha vydaných faktur, kniha přijatých faktur, zná postup při zapisování do těchto knih a jejich náležitosti. Učitel při výuce poukazuje na tyto skutečnosti, opakuje je a upevňuje tyto znalosti. Dále využíváme znalosti z tohoto předmětu při výpočtu DPH, mezd zaměstnanců a odpisů hmotného a nehmotného majetku. Opět dochází k jejich opakování a upevňování používáním při procvičování nově získaných vědomostí tak, že si student prvotní výpočet dle zadání provede sám a následně dojde k zaúčtování získaných vypočtených hodnot v soustavě podvojného účetnictví.

Vzhledem k tomu, že se předmět podvojně účetnictví vyučuje ve dvou ročnících, základy podvojněho účetnictví jsou vyučovány ve třetím ročníku a dále jsou rozvíjeny jeho znalosti ve čtvrtém ročníku s návazností na finanční účetnictví, výkaznictví a rozpočtování, prolíná se výuka s několika předměty v horizontálním rozměru. *Horizontální pohled* je spojen s předmětem ekonomika a právo, oba předměty jsou obvykle vyučovány paralelně s předmětem podvojně účetnictví.

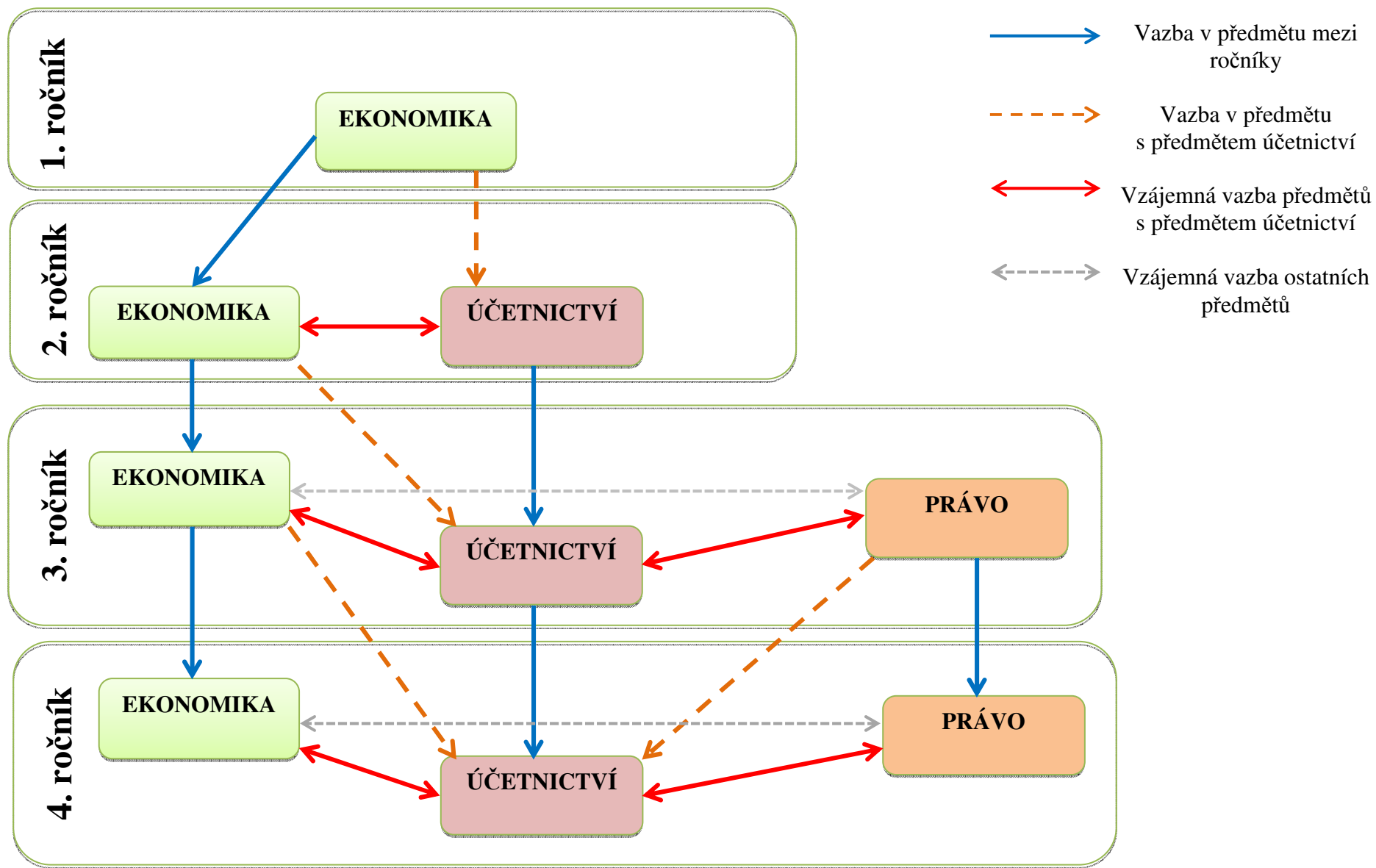
Na počátku třetího ročníku jsou v předmětu ekonomika opakovány a postupně spojovány pojmy aktiva, pasiva, náklady, výnosy, výdaje, příjmy, zisk a ztráta firmy s podnikatelskou činností firmy. Předmět ekonomika se s návazností na uvedené pojmy daňovou evidencí (druhý ročník účetnictví) a základy podvojněho účetnictví postupně zabývá finanční stabilitou firmy, efektivností investic v podnikání. Provázanost ekonomiky a podvojněho účetnictví v horizontálním mezioborovém pohledu je velmi úzká.

Dalším předmětem spojeným s podvojným účetnictvím je právo, studenti se s ním poprvé setkávají ve třetím ročníku a vyučován je i v následujícím ročníku. Zde si student osvojí základní orientaci v právní úpravě závazkových vztahů a pracovně právních vztahů, naučí se vyhledávat příslušné právní předpisy a pracovat s nimi. Závazkové vztahy jsou velmi důležitou částí práva, používaných při účtování závazků a pohledávek. Učitel tedy spojuje učivo a informace získané z tohoto předmětu s účetnictvím.

Učitel v průběhu výuky často vychází z předpokladu, že studenti sami velmi těžko hledají vztahy mezi poznatky získanými v jednotlivých vyučovaných předmětech a často si neuvědomují jejich vzájemné souvislosti. Což se projevuje v praktickém využívání vědomostí a dovedností studentů v životě, učitel se svým přístupem musí snažit tento nedostatek eliminovat tak, že učivo představuje ve všech souvislostech, v integrované podobě. Vede didakticky studenty tak, aby si i sami hledali a uvědomovali jednotlivé souvislosti a vztahy. Pak je poznávání studentů reálnější, probíranou látku chápou a snadněji si ji osvojují.

Prakticky učitel musí znát učební osnovy, aby uměl navázat, spojit, případně rozšířit probíraná témata, tak aby bylo možné získané vědomosti, schopnosti a dovednosti a schopnosti využívat k navázání další výuky, zpravidla náročnější látkou. Relativně snadnější pozici má vyučující v případě, že vyučuje některý z předmětů souvisejících s předmětem podvojně účetnictví, které studenti již studovali v nižším ročníku nebo jež právě studují.

Obr. 20 Schéma mezipředmětových vztahů

Zdroj: vlastní zpracování

3.4 Shrnutí důvodů k vytvořenému výukovému textu

Proč mám jinak účtové skupiny? Pro snadnější výuku a pochopení látky studenty. Student si postupně osvojuje jednotlivé ustálené zvyky týkající se základů účetnictví.

Proč jsou u příkladů i obrázky dokladů typu faktura atd.? Studenti středních škol se na rozdíl od svých rodičů s doklady nesetkávají, neumí rozlišit základní druhy dokladů, nechápou proč doklad o nákupu v hotovosti (např. doklad, který každý z nás dostane v supermarketu) je jiný než faktura na úhradu poplatků za telefon, který má být zaplacen složenkou nebo odepsáním příslušného obnosu z bankovního účtu, což vede k chybovosti při účtování. Tyto obrázky učebnice běžně neobsahují. S tím mají studenti velké problémy v okamžiku, kdy mají předvést své základní znalosti v praxi. Proto jsou v uvedeném textu obrázky dokladů k zaúčtování používané v praxi zobrazeny, je pravděpodobné, že student v budoucnu bude mít menší problémy při přechodu do praxe (zaměstnání).

V předkládaném výukovém textu není ukázka uzavření účetních knih s pomocí převodů prostřednictvím třídy 7, důvodem je, že text je krátký, a je určen pro jedno školní pololetí, tedy maximálně pro pět měsíců, po zbytek roku by se získané vědomosti rozšiřovaly a prohlubovaly v obdobném stylu. Třída 8 a 9 se prakticky neučí, zabývá se jí výuka účetnictví ve čtvrtém ročníku jen v několika hodinách, účtování na těchto účtech slouží pro vnitropodnikové účetnictví, využívá se ve velkých podnicích, např. při výrobě automobilů.

4. Návrh na zlepšení výuky

Především složité dělení závazků a pohledávek vede často k chybám, a zde by studentům mohla velmi pomoci publikace s názvem „Sbírka souvztažností“, jež vychází aktualizovaná každý rok v několika knižních nakladatelstvích. O této publikaci se však v používaných učebnicích pro střední ani vysoké školy nedovíte, i v průběhu mé praxe na střední škole mne bylo zakázáno tuto publikaci studentům ukázat, pravděpodobně je pro současnou výuku prvořadé, donutit studenty naučit se účetní osnovu a většinu účetních zápisů memorováním, bezmyšlenkovým opakováním naučeného. Studentem s výbornými výsledky je pak student s dobrou pamětí a rozvoj logického myšlení je zcela potlačen. Učitel nemá možnost ani při zkoušení a testování studentů ovlivnit způsob učení. Rozsáhlejší příklad, kde by se memorování projevilo, jako nevhodný způsob učení, nemůže z časových důvodů studentům zadat.

Pokud by student měl možnost Sbírku souvztažností používat, a to i při zkoušení, testech apod., naučil by se lépe orientovat v účetní problematice a postupně by i logicky dokázal odvodit postup

v obdobných příkladech na základě již jím vyřešených účetních operací. Ve výukovém textu v této práci je publikace zmíněna již na začátku. V publikaci jsou zapsány jednotlivé syntetické účty a k nim syntetické protiúčty s popisem účetní operace viz Obr. 21.

Na obrázku Obr. 21 vidíme v šedém řádku syntetický účet 342 – ostatní přímé daně. *Tento účet je používán při zúčtování daně srážené zaměstnavatelem zaměstnanci z mezd, platu, atd. Definici si student musí zapamatovat, v případě, že by mohl Sbírku souvztažností používat, stačí mu vědět, že závazky a pohledávky se účtují v účetní třídě 3 a skupině 4, není nutné znát jednotlivé syntetické účty 34x se týkající se daní placených firmou.* V dalších řádcích je uveden popis účetní operace včetně správného účetního zápisu účetní operace. Není tedy nutné memorovat velké množství definic jednotlivých syntetických účtů.

Obr. 21 Účtování syntetického účtu 342 Ostatní přímé daně

Text	MD	D
342 Ostatní přímé daně		
1. Srážka daně z příjmů zaměstnanců	331, 366	342
2. Vyúčtování daně z příjmů srážkou u plátce daně, např. při výplatě dividend, tantiem	431	342, 379
3. Převod zůstatku účtu při otevírání účetních knih	701	342
1. Úhrada sražené daně z příjmů finančnímu úřadu	342	221
2. Nadměrný odpočet DPH finančním úřadem použitý na nedoplatek jiné daně	341, 342, 345	343
3. Převod zůstatku účtu při uzavírání účetních knih	342	702

Zdroj: JINDRÁK, Jaroslav. *Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy s opravami pro rok 2013: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky*. Olomouc: ANAG, 2013, sv. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-904256-4-4. Strana 161.

Obdobným způsobem jsou popisovány i účetní operace pro ostatní syntetické účty na Obr. 22 vidíme ukázkou účetních operací pro nákladové účty třídy 5 a skupiny 4, v našem případě syntetického účtu 541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného majetku a syntetického účtu 542 – Prodaný materiál.

Obr. 22 Účtování syntetického účtu 541 a 542

Text	MD	D
541 Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku		
1. Prodej dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku		
– zůstatková cena	541	07., 08.
– pořizovací cena dlouhodobého hmotného majetku neodepisovaného	541	03.
2. Prodej dlouhodobého nehmotného majetku	541	041
3. Prodej dlouhodobého hmotného majetku	541	042
4. Spotřeba, prodej či jiný úbytek úplatně nabytých preferenčních limitů a povolenek na emise	211, 221, 3..	641, 648
– preferenční limity, které lze odpisovat podle času nebo výkonů	541, 548	079
– preferenční limity, které nelze odpisovat a povolenky na emise skleníkových plynů a emise způsobené letectvím	541, 548	019
5. Spotřeba a prodej preferenčních limitů, které nelze odpisovat podle času nebo výkonů, spotřeba a prodej povolenek na emise a emise způsobené letectvím	541, 548	019
1. Převod zůstatku při uzavírání účetních knih	710	541
542 Prodaný materiál		
1. Prodané zásoby materiálu a paliva v ocenění, v němž se evidují na skladě	542	112
2. Podíl cenových rozdílů k prodanému materiálu, oceňuje-li se na skladě v prodejních cenách	112AE – 542	
3. Vyúčtování prodaného materiálu v pořizovací ceně (způsob B)	542	501
4. Převod zůstatku účtu při uzavírání účetních knih	710	542

Zdroj: JINDRÁK, Jaroslav. Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy s opravami pro rok 2013: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky. Olomouc: ANAG, 2013, sv. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-904256-4-4. Strana 161.

Jak je patrné z Obr. 21a z Obr. 22 je možné při výuce i při testování, zkoušení studentů publikaci používat student, který se nepřipravoval vůbec, nebo jen velmi málo, pravděpodobně nebude umět vyhledat správnou účetní operaci v požadovaném časovém limitu.

Závěr

Závěrečná práce se zabývá vytvořením učebního textu Základy podvojného účetnictví. Práce je členěna do dvou částí, první část je teoreticky zaměřená a zabývá didaktikou podvojného účetnictví. Dále učebními metodami používanými při výuce účetnictví a tvorbou učebnic. Další část je věnována samotnému zpracování učebního textu a jeho analýze.

První část práce se zabývá historickými důvody pro vznik spolupráce jednotlivých složek IZS v ČR, vynucené každodenní spoluprací hasičů, zdravotníků, policie a dalších záchranných složek při řešení mimořádných událostí a následný vznik spolupráce IZS s veřejnou správou včetně ukotvení v legislativě ČR.

První část práce se zabývá oborovou a předmětovou didaktikou, společně s didaktikou obecnou, je považujeme za pedagogické disciplíny. Tyto disciplíny popisují a objasňují procesy vyučování a učení. Procesy vyučování a učení v oborové didaktice zohledňují specifikace vlastní pro obor, pro který jsou určené. Oborové didaktiky chápeme také, jako užitečné z hlediska vyučování a učení, proto přispívají k rozvoji znalostí, dovedností, kompetencí, postojů atd. Zohledňují jednotlivé stupně škol.

Účetnictví jak jej známe a používáme je velmi ovlivňováno technickým rozvojem. Ovlivňuje samu technologii účetnictví, ale i předmět účetnictví jako takový. Často se mění podstata celého účetnictví firem právě v souvislosti se změnou výrobní technologie firmy. Zanedbatelný není ani vliv změn legislativy.

Didaktika účetnictví vychází z poznatků pedagogiky, pedagogické psychologie, sociologie, oborové didaktiky ekonomických předmětů a ekonomických vědních disciplín včetně vědních disciplín jako je právo, matematika a další. Konkrétně ukazuje, jak aplikovat pedagogicko-psychologické a didaktické kategorie na obsah učiva.

Hlavním cílem předmětů účetnictví je rozvíjet u studentů podnikatelské myšlení, tvořivost a kreativnost v podmínkách eko-sociální tržní ekonomiky, získat poznatky z oboru účetnictví a vytvořit základní účetní návyky a seznámit studenty se základy účetnictví používaného v ČR včetně vlivů změn legislativy. Účetnictví je naukou o hospodaření účetních subjektů s návazností na aktuální legislativu. Studen studiem předmětu základy podvojného účetnictví dosáhne základní účetní gramotnosti. Výchovný cíl podporuje vznik odborné kompetence studenta především formováním osobnosti v oblasti mravní, etické, právní a jiných.

V druhé části práce je zpracován učební text pro předmět Základy podvojného účetnictví. Text má odlišnou strukturu než běžně používané učební texty v současnosti. Cílem změny je snadnější pochopení učiva studenty. Student si postupně osvojuje jednotlivé ustálené zvyky týkající se základů účetnictví. Text vychází z toho, co již student zná v mírné obměně, proto není nucen k mentorování, ale vědomosti získává logickou úvahou na základě svých znalostí.

Učební text je doplněn obrázky prvotních účetních dokladů, proto aby se naučil i v běžném životě rozlišit základní druhy dokladů, což vede podstatně menší chybovosti při účtování. Je vysoce pravděpodobné, že student v budoucnu bude mít menší problémy při přechodu do praxe.

Provedená analýza učebního textu využívá didaktické analýzy v oblastech pojmové a vztahové, operační a analýzy mezipředmětových vztahů.

Pojmovou analýzou je vytvořena základní struktura pojmů, které student měl z předchozího studia a pojmy, jež si v předmětu základy účetnictví osvojí. Operační analýza zaměřená na vnitřní i vnější činnosti, jež student a učitel musí s pojmy provádět za účelem dosažení výukového cíle, ukazuje, že zvolená výuková problémová metoda použitá k učebnímu textu je náročná zejména pro pedagoga, ale vede k rychlejšímu a hlubšímu osvojení učiva studentem.

Analýzou z hlediska mezipředmětových vazeb z hlediska vertikálního pohledu zjišťujeme návaznost učiva mezi jednotlivými předměty a ročníky. Předmět základy účetnictví je vzhledem ke své odbornosti úzce spjat s předmětem účetnictví z předchozích ročníků, obdobně je provázán i vzájemnou vazbou mezi ostatními odbornými předměty v rámci jednoho ročníku, mluvíme o horizontálním pohledu. Velká vzájemná provázanost je opět velmi náročná pro pedagoga, jež musí znát učební osnovy ostatních předmětů, aby uměl navázat, spojit, případně rozšířit probíraná témata, tak aby bylo možné získané vědomosti, schopnosti a dovednosti využívat k navázání další výuky, zpravidla náročnější látkou.

Závěrečná kapitola je formulací návrhu a připomínek vycházejících ze zpracovaného učebního textu a zkušeností se současnou výukou na obchodních akademiích a s praxí studentů konanou v rámci jejich studia. V této kapitole je uvedeno malé zlepšení výuky soužící ke zkvalitnění znalostí z výuky a zlepšení přístupu ke studentům během jejich praxe.

*První cíl byl splněn v kapitole třetí.
Druhý cíl byl splněn v kapitole třetí.
Nad rámec práce byl zpracován návrh na zlepšení
současné výuky.*

Zdroje:

Použité zdroje teorie:

- [1.] ASZTALOS, Ondřej, ROTPORT, Miloslav a KOUDELA, Jiří. Didaktika ekonomických předmětů: vybrané kapitoly: [určeno pro stud. fak. národohospod.]. 1. vyd. V Praze: Vysoká škola ekonomická, 1991. 129 s. ISBN 80-7079-805-X.
- [2.] BENEŠ, Milan. Andragogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 135 s. ISBN 978-802-4725-802.
- [3.] BENEŠ, Milan. Andragogika. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, 216 p. ISBN 80-864-3223-8.
- [4.] ČIHÁKOVÁ, Hana, ed. Aktuální problémy odborného vzdělávání v ČR: sborník příspěvků ze 6. konference partnerství TTnet ČR: konference se konala 22.-23. října 2008 v Kostelci nad Černými lesy. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. 41 s. ISBN 978-80-87063-15-6
- [5.] DANILOV, Michail Aleksandrovič a SKATKIN, Michail Nikolajevič. Didaktika střední školy: vysokošk. příručka. 1. vyd. Praha: SPN, 1982. 226 s. Učebnice pro vys. školy.
- [6.] Didaktika a metodika: Vyučovací metody - problémové vyučování. INFOGRAM – Portál pro podporu informační gramotnosti [online]. 2008 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1306>
- [7.] DUBOVSKÁ a LAJČIN. Didaktika Odborných Predmetov. In: Štátny inštitút odborného vzdelávania: ŠIOV [online]. 2007. vyd. (c)2007 ŠIOV, 2007, 18. 02. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.siov.sk/ext_dok-dop/16351c
- [8.] JANÍK, Tomáš. Didaktika obecná a oborová: pokus o vymezení a systematizaci pojmů. Centrum pedagogického výzkumu PDF MU, Brno. [online]. Akreditační komise Česká republika, 10. květen 2011, Copyright © 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/279/didaktika_obecna_a_oborova_Janik.pdf
- [9.] JANÍK, Tomáš. Didaktické znalosti obsahu a jejich význam pro oborové didaktiky, tvorbu kurikula a učitelské vzdělávání. 1. vyd. Brno: Paido, 2009. 119 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi; sv. 15. ISBN 978-80-7315-186-7
- [10.] JANIŠ, Kamil. Obecná didaktika - vybraná témata. Vyd. 5. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012, 108 s. ISBN 978-80-7435-224-9
- [11.] KRÁLOVÁ, Alena a ASZTALOS, Ondřej. Didaktika ekonomiky. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2007- . sv. ISBN 978-80-245-1312-6.

- [12.] KRÁLOVÁ, Alena. Didaktika základů ekonomiky. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2013, 179 s. ISBN 978-80-245-1964-7.
- [13.] KROPÁČ, Jiří. Didaktika technických předmětů: vybrané kapitoly. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, 223 s. Ediční řada Skripta. ISBN 80-244-0848-1.
- [14.] LANDA, Martin. Základy účetnictví. 2., upr. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2011, 254 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-117-7.
- [15.] Lerner, Isaak Jakovlevič, 1917-. Didaktické základy metod výuky. Isaak Jakovlevič Lerner ; [z rus. orig. přel. F. Bacík, E. Walterová]. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1986. Pedagogická teorie a praxe. 165 s.
- [16.] MAŇÁK, Josef. Nárys didaktiky. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, 104 s. ISBN 80-210-3123-9. s 50
- [17.] MOJŽÍŠEK, Lubomír, 1924-2002. Vyučovací metody. Lubomír Mojžíšek. 3. upr. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1988. 341 s.
- [18.] NAVRÁTIL, Stanislav a Jan MATTIOLI. Vyučování, učení a kvalita vzdělání pro 21. století. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013, 136 s. ISBN 978-807-4520-341
- [19.] PODLAHOVÁ, Libuše. Didaktika pro vysokoškolské učitele. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 154 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4742-175
- [20.] Poslání učebnice. Nakladatelství ALTER [online]. Nakladatelství ALTER, © 2012 [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: <http://www.alter.cz/nakladatelstvi/poslani-ucebnice>
- [21.] PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2009, 481 s. ISBN 978-80-7367-503-5.
- [22.] PRŮCHA, Jan. Metody hodnocení školních učebnic, Tvorba učebnic, sešit 5, Praha 1984 a.
- [23.] PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika: Věda o edukčních procesech. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, 495 s. ISBN 80-717-8170-3. s. 277 – 278
- [24.] Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dne 28. 6. 2007, č. j. 12 698/2007-23. [online]. 2010 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%206341M02%20Obchodni%20akademie.pdf>
- [25.] ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ. Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 281 s. ISBN 978-80-247-4152-9.
- [26.] ROTPORT, Miloslav, Marie FIŠEROVÁ a Kateřina BERKOVÁ. Didaktika základů účetnictví. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 141 s. ISBN 978-80-245-1837-4.

- [27.] SKALKOVÁ, Jarmila. Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování. 2., rozš. a aktualiz. vyd., [V nakl. Grada] vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 322 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1821-7
- [28.] TUREK, Ivan. Didaktika. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2008, 595 s. Ekonómia. ISBN 978-808-0781-989.
- [29.] TUŽILOVÁ, Petra. Obecná didaktika. Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) [online]. Duben 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.nidv.cz/cs/download/pzus/materialy/Obecna-didaktika.pdf>
- [30.] Učebnice pod lupou. Editor Josef Maňák, Dušan Klapko. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2006, 123 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 4. ISBN 80-731-5124-3.
- [31.] Účetní software ACONTO: data vlastní zpracování. Autor software PCS, spol. s r.o., 2013.
- [32.] Účetní software EKONOM: data vlastní zpracování. Autor software ELISOFT, s.r.o., 2013.
- [33.] Vybrané kapitoly z didaktiky vzdělávání dospělých. Jihočeská univerzita: eAMOS - výukový systém [online]. Copyright © 2002-2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.eamos.cz>
- [34.] Vyučovací metody. Institut biostatistiky a analýz Masarykovy univerzity. © 2014 [online]. Infogram - Portál pro podporu informační gramotnosti, 2009 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.iba.muni.cz/esf/res/file/bimat-2009/vyucovaci-metody.pdf>
- [35.] Základy pedagogiky a didaktiky. Informační systém Masarykovy univerzity [online]. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/fsps/ps07/teortren/pdf/3._Zaklady_pedagogiky_a_didaktiky.pdf
- [36.] ZUJEV, Dmitrij Dmitrijevič: Ako tvoríť učebnice. Bratislava: SPN, 1986.

Použité zdroje učební text

- [37.] Aktiva a jejich struktura. Podnikátor.cz [online]. Podnikátor.cz, © 2012, 9. 7. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:18097/Aktiva-a-jejich-struktura>
- [38.] COLL, Juan Carlos Martínez. ECONOMIA DE PIATA: Avantaje si dezavantaje. Enciclopedia Y Biblioteca: Virtual De Las Ciencias Sociales, Económicas Y Jurídicas [online]. ISBN: 84-607-2111-6: Universitatea din Málaga [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: http://www.eumed.net/ecorom/Mari%20economisti/fra_luca_paciolli.htm
- [39.] České Účetní Standardy - platné pro rok 2013 [online]. Ministerstvo financí ČR, Copyright © 2005-2013, 15. 1. 2013 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy/2013/cus-pro-rok-2013-13453-13453>

- [40.] České Účetní Standardy č. 701 až 710 - použijí některé vybrané účetní jednotky v účetním období začínajícím dnem 1. ledna 2014 [online]. Ministerstvo financí ČR, Copyright © 2005-2013, 24. 2. 2014 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy/2014/ceske-ucetni-standardy-c-701-az-710-pouz-16981>
- [41.] Český účetní standard pro podnikatele č. 017. Zúčtovací vztahy Business.center.cz [online]. Praha: Havit, 1998- [cit. 2014-06-12]. ISSN 1213-7235. Dostupné z: <http://business.center.cz>
- [42.] DUBOVSKÁ, Rozmarína a LAJČIN Daniel. Didaktika Odborných Predmetov. ŠIOV - Štátny inštitút odborného vzdelávania [online]. 2007, (c)2007 ŠIOV, [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: http://www.siov.sk/ext_dok-dop/16351c
- [43.] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2008, XII, 329 s. ISBN 978-80-251-1950-1.
- [44.] HAVIT, s.r.o., Slovník pojmů: cash flow, <http://business.center.cz> [online, © 1998 - 2014 [cit. 2014-04-21]]. ISSN 1213-7235. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p573-cash-flow.aspx>
- [45.] Historie účetnictví: Stručné a výstižné označení dotazu: Historie účetnictví. In: [online]. Copyright © Národní knihovna ČR, 2009 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba006/historie-ucetnictvi>
- [46.] JINDRÁK, Jaroslav. Sběrka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy s opravami pro rok 2013: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky. Olomouc: ANAG, 2013, sv. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-904256-4-4.
- [47.] KNOP, Jiří. Výsledovka - co to je, k čemu je dobrá a jak na ni. MladýPodnikatel.cz [online]. (c) 2011-2013, 21. 3. 2012 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://mladypodnikatel.cz/vysledovka-co-to-je-k-cemu-je-dobra-a-jak-na-ni-t1397>
- [48.] LANDA, Martin. Základy účetnictví. 2., upr. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2011, 254 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-117-7.
- [49.] OPLETALOVÁ, Alena. Základy účetnictví. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 88 s. ISBN 80-244-1296-9.
- [50.] Platné České účetní standardy. [Http://www.mfcr.cz/](http://www.mfcr.cz/): Ministerstvo financí České republiky [online]. Copyright © 2005-2013 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platne-ceske-ucetni-standardy>
- [51.] RYNEŠ, Petr. Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím ..., 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-633-4 (brož.).

- [52.] SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.
- [53.] Účetnictví rozvaha: Sestavení účetní rozvahy. Westcom s.r.o. [online]. Podnikatelský web, Internetový magazín pro drobné podnikatele, Copyright © 2014 Westcom s.r.o. [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.podnikatelskyweb.cz/ucetnictvi-rozvaha/>
- [54.] VEDRALOVÁ, Marcela. Úvod do účetnictví. SOŠ informatiky a spojů a SOU Kolín [online]. PODPORA ELEKTRONICKÝCH FOREM VÝUKY CZ.1.07/1.1.06/01.0043. SOŠ informatiky a spojů a SOU Kolín, Copyright © 2009 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=9&ved=0CHcQFjAI&url=http%3A%2F%2Fwww.soskolin.cz%2Fstudium%2Feko3.ppt&ei=jbVpUbPgJKSm4AT6_oDgCw&usq=AFQjCNHtoFt_wNSGKvTkzglSyzVn_eFiHQ&sig2=oRAw4OysYmMDcSyZlrizug
- [55.] Vyhláška č. 500/2002. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: 2002.
- [56.] Výkaz zisků a ztrát jako ukazatel hospodářského výsledku podniku. [online]. iPodnikatel.cz - Portál pro podnikatele, © 2011 - 2014, 23. 3. 2012 [cit. 2014-05-18]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Financni-rizeni/vykaz-zisku-a-ztrat-jako-ukazatel-hospodarskeho-vysledku-podniku.html>
- [57.] Vzorový účtový rozvrh, rozvaha a výsledovka. Sagit nakladatelství ekonomické a právní literatury [online]. Ostrava: Nakladatelství Sagit, a.s., 2014 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/prehrub.asp?cd=518&typ=c>
- [58.] Zajištění závazků v novém občanském zákoníku. Šenkýř-Pánik advokátní kancelář [online]. 2014 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <http://www.senkyr-panik.cz/clanky/2-zajisteni-zavazku-v-novem-obcanskem-zakoniku>
- [59.] Zákon č. 235/2004 Sb., Zákon o dani z přidané hodnoty. In: Sbírka zákonů. Ročník 2004. Částka 78.
- [60.] Zákon č. 262/2006 Sb., Zákon zákoník práce. In: Sbírka zákonů. Ročník 2006. Částka 84.
- [61.] Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. In: Sbírka zákonů. Ročník 1991. Částka 107.
- [62.] Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. In: Sbírka zákonů. Ročník 1992. Částka 117.
- [63.] Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: Sbírka zákonů, Ročník 2012, Částka 33.
- [64.] Zákon č. 90/2012 Sb., Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů, Ročník 2012, Částka 34.

Použité zdroje analýza

- [65.] Didaktická Analýza Učiva. Informační systém Masarykovy univerzity: Studijní materiály předmětu PedF. [online]. Fakulta informatiky MU [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1441/jaro2006/ZS1BK_SP2/Did.analyza_uciva.pdf
- [66.] DUBOVSKÁ, Rozmarína a LAJČIN, Daniel, DIDAKTIKA ODBORNÝCH PREDMETOV. ŠIOV - Štátny inštitút odborného vzdelávania [online]. 2007, (c)2007 ŠIOV, [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: http://www.siov.sk/ext_dok-dop/16351c
- [67.] JINDRÁK, Jaroslav. Sbíрка souvztažností k účtům směrné účtové osnovy s opravami pro rok 2013: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky. Olomouc: ANAG, 2013, sv. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-904256-4-4.
- [68.] Kniha počtů staroměstského malířského cechu (ANG, sign. 1210, fol. 102r, 104r). Katedra pomocných věd historických a archivního studia Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze [online]. PJcomp s.r.o., 2006 - 2012 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.paleografie.org/UK/index.php?target=gallery279>
- [69.] KOLÁŘ, Zdeněk a VALIŠOVÁ, Alena. Analýza vyučování. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 230 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2857-5.
- [70.] MIKESKOVÁ, Šárka. Didaktická analýza učiva. Metodický portál RVP. CZ: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 2012 [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/15569/DIDAKTICKA-ANALYZA-UCIVA.html>
- [71.] PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2009, 481 s. ISBN 978-80-7367-503-5.
- [72.] SKALKOVÁ, Jarmila. Od teorie k praxi vyučování na střední všeobecně vzdělávací škole. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 206 s. Pedagogická teorie a praxe.
- [73.] Štátny pedagogický ústav: Učebnice. Kategória: Didaktické Spracovanie. [online]. © Štátny pedagogický ústav, 2011-2014 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/documents/ucebnice/kriteria_ucebnice_vseobecno_vzdelavacie_p_redmety.pdf
- [74.] ŠVEC, Vlastimil, FILOVÁ, Hana a ŠIMONÍK, Oldřich. Praktikum didaktických dovedností. 2. vyd. V Brně: Masarykova univerzita, 2002. 90 s. ISBN 80-210-2698-7
- [75.] Učebnice pod lupou. Editor Josef Maňák, Dušan Klapko. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2006, 123 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 4. ISBN 80-731-5124-3.

Seznam příloh

Příloha č. 1 Účtová osnova pro podnikatele

Příloha č. 2 Uspořádání a označování položek rozvahy sestavované v plném rozsahu pro rok 2014

Příloha č. 3 Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty sestavovaného v plném rozsahu pro rok 2014 - druhové členění

Přílohy

Příloha č. 1

Účtová osnova pro podnikatele

Vydána opatřením čj. 281/89 759/2001, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro podnikatele.

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

01 - Dlouhodobý nehmotný majetek

- 010 - Dlouhodobý nehmotný majetek
- 011 - Zřizovací výdaje
- 012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- 013 - Software
- 014 - Ocenitelná práva
- 019 - Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

- 021 - Stavby
- 022 - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- 025 - Pěstitelské celky trvalých porostů
- 026 - Základní stádo a tažná zvířata
- 029 - Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

- 031 - Pozemky
- 032 - Umělecká díla a sbírky

04 - Pořízení dlouhodobého majetku

- 040 - Pořízení dlouhodobého majetku
- 041 - Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
- 042 - Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
- 043 - Pořízení dlouhodobého finančního majetku

05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

- 050 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
- 051 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
- 052 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
- 053 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

06 - Dlouhodobý finanční majetek

- 061 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s rozhodujícím vlivem
- 062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem
- 063 - Realizovatelné cenné papíry a podíly
- 065 - Dlužné cenné papíry držené do splatnosti

- 066 - Půjčky podnikům ve skupině
- 067 - Ostatní půjčky
- 069 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek

07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

- 070 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 071 - Oprávky ke zřizovacím výdajům
- 072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
- 073 - Oprávky k softwaru
- 074 - Oprávky k ocenitelným právům
- 079 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

- 081 - Oprávky ke stavbám
- 082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
- 085 - Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
- 086 - Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
- 089 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku

- 091 - Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 092 - Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
- 093 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
- 094 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
- 095 - Opravná položka k poskytnutým zálohám
- 096 - Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
- 097 - Opravná položka k nabytému majetku
- 098 - Oprávky k opravné položce k nabytému majetku

Účtová třída 1 - Zásoby

11 - Materiál

- 111 - Pořízení materiálu
- 112 - Materiál na skladě
- 119 - Materiál na cestě

12 - Zásoby vlastní výroby

- 121 - Nedokončená výroba
- 122 - Polotovary vlastní výroby
- 123 - Výrobky
- 124 - Zvířata

13 - Zboží

- 131 - Pořízení zboží
- 132 - Zboží na skladě a v prodejnách
- 139 - Zboží na cestě

19 - Opravné položky k zásobám

- 191 - Opravná položka k materiálu
- 192 - Opravná položka k nedokončené výrobě
- 193 - Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
- 194 - Opravná položka k výrobkům
- 195 - Opravná položka ke zvířatům
- 196 - Opravná položka ke zboží

Účtová třída 2 - Finanční účty

21 - Peníze

- 210 - Peníze
- 211 - Pokladna
- 213 - Ceniny

22 - Účty v bankách

- 221 - Bankovní účty

23 - Běžné bankovní úvěry

- 231 - Krátkodobé bankovní úvěry
- 232 - Eskontní úvěry

24 - Jiné krátkodobé finanční výpomoci

- 241 - Emitované krátkodobé dluhopisy
- 249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 - Krátkodobý finanční majetek

- 251 - Majetkové cenné papíry k obchodování
- 252 - Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
- 253 - Dlužné cenné papíry k obchodování
- 255 - Vlastní dluhopisy
- 256 - Dlužné cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
- 257 - Ostatní realizovatelné cenné papíry
- 259 - Pořizování krátkodobého finančního majetku

26 - Převody mezi finančními účty

- 261 - Peníze na cestě

29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

- 291 - Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy

31 - Pohledávky

- 311 - Odběratelé

- 312 - Směnky k inkasu
- 313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry
- 314 - Poskytnuté provozní zálohy
- 315 - Ostatní pohledávky

32 - Závazky

- 321 - Dodavatelé
- 322 - Směnky k úhradě
- 324 - Přijaté zálohy
- 325 - Ostatní závazky

33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

- 331 - Zaměstnanci
- 333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům
- 335 - Pohledávky za zaměstnanci
- 336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

34 - Zúčtování daní a dotací

- 341 - Daň z příjmů
- 342 - Ostatní přímé daně
- 343 - Daň z přidané hodnoty
- 345 - Ostatní daně a poplatky
- 346 - Dotace ze státního rozpočtu
- 347 - Ostatní dotace

35 - Pohledávky ke společníkům a sdružení

- 351 - Pohledávky k podnikům ve skupině
- 353 - Pohledávky za upsaný vlastní kapitál
- 354 - Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
- 355 - Ostatní pohledávky za společníky
- 358 - Pohledávky k účastníkům sdružení

36 - Závazky ke společníkům a sdružení

- 361 - Závazky k podnikům ve skupině
- 364 - Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
- 365 - Ostatní závazky ke společníkům
- 366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
- 367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
- 368 - Závazky k účastníkům sdružení

37 - Jiné pohledávky a závazky

- 371 - Pohledávky z prodeje podniku
- 372 - Závazky z koupě podniku
- 373 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
- 374 - Pohledávky z pronájmu
- 375 - Pohledávky z emitovaných dluhopisů
- 376 - Nakoupené opce
- 377 - Prodané opce

378 - Jiné pohledávky

379 - Jiné závazky

38 - Přejídné účty aktiv a pasiv

381 - Náklady příštích období

382 - Komplexní náklady příštích období

383 - Výdaje příštích období

384 - Výnosy příštích období

385 - Příjmy příštích období

386 - Kurzové rozdíly aktivní *

387 - Kurzové rozdíly pasivní *

388 - Dohadné účty aktivní

389 - Dohadné účty pasivní

39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

391 - Opravná položka k pohledávkám

395 - Vnitřní zúčtování

398 - Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

41 - Základní kapitál a kapitálové fondy

411 - Základní kapitál

412 - Emisní ážio

413 - Ostatní kapitálové fondy

414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků

418 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách

419 - Změny základního kapitálu

42 - Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

421 - Zákonný rezervní fond

422 - Nedělitelný fond

423 - Statutární fondy

427 - Ostatní fondy

428 - Nerozdělený zisk minulých let

429 - Neuhrazená ztráta minulých let

43 - Výsledek hospodaření

431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

45 - Rezervy

451 - Rezervy zákonné

459 - Ostatní rezervy

46 - Bankovní úvěry

461 - Bankovní úvěry

47 - Dlouhodobé závazky

- 471 - Dlouhodobé závazky k podnikům ve skupině
- 473 - Emitované dluhopisy
- 474 - Závazky z pronájmu
- 475 - Dlouhodobé přijaté zálohy
- 478 - Dlouhodobé směnky k úhradě
- 479 - Ostatní dlouhodobé závazky

48 - Odložený daňový závazek a pohledávka

- 481 - Odložený daňový závazek a pohledávka

49 - Individuální podnikatel

- 491 - Účet individuálního podnikatele

Účtová třída 5 - Náklady

50 - Spotřebované nákupy

- 500 - Spotřebované nákupy
- 501 - Spotřeba materiálu
- 502 - Spotřeba energie
- 503 - Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
- 504 - Prodané zboží

51 - Služby

- 510 - Služby
- 511 - Opravy a udržování
- 512 - Cestovné
- 513 - Náklady na reprezentaci
- 518 - Ostatní služby

52 - Osobní náklady

- 520 - Osobní náklady
- 521 - Mzdové náklady
- 522 - Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti
- 523 - Odměny členům orgánů společnosti a družstva
- 524 - Zákonné sociální pojištění
- 525 - Ostatní sociální pojištění
- 526 - Sociální náklady individuálního podnikatele
- 527 - Zákonné sociální náklady
- 528 - Ostatní sociální náklady

53 - Daně a poplatky

- 530 - Daně a poplatky
- 531 - Daň silniční
- 532 - Daň z nemovitosti
- 538 - Ostatní daně a poplatky

54 - Jiné provozní náklady

- 540 - Jiné provozní náklady
- 541 - Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 542 - Prodaný materiál
- 543 - Dary
- 544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení
- 545 - Ostatní pokuty a penále
- 546 - Odpis pohledávky
- 548 - Ostatní provozní náklady
- 549 - Manka a škody

55 - Odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů

- 551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 552 - Tvorba zákonných rezerv
- 554 - Tvorba ostatních rezerv
- 555 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období
- 557 - Zúčtování oprávek k opravné položce k nabytému majetku
- 558 - Tvorba zákonných opravných položek
- 559 - Tvorba opravných položek

56 - Finanční náklady

- 560 - Finanční náklady
- 561 - Prodané cenné papíry a podíly
- 562 - Úroky
- 563 - Kurzové ztráty
- 564 - Náklady z přecenění majetkových cenných papírů
- 566 - Náklady z finančního majetku
- 567 - Náklady z derivátových operací
- 568 - Ostatní finanční náklady
- 569 - Manka a škody na finančním majetku

57 - Rezervy a opravné položky finančních nákladů

- 574 - Tvorba rezerv
- 579 - Tvorba opravných položek

58 - Mimořádné náklady

- 580 - Mimořádné náklady
- 581 - Náklady na změnu metody
- 582 - Škody
- 584 - Tvorba rezerv
- 588 - Ostatní mimořádné náklady
- 589 - Tvorba opravných položek

59 - Daně z příjmů a převodové účty

- 591 - Daň z příjmů z běžné činnosti - splatná
- 592 - Daň z příjmů z běžné činnosti - odložená
- 593 - Daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná
- 594 - Daň z příjmu z mimořádné činnosti - odložená

- 595 - Dodatečné odvody daně z příjmů
- 596 - Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
- 597 - Převod provozních nákladů
- 598 - Převod finančních nákladů

Účtová třída 6 - Výnosy

60 - Tržby za vlastní výkony a zboží

- 600 - Tržby za vlastní výkony a zboží
- 601 - Tržby za vlastní výroby
- 602 - Tržby z prodeje služeb
- 604 - Tržby za zboží

61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob

- 610 - Změny stavu vnitropodnikových zásob
- 611 - Změna stavu nedokončené výroby
- 612 - Změna stavu polotovaru
- 613 - Změna stavu výrobku
- 614 - Změna stavu zvířat

62 - Aktivace

- 620 - Aktivace
- 621 - Aktivace materiálu a zboží
- 622 - Aktivace vnitropodnikových služeb
- 623 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
- 624 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

64 - Jiné provozní výnosy

- 640 - Jiné provozní výnosy.
- 641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 642 - Tržby z prodeje materiálu
- 644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení
- 646 - Výnosy z odepsaných pohledávek
- 648 - Ostatní provozní výnosy

65 - Zúčtování rezerv a opravných položek provozních výnosů

- 652 - Zúčtována zákonných rezerv
- 654 - Zúčtování ostatních rezerv
- 655 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období
- 657 - Zúčtování oprávk k opravné položce k nabytému majetku
- 658 - Zúčtování zákonných opravných položek
- 659 - Zúčtování opravných položek

66 - Finanční výnosy

- 660 - Finanční výnosy
- 661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
- 662 - Úroky
- 663 - Kurzové zisky

664 - Výnosy z přecenění majetkových cenných papírů

665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

666 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku

667 - Výnosy z derivátových operací

668 - Ostatní finanční výnosy

67 - Zúčtování rezerv a opravných položek finančních výnosů

674 - Zúčtování rezerv

679 - Zúčtování opravných položek

68 - Mimořádné výnosy

680 - Mimořádné výnosy

681 - Výnosy ze změny metody

684 - Zúčtování rezerv

688 - Ostatní mimořádné výnosy

689 - Zúčtování opravných položek

69 - Převodové účty

697 - Převod provozních výnosů

698 - Převod finančních výnosů

Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty

70 - Účty rozvahné

701 - Počáteční účet rozvahný

702 - Konečný účet rozvahný

71 - Účet zisků a ztrát

710 - Účet zisků a ztrát

75 až 79 - Podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví

Příloha č. 2

Uspořádání a označování položek rozvahy sestavované v plném rozsahu pro rok 2014

V této kapitole je uveden text přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2002 Sb., ve znění vyhlášky č. 472/2003 Sb., rozšířený o vazbu na příslušné účty Vzorového účtového rozvrhu.

Rozvaha
(sestavěná v plném rozsahu)

Označení řádku výkazu	Obsah položky (způsob výpočtu)	Přiřazený účet	
		Brutto	Korekce
	AKTIVA CELKEM [A. + B. + + C. + D.]		
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	353	
B.	Dlouhodobý majetek [B.I. + B.II. + + B.III.]		
B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek [□ B.I.1. až B.I.8.]		
B.I.1.	Zřizovací výdaje	011	(-)071, (-)091AÚ
2.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012	(-)072, (-)091AÚ
3.	Software	013	(-)073, (-)091AÚ
4.	Ocenitelná práva	014	(-)074, (-)091AÚ
5.	Goodwill	(+/-)015	(+/-)075, (-)091AÚ
6.	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	019	(-)079, (-)091AÚ
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041	(-)093
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051	(-)095AÚ
B.II.	Dlouhodobý hmotný majetek [□ B.II.1. až B.II.9.]		
B.II.1.	Pozemky	031	(-)092AÚ
2.	Stavby	021	(-)081, (-)092AÚ
3.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	(-)082, (-)092AÚ
4.	Pěstitelské celky trvalých porostů	025	(-)085, (-)092AÚ
5.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	026	(-)086, (-)092AÚ
6.	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	029, 032	(-)089, (-)092AÚ
7.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	(-)094
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052	(-)095AÚ
9.	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	(+/-)097	(+/-)098
B.III.	Dlouhodobý finanční majetek [□ B.III.1. až B.III.7.]		
B.III.1.	Podíly - ovládaná osoba	061	(-)096AÚ
2.	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	062	(-)096AÚ
3.	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	063, 065	(-)096AÚ
4.	Zápůjčky a úvěry - ovládaná nebo ovládající osoba, podstatný vliv	066	(-)096AÚ
5.	Jiný dlouhodobý finanční majetek	067, 069	(-)096AÚ
6.	Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	043	(-)096AÚ
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	053	(-)095AÚ

C.	Oběžná aktiva [C.I. + C.II. + C.III. + C.IV.]		
C.I.	Zásoby [□ C.I.1. až C.I.6.]		
C.I.1.	Materiál	112, 119	(-)191
2.	Nedokončená výroba a polotovary	121, 122	(-)192, (-)193
3.	Výrobky	123	(-)194
4.	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	124	(-)195
5.	Zboží	132, 139	(-)196
6.	Poskytnuté zálohy na zásoby	151, 152, 153	(-)197, (-)198, (-)199
C.II.	Dlouhodobé pohledávky [□ C.II.1. až C.II.8.]		
C.II.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	311AÚ, 313AÚ, 315AÚ	(-)391AÚ
2.	Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba	351AÚ	(-)391AÚ
3.	Pohledávky - podstatný vliv	352AÚ	(-)391AÚ
4.	Pohledávky za společníky	354AÚ, 355AÚ, 358AÚ	(-)391AÚ
5.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	314AÚ	(-)391AÚ
6.	Dohadné účty aktivní	388AÚ	
7.	Jiné pohledávky	335AÚ, 371AÚ, 373AÚ, 374AÚ, 375AÚ, 376AÚ, 378AÚ	(-)391AÚ
8.	Odložená daňová pohledávka	481AÚ	
C.III.	Krátkodobé pohledávky [□ C.III.1. až C.III.9.]		
C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	311AÚ, 313AÚ, 315AÚ	(-)391AÚ
2.	Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba	351AÚ	(-)391AÚ
3.	Pohledávky - podstatný vliv	352AÚ	(-)391AÚ
4.	Pohledávky za společníky	354AÚ, 355AÚ, 358AÚ, 398AÚ	(-)391AÚ
5.	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	336	(-)391AÚ
6.	Stát - daňové pohledávky	341, 342, 343, 345	(-)391AÚ
7.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314AÚ	(-)391AÚ
8.	Dohadné účty aktivní	388AÚ	
9.	Jiné pohledávky	335AÚ, 371AÚ, 373AÚ, 374AÚ, 375AÚ, 376AÚ, 378AÚ	(-)391AÚ
C.IV.	Krátkodobý finanční majetek [□ C.IV.1. až C.IV.4.]		
C.IV.1.	Peníze	211, 213, (+/-)261	
2.	Účty v bankách	221, (+/-)261	
3.	Krátkodobé cenné papíry a podíly	251, 253, 256, 257	(-)291AÚ
4.	Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	259	(-)291AÚ
D.I.	Časové rozlišení [□ D.I.1. až D.I.3.]		
D.I.1.	Náklady příštích období	381	
2.	Komplexní náklady příštích období	382	
3.	Příjmy příštích období	385	

Označení řádku	Obsah položky [způsob výpočtu]	Přiřazený účet
----------------	--------------------------------	----------------

výkazu		
	PASIVA CELKEM [A. + B. + C.]	
A.	Vlastní kapitál [□ A.I. až A.V.]	
A.I.	Základní kapitál [□ A.I.1. až A.I.3.]	
A.I.1.	Základní kapitál	411 nebo 491
2.	Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	(-)252
3.	Změny základního kapitálu	(+/-)419
A.II.	Kapitálové fondy [□ A.II.1. až A.II.6.]	
A.II.1.	Ážio	412
2.	Ostatní kapitálové fondy	413
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	(+/-)414
4.	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací	(+/-)418
5.	Rozdíly z přeměn obchodních korporací	(+/-)417
6.	Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací	(+/-)416
A.III.	Fondy ze zisku [A.III.1. + A.III.2.]	
A.III.1.	Rezervní fond	421
2.	Statutární a ostatní fondy	423, 427
A.IV.	Výsledek hospodaření minulých let [A.IV.1. až A.IV.3.]	
A.IV.1.	Nerozdělený zisk minulých let	428
2.	Neuhrazená ztráta minulých let	(-)429
3.	Jiný výsledek hospodaření minulých let	(+/-)426
A.V.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-) [řádek *** výkazu zisku a ztráty]	
A.V.2.	Rozhodnuto o zálohách na výplatu podílu na zisku (-)	432
B.	Cizí zdroje [B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.]	
B.I.	Rezervy [□ B.I.1. až B.I.4.]	
B.I.1.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	451
2.	Rezerva na důchody a podobné závazky	459AÚ
3.	Rezerva na daň z příjmů	453
4.	Ostatní rezervy	459AÚ
B.II.	Dlouhodobé závazky [□ B.II.1. až B.II.10.]	
B.II.1.	Závazky z obchodních vztahů	478AÚ, 479AÚ
2.	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba	471AÚ
3.	Závazky - podstatný vliv	472AÚ
4.	Závazky ke společníkům	364AÚ, 365AÚ, 366AÚ, 367AÚ, 368AÚ
5.	Dlouhodobé přijaté zálohy	475AÚ
6.	Vydané dluhopisy	473AÚ, (-)255
7.	Dlouhodobé směnky k úhradě	478AÚ
8.	Dohadné účty pasivní	389AÚ
9.	Jiné závazky	372AÚ, 373AÚ, 377AÚ, 379AÚ, 474AÚ, 479AÚ
10.	Odložený daňový závazek	481AÚ
B.III.	Krátkodobé závazky [□ B.III.1. až B.III.11.]	
B.III.1.	Závazky z obchodních vztahů	321, 322, 325, 478AÚ, 479AÚ

2.	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba	361, 471AÚ
3.	Závazky - podstatný vliv	362, 472AÚ
4.	Závazky ke společníkům	364AÚ, 365AÚ, 366, 367AÚ, 368AÚ, 398AÚ
5.	Závazky k zaměstnancům	331, 333, 479AÚ
6.	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	336, 479AÚ
7.	Stát - daňové závazky a dotace	341, 342, 343, 345, 346, 347
8.	Krátkodobé přijaté zálohy	324, 475AÚ
9.	Vydané dluhopisy	241, 473AÚ, (-)255
10.	Dohadné účty pasivní	389AÚ
11.	Jiné závazky	372AÚ, 373AÚ, 377AÚ, 379AÚ, 474AÚ, 479AÚ
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci [☐ B.IV.1. až B.IV.3.]	
B.IV.1.	Bankovní úvěry dlouhodobé	461AÚ
2.	Krátkodobé bankovní úvěry	221AÚ, 231, 232AÚ, 461AÚ
3.	Krátkodobé finanční výpomoci	249
C.I.	Časové rozlišení [C.I.1. + C.I.2.]	
C.I.1.	Výdaje příštích období	383
2.	Výnosy příštích období	384

Vysvětlivky k rozvaze

K jednotlivým řádkům rozvahy jsou přiřazeny konkrétní účty aktiv a pasiv. U účtů aktiv jsou jednotlivé položky (u kterých je to přípustné) upraveny ještě o účty představující korekci jejich brutto hodnoty. Jedná se o účty oprávek a účty opravných položek.

Pokud je u účtu poznámka „AÚ“, znamená tato zkratka „analytický účet“ a pro uživatele je pak nezbytné u takového účtu zajistit analytické členění, které umožní bezproblémové sestavení rozvahy k okamžiku sestavení účetní závěrky.

Zdroj: Vzorový účtový rozvrh, rozvaha a výsledovka. *Nakladatelství Sagit, a.s.* [online]. 2014 [cit. 2014-06-12].

Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/prehrub.asp?cd=518&typ=c>

Příloha č. 3

Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty sestavovaného v plném rozsahu pro rok 2014 - druhové členění

V této kapitole je uveden text přílohy č. 2 k vyhlášce č. 500/2002 Sb., ve znění vyhlášky č. 472/2003 Sb., rozšířený o vazbu na příslušné účty Vzorového účtového rozvrhu.

Výkaz zisku a ztráty - druhové členění (sestavěný v plném rozsahu)

Označení řádku výkazu	Obsah položky [způsob výpočtu]	Přiřazený účet
I.	Tržby za prodej zboží	604
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	504
+	Obchodní marže [I. - A.]	
II.	Výkony [☐ II.1. až II.3.]	
II.1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	601, 602
2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	611, 612, 613, 614
3.	Aktivace	621, 622, 623, 624
B.	Výkonová spotřeba [B.1. + B.2.]	
B.1.	Spotřeba materiálu a energie	501, 502, 503
2.	Služby	511, 512, 513, 518
+	Přidaná hodnota [I. - A. + II. - B.]	
C.	Osobní náklady [☐ C.1. až C.4.]	
C.1.	Mzdové náklady	521, 522
2.	Odměny členům orgánů obchodní korporace	523
3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	524, 525, 526
4.	Sociální náklady	527, 528
D.	Daně a poplatky	531, 532, 538
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	551, 557
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu [III.1. + III.2.]	
III.1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	641
2.	Tržby z prodeje materiálu	642
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu [F.1. + F.2.]	
F.1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	541
2.	Prodaný materiál	542
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	(+/-)552, (+/-)554, (+/-)555, (+/-)558, (+/-)559
IV.	Ostatní provozní výnosy	644, 646, 648
H.	Ostatní provozní náklady	543, 544, 545, 546, 548, 549
V.	Převod provozních výnosů	(-)697
I.	Převod provozních nákladů	(-)597
*	Provozní výsledek hospodaření [zohlednění položek: „I. Tržby za prodej zboží“ až „I. Převod provozních nákladů“]	

VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	661
J.	Prodané cenné papíry a podíly	561
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku [□ VII.1. až VII.3.]	
VII.1.	Výnosy z podílů v ovládaných osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	665AÚ
2.	Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů	665AÚ
3.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	665AÚ
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	666
K.	Náklady z finančního majetku	566
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	664, 667AÚ
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	564, 567AÚ
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	(+/-)574, (+/-)579
X.	Výnosové úroky	662
N.	Nákladové úroky	562
XI.	Ostatní finanční výnosy	663, 667AÚ, 668
O.	Ostatní finanční náklady	563, 567AÚ, 568, 569
XII.	Převod finančních výnosů	(-)698
P.	Převod finančních nákladů	(-)598
*	Finanční výsledek hospodaření [zohlednění položek: „VI. Tržby z prodeje cenných papírů a vkladů“ až „P. Převod finančních nákladů“]	
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost [Q.1. + Q.2.]	
Q.1.	- splatná	(+/-)591, (+/-)595, (+/-)599
2.	- odložená	(+/-)592
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost [součet položek „*Provozní výsledek hospodaření“ a „* Finanční výsledek hospodaření“ snížený o položku „Q. Daň z příjmů za běžnou činnost“, tzn. [* Provozní výsledek hospodaření + * Finanční výsledek hospodaření - řádek Q.]	
XIII.	Mimořádné výnosy	688
R.	Mimořádné náklady	582, (+/-)584, 588, (+/-)589
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti [S.1. + S.2.]	
S.1.	- splatná	(+/-)593
2.	- odložená	(+/-)594
*	Mimořádný výsledek hospodaření [rozdíl položky „XIII. Mimořádné výnosy“ a součtu položek „R. Mimořádné náklady“ a „S. Daň z příjmů z mimořádné činnosti“, tzn. [XIII. - (R. + S.)]	
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-) <i>Pozn.: v případě společníků v. o. s. a komplementářů k. s. se o řádek T. upraví výsledek hospodaření za účetní období.</i>	596
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) [součet položek “** Výsledek hospodaření za běžnou činnost“ a „*Mimořádný výsledek hospodaření“ snížený o položku „T. Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům“, tzn. [(** Výsledek hospodaření za běžnou činnost + * Mimořádný výsledek hospodaření) - řádek T.]	
****	Výsledek hospodaření před zdaněním [součet položek „* Provozní výsledek hospodaření“, „* Finanční výsledek hospodaření“ a položky „XIII. Mimořádné výnosy“, snížený o položku „R. Mimořádné náklady“, tzn. [* Provozní výsledek hospodaření + * Finanční výsledek hospodaření + (XIII. Mimořádné výnosy - R. Mimořádné náklady)]	

Vysvětlivky k výkazu zisku a ztráty

K jednotlivým řádkům výkazu zisku a ztráty jsou přiřazeny konkrétní účty nákladů (řádky označené písmeny latinské abecedy) a výnosů (řádky označené římskými číslicemi), které jsou obsaženy ve Vzorovém účtovém rozvrhu.

Pokud je u účtu poznámka „AÚ“, znamená tato zkratka „analytický účet“ a pro uživatele je pak nezbytné u takového účtu zajistit analytické členění, které umožní bezproblémové sestavení výkazu zisku a ztráty k okamžiku sestavení účetní závěrky.

Zdroj: Vzorový účetový rozvrh, rozvaha a výsledovka. Nakladatelství Sagit, a.s. [online]. 2014 [cit. 2014-06-12].

Dostupné z:<http://www.sagit.cz/pages/prehrub.asp?cd=518&typ=c>